

T. No. 32

शिवधर्मः (पूर्वः)

SIVADHARMAH (PŪRVAH)

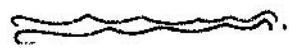
*Copied from a manuscript
belonging to Kivalur*

Transcript/MS from the collection of the IFP reproduced with authorization of the IFP in accordance with the Agreement signed between IFP, EFEO and MIRI on January 31, 2006.

॥ शिवधर्मपूर्वम् ॥

1. प्रथमोऽध्यायः	1	-	42.
2. द्वितीयोऽध्यायः	5	-	17
3. तृतीयोऽध्यायः	7	-	100.
4. प्रासादाध्यायः (चतुर्थ) 18		-	61.
5. पंचमोऽध्यायः	24	-	229.
6. षष्ठाध्यायः (शान्ति). 48		-	268.
7. सप्तमोऽध्यायः	- 77	-	122.
8. अष्टमोऽध्यायः	- 89	-	125.
9. नवमोऽध्यायः	- 102	-	- 21.
10. दशमोऽध्यायः	- 105	-	229.
11. एकादशोऽध्यायः	- 128	-	126.
12. द्वादशोऽध्यायः	- 141-156-		148 1/2

॥ शिवधर्मः ॥

सर्वकारमशेषस्य जगतस्सर्वदा शिवम् ।

गोब्राह्मणनृपाणां च शिवं भवतु सर्वदा ॥ १ ॥

शिवमादौ शिवं मध्ये शिवमन्ते च सर्वदा ।

सर्वेषां शिवभक्तानां अनुष्ठानं चरैः शिवम् ॥ २ ॥

मेरुपृष्ठसमासीनं शम्बरं ससमावृतम् ।

लोकानुग्रहाहकं शास्त्रज्ञं सर्वज्ञं नन्दिकेश्वरम् ॥ ३ ॥

तेषां मध्ये समुत्थाय मुनिर्ब्रह्मसुतोत्तमः ।

सनत्कुमारः सुतपाः पृच्छति स्म यथाविधि ॥ ४ ॥

सनत्कुमारः ॥

भगवन्सर्वधर्मज्ञ ! शिवधर्मपरायणं !

श्रोतुकामाः परं धर्मं इमे सर्वे समागताः ॥ ५ ॥

अग्निहोमादयो यथा बहुवित्तक्रियान्विताः ।

न शस्यं तैर्घृतः कर्मतुं अल्पवित्तैर्द्विजादिभिः ॥ ६ ॥

नात्यन्तकृत्तुः शूरा बहूनां यामसमन्विताः ।

तस्योपायमतो ब्रूहि सर्वकामार्थसिद्धये साधकम् ॥ ७ ॥

हिताय सर्वमर्थानां शिवधर्मं सनातनम् ।

येन सिद्धाः सुरा दैत्या गन्धर्वा रगरक्षसाः ॥ ८ ॥

ऋषयः किंनरा यक्षाः स्तथा किंपुरुषादयः ।

विविधाश्चान्ये शिवधर्मपरायणाः ॥ ९ ॥

संपूज्याः ससुराः सर्वे तदुक्ताः शिवधारिकाः ।
 नन्दिकेश्वरः ॥ सुखो महत्
 श्रूयतामभिधास्यामि तस्मै पाठ्यं तत्कलम् ॥ १०.
 परमं सर्व^{धर्म}स्मरणं शिवधर्मं शिवो कम् ।
 शिवेन कथितं पूर्वं पार्वत्याः षण्मुखस्य च ॥ ११.
 गणानां देवमुख्यानां अस्माकं च विशेषतः ।
 अज्ञानाणामग्नानां सर्वेषां प्राणिनामयम् ॥ १२.
 शिवधर्मो दुपः श्रीमान् उत्तारार्थमुदाहृतम् ।
 नृत्तमानामनुत्तमम् ।
 शिवभक्तैः शिवादिभिः ॥ १३.
 संसेव्यते परो धर्मः ते रुद्रा नात्र संशयः ।
 ग्रामे वा यदि वारण्ये लके वा^{पि} स्थितेऽपि वा ॥ १४.
 यत्र वा दृश्यते किञ्च सर्वतीर्थानि तत्र वै ।
 ये स्मरन्ति विरूपाक्षं विज्ञेयास्तै गणेश्वरैः ॥ १५.
 कीर्तयिष्यन्ति ये रुद्रं सकुंदल्याशु तेन वा ।
 सर्वपापैः प्रमुच्यन्ते सप्तजन्मकृतैरपि ॥ १६.
 अर्चयन्ति सदा रुद्रं न ते प्रकृतिमानुषाः ।
 रुद्रलोकात्परिभ्रष्टा स्ते रुद्रा नात्र संशयः ॥ १७.
 जाते मातृरुद्र^{हा} येन नार्चितो भगवांश्चिबः ।
 स चिरं संचरत्यस्मिन् संसारे दुःखसागरे ॥ १८.
 तस्य चित्तं महद्भिन्नं स मोहस्मान्धमूकता ।
 यः क्षणं वा मुहूर्तं वा शिवमेकं न चिन्तयेत् ॥ १९.

- I तुर्कभं प्राप्य मानुष्यं येर्चयन्ति सदाशिवम् ।
तेषां हि सफलं जन्म कृतार्थास्ते नरोत्तमाः ॥ १०.
भवभक्तिपरा ये तु भवप्रणतचेतसः ।
भवसंस्मरणोद्युक्ताः ते न दुःखस्य भाजनम् ॥ ११.
भवानि मनोऽगानि बिभ्रमाभरणस्त्रियः ।
धनं चादृष्टपर्यन्तं शिवपूजाविधेः फलम् ॥ १२.
ये बांढुन्ति महाभोगान् शार्द्यं च त्रिदशाकथे ।
तेऽर्चयन्ति सदाकार्कं हरस्य चरणाम्बुजम् ॥ १३.
सौभाग्यं कान्तिमद्रूपं सत्यं त्यागः प्रभावता ।
शौर्यं च जगति ख्यातिः शिवमर्चयतो भवेत् ॥ १४.
नारुद्रः संस्मरेद्गुहं नारुद्रो रुद्रमर्चयेत् ।
नारुद्रः कीर्तयेद्गुहं नारुद्रो रुद्रमाप्नुयात् ॥ १५.
शिवधर्मस्य सारोऽर्थं शिवे भक्तिः सुनिश्चिता ।
सा चाष्टांगी शिवेनोक्ता कार्या नित्यं प्रयत्नतः ॥ १६.
श्रीभगवान् ॥.
मूढस्तज्जन वात्सल्यं पूजाया मनुमोदनम् ।
स्वयमर्चयन् भक्त्या समर्थे चांगचेष्टितम् ॥ १७.
मत्कथाश्रवणे भक्तिः स्वरनेत्रांगविक्रिया ।
समानुस्मरणं नित्यं यश्च मां चोपजीवति ॥ १८.

भक्तिरष्टविधा ह्येषा यस्मिन्मूर्च्छेऽपि वर्तते ।
 स विप्रेन्द्रो मुनिः श्रीमा- न्स यतिः स च पण्डितः ॥ २९
 न मे प्रियश्चतुर्वेदी यदुक्तः श्वपचोऽपि यः ।
 तस्मै देयं ततो ग्राह्यं स च पूज्यो यथाह्यहम् ॥ ३०
 { (पत्रं पुष्पं) फलं तोयं यो मे भक्त्या प्रयच्छति ।
 तस्याहं न प्रणश्यामि स च मे न प्रणश्यति ॥ ३१
 नार्चयेद्यः सदात्मस्थं यो मां समयमास्थितः ।
 स मां पर्वतदुर्गेषु मार्गमाणो विपद्यते ॥ ३२
 यो मां सर्वत्र गं पश्येत् सर्वं च मयि संस्थितम् ।
 तस्याहं नित्यमात्मस्थः स च नित्यं मयि स्थितः ॥ ३३
 श्रीनन्दिकेश्वरः ॥

सुदुर्लभा हि शिवे भक्तिः दुर्लभं च शिवार्चनम् ।
 सुदुर्लभं शिवे दानं शिवहोमं च दुर्लभम् ॥ ३४
 सुदुर्लभं शिवज्ञानं तद्व्यासोऽपि दुर्लभः ।
 सुदुर्लभमिदं ज्ञात्वा शिवे भक्तिं समाश्रयेत् ॥ ३५
 कामसेषां मनुष्याणां ये शिवं शरणागताः ।
 तेषां दिवा च रात्रौ च नित्यं शिवगता स्मृतिः ॥ ३६
 नमस्कारादिर्संयुक्तं शिवायेत्य- त्रयम् ।
 जिह्वाग्रे वर्तते यस्य सफलं तस्य जीवितम् ॥ ३७

(PL 2)

(PL 2) इत्येष वः समासेन शिवधर्मोऽखितः क्रमात् ।
 निर्दिष्टः प्रथमाध्याये शेषो ह्यस्यैव विस्तरः ॥ ३८ ।
 य इदं पठते नित्यं शृणुयाद्वा समाहितः ।
 विमुक्तः सर्वपापेभ्यः शिवलोके महीयते ॥ ३९ ।
 डाकिन्यो विविधाकारा राक्षसाः प्रेतनायकाः ।
 न तस्य पीडां कुर्वन्ति न तथान्येऽपि हिंसकाः ॥ ४० ।
 शत्रवो नाशमायान्ति संग्रामे जयमाप्नुयात् ।
 स न रोगेण बाध्येत न स्पृशन्त्यापदोऽपि तम् ॥ ४१ ।
 धनमायुर्यशो विद्या-प्रभावैश्चातुको भवेत् ।
 शुभेनोपचयं याति नित्यं पूर्ण मनोरथः ॥ ४२ ॥

इति शिवधर्मशास्त्रे

प्रथमोऽध्यायः ॥

नन्दिकेश्वरः ॥

ॐ लिंगार्चनविधिं पुण्यं श्रोतुमिच्छामि तत्त्वतः ।
 त्वत्प्रासादादशेषेण भगवन्नन्दिकेश्वर! ॥ १ ।
 यत्पुण्यं स्थापिते लिंगे कृते ये च शिवाकृत्ये ।
 संसर्जने च यत्पुण्यं यत्पुण्यमुपकल्पने ॥ २ ॥

(P.L.2)

- २ नीराजनौषधौ बीजा- स्नानमंगलवाक्ये १.
- (P.L.2) पुण्यं यच्चाप्यदानेन तोयस्नाने च यत्फलम् ॥ ३.
- पंचगव्यपयःस्नाने दधिस्नाने च यत्फलम् ।
- धृताभ्यंगे च यत्प्रोक्तं धृतस्नाने च यत्फलम् ॥ ४.
- मधुस्नानेन यत्प्रोक्तं पुण्यमिक्षुरसेन च ।
- उत्तुर्तनान्तरास्नानं कुशपुष्पीदकेन च ॥ ५.
- सुवर्णरत्नतोयैस्तु गन्धचन्दनवारिभिः ।
- कर्पूरागरुतोयैश्च स्वच्छतोयेन यत्फलम् ॥ ६.
- विकल्पनैश्च गन्धाद्यैः विकल्पेन च यत्फलम् ।
- ताकवृन्तप्रदानेन प्रदाने चामरस्थ च ॥ ७.
- मुक्तापुष्पार्चने यच्च मालाभिरङ्गिणपुरणे ।
- पुष्पमण्डपिकायां च पुष्पमाळावकम्बने ॥ ८.
- पूजनोभूषणोक्तविशेषैश्च वेद्यामाळावकम्बने ।
- पुष्पजातिविशेषेषु धूपदीपे च यत्फलम् ॥ ९.
- वस्त्राङ्ककारदानेन दीपदर्पणदर्शने ।
- भक्ष्यभोज्यान्नपानादि फलकन्दनिवेदने ॥ १०.
- प्रदक्षिणनमस्कार- प्रणामस्तोत्रजं फलम् ।
- कुत्रैवजपताकानां घण्टावादित्रिशंखयोः ॥ ११.
- वितामवस्त्रपूजार्थां बलिहोमक्रियासु च ।
- गवगन्धभृत्यनागानां भूमिदाने च यत्फलम् ॥ १२.

२. शायरेष्टपुशणां च देशदाने च यत्कलम् ।
स्त्रिणां संगीतदानेन नाट्येनैव विशेषतः ॥ 13.
स्वयं मात्स्योपहारेण पुंसां पुण्यं तु यद्ववेत् ।
तत्पाकनापहारे च पुण्यापुण्यं च यद्ववेत् ॥ 14.

(P.L.3.) (PL.3) | - - - नादि मात्रोपकरणानि च ।
तत्त्वा किं लभते पुण्यं कृत्वा वा तत्प्रतिश्रयम् ॥ 15.
नमस्कारे तथा तेषां प्रत्युत्थानाभिवादने ।
खट्वा स्वत्वा प्रावरणादीनि तत्त्वा यत्कलभाग्भवेत् ॥ 16
यदप्यन्यद्ववेत्सूक्ष्मं अज्ञानाज्ञ प्रयोदितम् ।
तत्सर्वं कथयाऽस्याकं भक्तानामनुकम्पया ॥ 17
इति शिवधर्मशास्त्रे

द्वितीयेऽध्यायः ॥

३. श्रीनन्दिकेश्वरः ॥

त्वमतीव शिवे भक्तः पद्मयोनि सुतोत्तम ! ।
तेन ते निखिलं वक्ष्ये शृणुष्वैकाग्रमानसः ॥ 1.

३. पूर्वमेकार्णवे घोरे नष्टे स्थावरजंगमे ।
 विवादस्तु महानासीद् ब्रह्मविष्णोः परस्परम् ॥ २.
 अहं कर्ता ह्ययं कर्ता न मत्तोऽन्यो जगत्प्रभुः ।
 एवमाह हरिं ब्रह्मा ब्रह्माणं च हरिस्तथा ॥ ३.
 तयोर्दीर्घापहारार्थं प्रबोधा र्थं च देवयोः ।
 मध्ये समथबल्लिङ्गं ऐश्वरं तैजसं परम् ॥ ४.
 ज्वालासाकावृतं दिव्य मप्रमेयमनूपमम् ।
 योजनायुतविस्तीर्णं स्थितं तद्विमलेभ्यसि ॥ ५.
 ज्वालायिमोहितो तस्य किङ्गस्य सुरसन्तमौ ।
 ततो विस्मयमापन्नौ पश्यन्तावमशब्धिपौ ॥ ६.
 शतादूर्ध्वमधस्तस्य संप्रधार्य परस्परम् ।
 अधो द्रष्टुं गतो विष्णु- रूर्ध्वं चैव पितामहः ॥ ७.
 अदृष्टान्तमधश्चोर्ध्वं तौ समेत्य परस्परम् ।
 कृतांजलिपुटौ भूत्वा लिङ्गं तुष्टुवतुः सुमस्तदा ॥ ८.
 अनादिदेवदेवेश ! विश्वेश्वर ! महेश्वर ! ।
 सर्वज्ञ ! ज्ञानविज्ञान - प्रदायक ! नमोऽस्तु ते ॥ ९.
 अनन्तकान्ति - अनन्तासनसंस्थित ! ।
 अनन्तशक्तिसंभोग ! परमेश नमोऽस्तु ते ॥ १०.
 परावरपरातीत ! उत्पत्तिस्थितिकारण ! ।
 सर्वार्थसाधनोपाय ! विश्वेश्वर ! नमोऽस्तु ते ॥ ११.

(P.L. 8)

3. बहुरूप! महारूप! सर्वरूप! नमोऽस्तु ते ।
 पशुपाशा^{र्ण}वातीत! वरप्रद नमोऽस्तु ते ॥ 12.
 स्वभावनिर्मलायोग! सर्वंथापि न्सदाशिव ।
 योगयोगिन् महायोगिन् योगेश्वर! नमोऽस्तु ते ॥ 13.
 निरंजन! निराधार! स्वाधार! निरुपप्लव! ।
 प्रसन्नपरमेशान! योगेश्वर! नमोऽस्तु ते ॥ 14.
 जिह्वाचपलभावेन वेदितं योऽसि यन्मया ।
 तत्क्षन्तं यमनौपम्य! कस्ते स्तौति गुणार्णवम् ॥ 15.
 लिंगो ~~केके~~ त्यत्तिस्तवं पुण्यं यः धृणोति नरस्सदा ।
 नोत्पद्यते स संसारे स्थानं प्राप्नोति शाश्वतम् ॥ 16.
 तस्मात्सर्वप्रयत्नेन धृणुयाद्वाचयेत्तथा ।
 पापकंचुकमुत्सृज्य प्राप्नोति परमं पदम् ॥ 17.
 लिंगमधये परं लिंगं स्थितं प्रादेशसंमितम् ।
 समाधिस्रोत्रसंपन्नौ दृष्टयन्तौ शिवात्मकौ ॥ 18.
 नैव तत्कांचनं शैल्यं ताम्रं स्फाटिकमौक्तिकम् ।
 कहुमात्रस्थितं शान्तं केवलं तच्छिवात्मकम् ॥ 19.
 तयोऽस्तुष्टौ महादेवो प्रददौ वरमुत्तमम् ।
 कारणत्वमनुक्त्वा च तत्रैवान्तरधीयत ॥ 20.
 ततः प्रभृति ब्रह्माद्याः प्रतिष्ठाप्य सुरासुराः ।
 तल्लिंगानुकृतिं लिंगं ईडिरे मुनयस्तदा ॥ 21.

(Pl. 3)

३. परं शब्दशरीरं च किंजं क्षेत्रमनादिमत् ।
 यदा मयैश्वरं तेजः तत्किंजं पंचसंज्ञितम् ॥ 22.
 कल्पान्ते यस्य किंजस्य कीयन्ते सर्वदेवताः ।
 दक्षिणे कीयते ब्रह्मा वायतश्च जनार्दनः ॥ 23.
 हृदये चैव गायत्री सर्वदेवोत्तमोत्तमः ।
 कीयन्ते मूर्ध्नि वै वेदाः सर्षिसंगपदक्रमाः ॥ 24.
 जठरे कीयते सदाः जगत्स्थावरजंगमम् ।
 पुनरुत्पद्यते तस्माद् ब्रह्माण्डं सचराचरम् ॥ 25.

(Pl. 4)

आ श्रकाशं किंजमित्याहुः पृथिवी तस्य पीठिका ।
 आलयः सर्वभूतानां कथमा किंजमुच्यते ॥ 26.
 तस्मात्किंजं प्रतिष्ठाप्य सर्वदेवभबोद्बुधम् ।
 स्थापितं तेन सर्वं स्यात् पूजितं च न संशयः ॥ 27.
 कुतांजलिपुटो विष्णुः ब्रह्मा च ब्रह्मतत्परः ।
 पूर्वं किंजं समर्थ्य पश्चात्कार्याणि चक्रतुः ॥ 28.
 ब्रह्मा ब्रह्माक्षरैर्दिनैः किंजं पूजयते सदा ।
 गन्धपुष्पादिभिर्नित्यं विष्णुः पूजयते शिवम् ॥ 29.
 ब्रह्मा पूजयते नित्यं किंजं शैलमयं शुभम् ।
 तस्य संपूजनात्तेन प्राप्तं ब्रह्मत्वमुत्तमम् ॥ 30.
 इन्द्रनीलमयं किंजं विष्णुः पूजयते सदा ।
 विष्णुत्वं प्राप्तवांस्तेन सोऽप्युत्तमैकं सनातनः ॥ 31.

(को)

(PL 4)

३. शक्रोऽपि देवराजेन्द्रो किङ्गं मणिमयं शुभम् ।
 कृत्वा पूजयते नित्यं तेन शक्रत्वमाप्तवान् ॥ ३२.
 किङ्गं हेममयं कान्तं धनदोऽर्चयते सदा ।
 तेनासौ धनदो देवो धनदत्वमवाप्तवान् ॥ ३३.
 विश्वे देवा महात्मानो रौप्यं किङ्गं मनोहरम् ।
 यजन्ते विधिवन्तेन विश्वे देवत्वमाप्नुयुः ॥ ३४.
 वायुः पूजयते भक्त्या किङ्गं पित्तकणं शुभम् ।
 वायुत्वं तेन संप्राप्तं अनौपम्यगुणाबहुम् ॥ ३५.
 (भूतजिके) वसवः स्फटिकं किङ्गं पूजयन्ति विधानतः ।
 प्राप्तास्तेन महात्मानो वसुत्वं सुमहोदयम् ॥ ३६.
 अश्विनौ पार्थिवं किङ्गं पूजयन्तौ विधानतः ।
 तेन तावश्विनौ देवौ विंध्यदेहगताः कुभौ ॥ ३७.
 स्फटिकं निर्मिकं किङ्गं वरुणोऽर्चयते सदा ।
 वरुणत्वं हि संप्राप्तं तेन ऋध्या समन्वितम् ॥ ३८.
 किङ्गमज्ञमयं पुण्यं अग्निर्यजति भावितः ।
 अग्नित्वं प्राप्तवान्स्तेन तेजोरूपसमन्वितम् ॥ ३९.
 ताम्रकिङ्गं सदाकाकं भक्त्या देवो दिवाकरः ।
 त्रिकाकं यजते तेन, ह्यप्राप्तं सूर्यत्वमुत्तमम् ॥ ४०.
 मुक्ताफलमयं किङ्गं सोमः पूजयते सदा ।
 तेन सोमोऽपि संप्राप्तः सोमत्वं सततोऽवकम् ॥ ४१.

(PL4)

3 प्रजाककमयं किं गं यजन्ते पन्नगोत्तमाः ।

तेन मागाः सुभोगाढ्याः प्राप्तास्ते परमं पदम् ॥ 42.

कृष्णायासमयं किं गं पूजयन्ति सुरोत्तमाः ।

राक्षसाश्च महात्मानः तेन तेषामितविक्रमाः ॥ 43.

अपुंसिसमयं किं गं पिशाचाः पूजयन्ति तम् ।

तेन ऋद्धिबकोपेताः प्राप्नुवन्ति परं पदम् ॥ 44.

त्रैलोक्यं सदा किं गं यजन्ते गुह्यकादयः ।

तेन भोगबकोपेताः प्रयान्ति परमन्दिरम् ॥ 45.

बहुकोहमयं किं गं यजन्ते मातरः सदा ।

मातृत्वं प्राप्य तास्सर्वाः प्रयान्ति परमं पदम् ॥ 46.

एवं देवाः सगन्धर्वाः सयक्षोरगराक्षसाः ।

पूजयन्ति सदाकाकं ईशानं सुरनायकम् ॥ 47.

सर्वे किं गमयो लोकः सर्वं किं गे प्रतिष्ठितम् ।

तस्मात्सदाचये किं गं यदीच्छेत्सिद्धिमात्मनः ॥ 48.

किं गे देवो महादेवः स्मृतादेवोऽयमवस्थितः ।

अनुशृणुय लोकानां तस्मात्किं गं प्रपूजयेत् ॥ 49.

यो न पूजयते मोहात् किं गं त्रिभुवनेश्वरम् ।

नासौ स्वर्गस्य मोक्षस्य न च राज्यस्य भाजनम् ॥ 50.

यः पूजयति भक्त्या किं गं त्रिभुवनेश्वरम् ।

स्वर्गमोक्षे च राज्यानां क्षिप्रं भवति भाजनम् ॥ 51.

३. तस्मादेकमना भूत्वा यावज्जीवं प्रतिज्ञया ।
 अर्चयित महादेवं आपन्नोपि सदा बुधः ॥ 52.
 वरं प्राणपरित्याग शिरसोवापि भेदनम् ।
 बत्वा चाभ्यर्च्य भुंजीयाद्भगवन्तं त्रिलोचनम् ॥ 53.
 एवं निर्वहते यस्तु यावज्जीवं प्रतिज्ञया ।
 मनुष्यधर्मणा बद्धः स रुद्रो नात्र संशयः ॥ 54.
 नास्ति किंनार्यनादन्य तुण्यमभ्यधिकं कलौ ।
 एवं विश्राप्य यत्नेन पूजनीयः सदाशिवः ॥ 55.
 यो किंजं त्वेष्टि संमोहात्सर्वलोकनमस्कृतम् ।
 नरो नरकगामि स्यात् तस्य संभाषणादपि ॥ 56.
 महाेश्वर परं सर्वं त्रैलोक्यं स चराचरम्
 ते कृतज्ञा भवन्तीह ये न भक्ता महाेश्वरे ॥ 57
 यस्मात्सर्वेषु भूतेषु गतिर्देवो महाेश्वरः ।
 तस्मात्सर्वप्रयत्नेन शिवमेव समाश्रयेत् ॥ 58.
 सागराणां क्षयं व्यन्ति क्षीयते हिमवानपि ।
 रुद्रलोके भूयो नास्ति शंकरे शरणं गते ॥ 59.
 एषुभ्या बहवः पुत्राः शिवधर्मानुसारिभ्यः ।
 समुद्भूयन्ति ते गोत्रं रज्जुः कूपाद्दटं यथा ॥ 60.
 समुद्भूत्य तथा ह्यन्ते कुलानामेकविंशतिम् ।
 शिवत्वं यान्ति ते क्षिप्रं धर्मधर्मविवर्जिताः ॥ 61.

(Pl 4)

(Pl 5)

३. लिंगद्वयं समारण्यात् चरं चाचरमेव च ।

(PL5)

चरं व्यक्तीति विख्यातं अचरं पार्थिवपिकम् ॥ 62. ।

चरे सदा वसत्येव प्रतिच्छन्नो महेश्वरः ।

अचरे मंत्रसंस्काराद् वसत्येव सदाशिवः ॥ 63. ।

स्थावरं जंगमं चैव द्विविधं लिंगमिष्यते ।

स्थावरं स्थापितं लिंगं जंगमं दीक्षितं विदुः ॥ 64. ।

जंगमस्यावमानेन स्थावरं निष्फलं भवेत् ।

तस्माल्लिंगद्वयं प्राज्ञो नावमन्येत सर्वदा ॥ 65. ।

लिंगमित्थं प्रतिष्ठाप्य सर्वयत्नैर्बिधानतः ।

स यत्फलमवाप्नोति तदेकाग्रमनाः शृणु ॥ 66. ।

सर्वयत्नतपो दाब- तीर्थवैदेषु यत्फलम् ।

तत्फलं कोटिगुणितं स्थाप्य लिंगं कथेन्नरः ॥ 67. ।

यो लिंगं स्थापयेदेकं विधिपूर्वं सकृद्वर्णम् ।

सर्वांगमोदितं पुण्यं कोटिकोटिगुणं कथेत् ॥ 68. ।

मातृतः पितृतश्चैव यतश्चोदुहते स्त्रियम् ।

कुलैकविंशमुत्तार्य रुद्रलोके महीयते ॥ 69. ।

भूतलात्सकलाभोगान् प्रकृते समुपस्थिते ।

ज्ञानयोगं समासाद्य स तत्रैव विमुच्यते ॥ 70. ।

अथ वैराग्यमाकांक्षेत जायते स भवान्तरे ।

सप्तद्वीपसमुद्राद्याः क्षितेरधिपतिर्भवेत् ॥ 71. ।

(P25)

३ यः कृत्वा पार्थिवं लिंगं अर्चयित्वा स वेदिकम् ।
 इहैव धर्मवाञ्छीमान् सोऽन्ते रुद्रश्च जायते ॥ ७२ ॥
 त्रिसंध्यं योर्चयेत्त्रिम्बं कृत्वा लिंगं तु पार्थिवम् ।
 शतैकादधिका यावत् तस्य पुण्यफलं धृणु ॥ ७३ ॥
 अनेनैव स देहेन रुद्रः संचरते क्षितौ ।
 पापहा सर्वमर्त्यानां दर्शनात्स्पर्शनादपि ॥ ७४ ॥
 उद्धृत्य दिवि संस्थाप्य कुलानामेकविंशतिम् ।
 सहायैः सहितो नित्यं मोदते दिवि रुद्रवत् ॥ ७५ ॥
 शक्तिपिष्टमयं लिंगं सर्वं गन्धोपशोभितम् ।
 कुसुमैस्सर्वगन्धैश्च फलैश्च विविधैस्तथा ॥ ७६ ॥
 भक्ष्यभोज्यैरनेकैश्च घृतदीपैश्च संयुतम् ।
 तस्य दक्षिणपार्श्वे तु विन्यसेदगुरुं बुधः ॥ ७७ ॥
 दद्यात्पश्चिमभागे तु शोभनान्तु मनःशिलाम् ।
 उत्तरे चन्दनं दद्यात् हरितालं तु पूर्वतः ॥ ७८ ॥
 एवं विस्तानुसारेण यः कृत्वा विधिपूर्वकम् ।
 कृष्णपक्षे चतुर्दश्यां शिवाय विनिवेदयेत् ॥ ७९ ॥
 यत्किञ्चित्सकृदप्येवं लिंगं कुर्याद्विचक्षणः ।
 यत्फलं लभते सोऽपि तन्मे निगदतः धृणु ॥ ८० ॥
 सर्वपापविनिर्मुक्तः सर्वोपद्रववर्जितः ।
 निष्कलः सर्वगो भूत्वा प्रैषि शोचिषमन्ययम् ॥ ८१ ॥

- ३ आयामककमात्रं वा किंजं कृत्वाऽभिपूज्य च ।
 यन्मयं तन्मयं कृत्वा शिवलोकं महीयते ॥ ४२ ॥
- पुण्यक्षयात्प्रतिप्राप्य राजा भवति धार्मिकः ।
 वेदवेदांगतत्त्वज्ञो ब्राह्मणो वापि जायते ॥ ४३ ॥
- मृदुस्पर्शमयाम्पिण्डैः तथा वातुकयापि वा ।
 कृत्वा किंजं सकृत्पूज्य वसेत्कल्पायुतं दिवि ॥ ४४ ॥
- कृशापूतकृण्ये वा अयंगुल्यादिभिर्किञ्चित् ।
 क्रीडायां वातुयुतं कल्पं भवेत्सोऽपि गणेश्वरः ॥ ४५ ॥
- आत्मनो विभजेत्तेन तदप्यत्र च निश्चितम् ।
 सपुत्रबान्धवैस्सार्धं पुनात्यासप्तमं कुलम् ॥ ४६ ॥
- पांसुना क्रियमाणोऽपि किंजं कुर्यात्तु यो नरः ।
 प्रेत्यान्ते लभते राज्यं सुसंपन्नमखण्डकम् ॥ ४७ ॥
- हीनवंशे च ये जाताः पापिष्ठा ये च मानवाः ।
 भवभावप्रपन्नास्ते मुच्यन्ते नाना संशयः ॥ ४८ ॥
- अकिंजी किंजिरूपेण यो किंजमुपजीवति ।
 स पच्यते महाद्योरे नरके काकमक्षयम् ॥ ४९ ॥
- सूक्ष्मेणापि प्रयोगेन अमेयः पुण्यसंचयः ।
 शिवमर्चयतो यस्मात् तस्मान्नित्यं समर्चयेत् ॥ ५० ॥
- किंजमेवं प्रतिष्ठाप्य सर्वयत्नैर्विधानतः ।
 आराध्य गन्धपुष्पाद्यैः इदं स्तोत्रमुदीरयेत् ॥ ५१ ॥

(P25)

(P26)

(PL 6)

ॐ अनादिदेवदेवेश! विश्वेश्वर! ~~नमो~~ महेश्वर! ।
 सर्वज्ञज्ञानविज्ञान- प्रदानैक! नमोऽस्तुते ॥ १२.
 अनन्तकान्तिसंपन्न! अनन्तासनसंस्थित! ।
 अनन्तशक्तिसंभोग- परमेश! नमोऽस्तुते ॥ १३.
 पशवर! पशतीत! उत्पत्तिस्थितिकारण! ।
 सर्वार्थसाधनोपाय- विश्वेश्वर! नमोऽस्तुते ॥ १४.
 बहुरूप! महारूप! सर्वरूपोत्तमोत्तम! ।
 पशुपाशार्णवातीत! वरप्रद! नमोऽस्तुते ॥ १५.
 स्वभावनिर्मलाभोग- सर्वोपापिन्सदाशिव! ।
 योगियोगिमहायोगे योगेश्वर! नमोऽस्तुते ॥ १६.
 निरंजन! निशधार! स्वाधार! निरुपप्लव! ।
 प्रसन्नपरमेशान! योगेश्वर! नमोऽस्तुते ॥ १७.
 जिह्वाचापकभावेन वेदितोऽसि हि यन्मया ।
 तत्क्षन्तव्यमनौपम्य कस्ते स्तोतुं गुणार्णवम् ॥ १८.
 किं गोत्पत्तिस्तवं पुण्यं यः शृणोति नरः सदा ।
 नोत्पद्यते च संसारे स्थानं प्राप्नोति शाश्वतम् १९.
 तस्मात्सर्वप्रयत्नेन शृणुयाद्वाचयेत्तथा ।
 मुत्सृज्य प्राप्नोति परमं पदम् ॥ १००.
 इति शिवधर्मशास्त्रे किं गोद्वयं
 नाम तृतीयोऽध्यायः॥

(P. 6)

4. नन्दिकेश्वरः ॥

शिवभक्ता महोत्साहाः शिवार्चनपरायणाः ।
 संयता धर्मसंपन्नाः सर्वार्थं ते ॥ 1
 सर्वद्वन्द्वसहा धीरा नित्यमुद्युक्तचेतसः ।
 परोपकारनिरता गुरुशुश्रूषणे रताः ॥ 2
 मार्दवाज्ज्वलसंपन्नाः अनुकूलाः प्रियंवदाः ।
 अमानिनो बुद्धिमन्तः त्यक्तस्पर्धा गतस्पृहाः ॥ 3
 शान्ता स्मितमुखभद्रा नित्यं स्वागतवादिनः ।
 अल्पवाचः सुवक्ता रोगुरुभक्तिविशारदाः ॥ 4
 शौचाचारसमायुक्ता दयादाक्षिण्यगोचराः ।
 दम्भमात्मर्यनिर्मुक्ताः यथातथ्याभिभाषिणः ॥ 5
 संविभागपराः प्राज्ञाः अशठश्चात्यकुत्सिताः ।
 विषयेष्वपि निर्लेपाः यक्षपद्मिबाम्भसा ॥ 6
 न दीना नापि मलिना न च शेषवशां वदाः ।
 भवन्ति भावितात्मानः सुस्निग्धाः साधुसेविताः ॥ 7
 न पाणिपादवाक्चक्षुःश्रोत्रशिक्षनवशां गताः ।
 चापलानि न कुर्वन्ति सर्वथा संगवर्जिताः ॥ 8
 रुद्रात्मानो रुद्रपरा रुद्रांशा रुद्रभाविताः ।
 एवं विधिसमाचारा भवन्ति भुवि मानवाः ॥ 9

(Pl. 6)

4. एकान्तभक्तिमाश्नाथ जुगे ष्वेतेषु वर्तत ।
 पूजनीयः शिबो नित्यं परापरविभूतये ॥ 10.
 किञ्चिद्वेदमर्थं पात्रं किञ्चित्पात्रं तपोमथम् ।
 आगमिष्यति यत्पात्रं तत्पात्रं तारयिष्यति ॥ 11.
 सर्वेषामेव पात्राणां अतिपात्रं महेश्वरः ।
 पतनात्त्रायते यस्मात् अतीव वरकार्णवे ॥ 12.
 तस्य पात्रस्य माहात्म्यात् दानमण्वपि चाक्षयम् ।
 तस्मादस्मै सदा देयं अप्रमेयफलार्थिभिः ॥ 13.
 शिबे दत्तं कृतं तप्तं पूजाफलनिबेदनम् ।
 एकं वानन्तफलदं तद्भूते ज्ञानसंशयः ॥ 14.
 भक्त्या वित्तानुसारेण कुर्यात्प्रासादसंचयम्
 अल्पे महति वा तुल्यं फलमाढ्यदरिद्रयोः ॥ 15.
 वित्तशाल्येन यः कुर्यात् दुर्ममाढ्योऽपि यो नरः ।
 न स तत्फलमाप्नोति प्रकोभाक्रान्तमानसः ॥ 16.
 तस्मान्निभागवित्तस्य जीवनाय प्रकल्पयेत् ।
 भागद्वयं च धर्मार्थं अनित्यं जीवितं यतः ॥ 17.
 भक्त्या प्रचोदितः कुर्यात् दल्पवित्तोऽपि मानवः ।
 महाविभवसारोऽपि न कुर्याद्भक्तिवर्जितः ॥ 18.
 सर्वस्वमपि यो दद्यात् शिबे भक्तिविवर्जितः ।
 न तेन धर्मभाक् स स्यात् भक्तिरेवात्र कारणम् ॥ 19.

(Pl. 7)

(P27)

4 न तत्तपोभिरत्युजैः
 गच्छेच्छिवपुरं दिव्यं
 मृद्वारुर्विष्टकशैलं वा
 त्रिस्मलकुलमुद्रुत्य
 मृण्मया कोटिगुणितं
 कोटिकोटिगुणं पुण्यं
 दृष्टकाद्विगुणं पुण्यं
 मुच्यैकयोः समं ज्ञेयं
 यत्र क्वापि गतः पुण्यं
 नवं पुराणरहितं
 अष्टेष्टकासमायुक्तं
 विधूय पापसंघातं
 क्रीडमानोऽपि यः कुर्या-
 रुद्रलोके कर्मसोऽपि
 पुष्पमाळा परिक्षिप्त-
 ढोकाविशेषसंयुक्तं
 मुक्तादामवितानेन
 अप्सरोगणसंयुक्तं
 तत्रोषित्वा महायोगे
 क्रमादागत्य लोकेऽस्मि-

न च सर्वमहामरवैः 1
 मुक्ता भक्तिं शिवात्मिकाम् 20.
 यः कुर्याद्वै शिवालयम् 1
 शिवलोके महीयते 1 21.
 पुण्यं स्याद्गुरुभिः कृते 1
 मृत्काष्ठादिष्टकाकृत्ये 1 22.
 शैलके स्याच्छिवालयम् 1
 पुण्यमाक्यदरितुयोः 1 23.
 कृतं शैलेष्टकादिभिः
 शैलके स्याच्छिवालयम् 1
 तथा कुर्याच्छिवालयम् 1 24.
 प्रकुर्याच्छिवालयम् 1
 सोऽपि गच्छेच्छिवालयम् 25.
 द्वाकभावे शिवालयम् 1
 विमानं सार्वकामिकम् 1 26.
~~विमानं सार्वकामिकम्~~ सेवितः
 दण्डाचारमरभूषितम् 1 27.
 शोभितं सूर्यसप्रभम् 1
 सर्वकामसुखप्रथम् 1 28.
 कोटिकोट्ययुतं सुखम् 1
 न्याजा भवति धार्मिकः 1 29.

४

(PL7)

दूरतः शिखरं दृष्ट्वा नमस्कृत्याच्छिन्ना कथम् ।
 सप्तजन्मकृतं पापं क्षिप्रमेव विनश्यति ॥ ३० ।
 पश्यन्परिहरञ्च न सार्जन्यात्यति सूक्ष्मया ।
 शम्भैः संमार्जनं कुर्याच्च चान्द्रायणफलं कथ्यते ॥ ३१ ।
 बाह्यारवशा जीर्णया बन्ध्यायाः क्षीणवत्सया ।
 रोगाती नवमूता या भोग्यो गोमयमाहरेत् ॥ ३२ ।
 स्वसंस्थगोमयं ग्राह्यं स्थाने वा पतितं शुभे ।
 उपर्यधश्च संत्यज्य प्रत्यग्रं जतु वर्जितम् ॥ ३३ ।
 वस्त्रपूतेन तोयेन यः कुर्यात्पुण्यं पनम् ।
 पश्यन्परिहरञ्च न चान्द्रायणफलं कथ्यते ॥ ३४ ।
 यः कुर्यात्सर्वकार्याणि वस्त्रपूतेन वारिणा ।
 स मुनिः स महासाधुः स योगी स शिवं व्रजेत् ॥ ३५ ।
 क्षरन्ति सर्वदानानि यज्ञहोमवत्क्रियाः ।
 न तु क्षरे न्यहातानं अभयं सर्वदेहिनाम् ॥ ३६ ।
 नैरन्तर्येण यः कुर्यात् पक्षसंमार्जनां जनम् ।
 युगकोटिशतं दिव्यं शिवलोके महीयते ॥ ३७ ।
 तदन्ते स चतुर्वेद- स्वरूपः प्रियदर्शनः ।
 आढ्यः सर्वगुणोपेतो राजा भवति धार्मिकः ॥ ३८ ।
 संपर्केणापि यः कुर्यात् वरः कर्म शिवाकथे ।
 सोऽपि देहप्रयाजज्ञानं प्राप्य शान्तिमवाप्नुयात् ॥ ३९ ।

॥ रुद्रदेव निकायेषु	कश्चिज्ज्ञानमवाप्नुयात् ।
कश्चिदेव तु मेदिन्यां	क०६वा ज्ञानं विमुंचते ॥ ४०.
तावद्भूमन्ति संसारे	दुःखशोकपरिप्लुताः ।
न भवन्ति शिवे भक्ता	यावत्सर्वेऽपि देहिनः ॥ ४१.
समासक्तं यथा चित्तं	भवेदविषयगोचरा ।
यदि नाम शिवेऽप्येवं	को न मुच्येत बन्धनात् ॥ ४२.
यः कुर्यात्कुट्टिमं भूमिं	दर्पणोदरसंनिभम् ।
नामावर्णविचित्रं च	विचित्रकुसुमोज्ज्वलम् ॥ ४३.
ववचित्ककशविन्यस्तां	पंकजाद्युपशोभिताम् ।
(मनो) रमां च कुसुमां	शिवायतनसंसदि ॥ ४४.
थावद्भुक्ता भवेद्भूमिः	समन्ताद्युपशोभिता ।
तावद्युगसहस्राणि	रुद्रकोके महीयते ॥ ४५.
कारयेद्विन्नशास्त्रज्ञैः	यत्नाद्विन्नं शिवालयम् ।
रुद्रावतारक्रीडाद्यैः	प्रयोगैरागमोदितैः ॥ ४६.
यावन्ति रुद्ररूपाणि	स्वरूपाण्यपि केशवयेत् ।
तावद्युगसहस्राणि	रुद्रकोके महीयते ॥ ४७.
सुधाविकिर्तं यः कुर्यात्	सर्वयत्नैः शिवालयम् ।
तावत्पुण्यं भवेत्सोऽपि	यावदायतने कृते ॥ ४८.
प्रत्येवं यः प्रकुर्वीत	हंभोरायतनं बुधः ।
तावद्युगसहस्राणि	रुद्रकोके महीयते ॥ ४९.

॥४॥ धवळं सूत सुधया	यथाशोभं च वर्णकैः ।
(PL 8) यावन्त्यवतानि कुरुते	धवळं तच्छिवालयम् ॥ ५०.
खण्डस्फुटितसंस्कारं	यः कुर्वीत शिवालये ।
आशमावसथे वापि	लभते मौक्तिकं फलम् ॥ ५१.
नास्ति रुद्रसमो देवो	नास्ति रुद्रसमो गुरुः ।
नास्ति रुद्रसमं ज्ञानं	नास्ति रुद्रसमं तपः ॥ ५२.
एवं शिवाश्रमाराधनं	कृत्वा संस्कारपूर्वकम् ।
कृत्वाल्पमपि वा भक्त्या	इदं स्तोत्रमुदीरयन् ॥ ५३.
निर्द्धूतमकदेहाय	स्वभावात्मकमूर्तये ।
सितभस्मांगरागाय	देवे शाय नमोऽस्तुते ॥ ५४.
नीलकण्ठाय शर्वाय	अजायामितमूर्तये ।
बहु चण्डरूपाय कान्ताय	शाश्वताय नमोऽस्तुते ॥ ५५.
पराय परमेशाय	सर्वज्ञाय नमोऽस्तुते ।
अतीतगुणसंधाय	विश्वेशाय नमोऽस्तुते ॥ ५६.
महाभोगीन्द्रभूषाय	पिंगलोचनशेखरे ।
विचित्रचरिताढ्याय	अनन्ताय नमोऽस्तुते ॥ ५७.
सर्वप्रणतदेहाय	स्वयमप्रणतात्मने ।
पूज्यानामपि पूज्याय	महस्माभ्याय शूलिने ॥ ५८.
ब्रह्मेन्द्रविष्णुबन्धाय	उत्पत्तिस्थितिहेतवे ।
भुक्तिमुक्तिप्रदानाय	संस्तुताय नमोऽस्तुते ॥ ५९.

(१२४)

४. वायाय वामरूपाय चामशाय गामिने २
 वामकान्तार्थदेहाय ईशानाय नमोऽस्तुते ॥ ६०.
 य इमं कीर्तयेत्पुण्यं प्रासादाद्यायमुत्तमम् ।
 सर्वपापविनिर्मुक्तः शिवसायुज्यमाप्नुयात् ॥ ६१.

इति शिवधर्मशास्त्रे प्रासादाद्यायो

नाम चतुर्थोऽध्यायः ॥

५. श्रीनन्दिकेश्वरः ॥

किंगमूर्तेर्महे शस्य शिवस्य परमेश्विनः ।
 स्नानकांक्षे प्रकुर्वीत जयशब्दादि मंगलम् ॥ १.
 त्रिशूल वज्रशंखचक्र - श्रीवत्सस्वस्तिकादिभिः ।
 हेमरूप्यादिपात्रेषु कल्पितैर्गोमयादिभिः ॥ २.
 नानावर्णैश्च कुसुमै - रक्षतैस्तिलतण्डुलैः ।
 सिद्धार्थदक्षिणैर्मिश्रैः यथाशोभं च पूरितैः ॥ ३.
 उच्चैर्यष्टिप्रदीपाद्यैः चूलाश्वत्थादिपल्लवैः ।
 ओषधीर्मिश्रयेद्याभिः सर्वबीजैर्यवांकुरैः ॥ ४.

(Pl. 8)

5. अष्टम्यादिषु सर्वेषु दिवसेषु त्सर्वेषु च ।
 पर्वकाकेषु सर्वेषु पुण्यपौर्णमासि पर्वणि ॥ 5. ।
 शंखश्रेयादिनिघोषैः महद्भिर्गेयसंयुतैः ।
 कुर्यात्प्रीतजनं किंगे शिवमुद्दिश्य मंगलैः ॥ 6. ।
 यावत्पर्वणि विधिबत कुर्यात्प्रीतजनं शिवे ।
 तावद्वर्षसहस्राणि रुद्रलोके महीयते ॥ 7. ।
 स्नानकाके त्रिसंध्यं च यः कुर्याद्देववादनम् ।
 नृत्तं वा मुखवाद्यं वा तस्य पुण्यफलं धृणु ॥ 8. ।
 यावन्त्यहानि कुरुते गेयनृत्तादिवादनम् ।
 तावद्वर्षसहस्राणि शिवलोके महीयते ॥ 9. ।
 कपिकापंचगव्येन कुशवारियुतेन च ।
 स्नापयेन्मन्त्रपूतेन ब्रह्मस्नानं हितस्मृतम् ॥ 10. ।
 एकाहमपि यो किंगे ब्रह्मस्नानं समाचरेत् ।
 स विधूयाद्गुणानि रुद्रलोके महीयते ॥ 11. ।
 कपिकापंचगव्येन दधिक्षीरघृतेन च ।
 स्नानं शतगुणं ज्ञेयं इतरस्मान्न संशयः ॥ 12. ।
 देवाद्यर्थं समुद्दिश्य देहशुद्ध्यर्थमेव च ।
 कपिकासाहरे द्विद्वान् मुनिदेवादिबन्दिताम् ॥ 13. ।
 कपिकां यः पिबेच्छूद्रैः शिवकार्यार्थं निर्मिताम् ।
 स पच्यते महाघोरे सुचिरं नरकाण्यवे ॥ 14. ।

(Pl. 9)

(P19)

५. वर्षकोटिसहस्रेषु	यत्पापं समुपार्जितम् ।
धृताभ्यंगेन किंगस्थ	तदेत्सर्वं न संशयः ॥ 15.
कल्पकोटिसहस्रेषु	यत्पापं समुपार्जितम् ।
धृताभ्यंगेन किंगस्थ	तद्व्यग्निरिकेन्द्वनम् ॥ 16.
कृष्णाष्टम्यां धृतस्नानं	कृत्वा किंगे सकृद्भारः ।
कुलैकविंशमुद्रुत्य	शिवलोके महीयते ॥ 17.
अयुतं योगबान्दव्यात्	दोर्ध्राणां वेदपारणे ।
वस्त्रादिहेमयुक्तानां	धृतस्नानेन लक्ष्मम् ॥ 18.
सदाहकेन पथसा	यो किंगं स्नापयेन्नरः ।
राजतेन बिमानेन	सोमलोके महीयते ॥ 19.
स्नाप्य दक्षा सकृद्विंशं	विष्णुलोके महीयते ।
मधुना स्नापयित्वा तु	वह्निं लोकं सगच्छति ॥ 20.
स्नापयेत्तिकतैकेन	हस्तयज्ञेन च ।
श्वेतपितकपिष्टैर्वा	वायुलोके महीयते ॥ 21.
स्नानमिधुरसेनादि	यो किंगं सकृदाचरेत् ।
कभेद्वैद्याधरं लोकं	सर्वकामसमन्वितम् ॥ 22.
प्लोदकेन यो किंगं	अवस्था संस्नापयेन्नरः ।
उत्सृज्य पापकलिकं	पितृलोके महीयते ॥ 23.
सितेन अस्मना स्नाप्य	सकृद्विंशं प्रमोदते ।
चन्द्रां शु निर्मलः श्रीमान्	शिववत्सोममण्डले ॥ 24.

(१५५)

५. वस्त्रपूतेन तोयेन	यो किङ्गं स्नापयेन्नरः ।
सर्वकामसुतृप्तान्मा	वारुणं कौकमाण्मुयात् ॥ २५
कुशोदकेन यो किङ्गं	भक्त्या स्नापयते सकृत् ।
काञ्चनेन विमानेन	ब्रह्मलोके महीयते ॥ २६
गन्धचन्दनतोयेन	स्नापयेत्सकृद्विश्वरम् ।
गन्धर्वकौकमाणोति	गन्धर्वैश्च स पूज्यते ॥ २७
पुष्पोदकेन सावित्र्यं	कौबेरं हेमवारिणा ।
रत्नोदकेन माहेन्द्रं	लोकं प्राप्य स मोदते ॥ २८
पाटलोत्पलपद्मानि	करवीराणि सर्वदा ।
स्नानतोयेषु योज्यानि	स्थिराणि सुरभीणि च ॥ २९
एषामेकतमं स्नानं	यः कुर्याद्भक्तितः शिवे ।
विधूय पापकलिकं	शिवलोके महीयते ॥ ३०
कर्पूरागरुतोयेन	यो किङ्गं स्नापयेत्सकृत् ।
सर्वपापविनिर्मुक्तः	शिवलोके महीयते ॥ ३१
यंशाष्टशतजलेन	विमलेनाम्भसा शिवम् ।
स्नापयित्वा सकृद्भक्त्या	शिवलोके महीयते ॥ ३२
पितृभुविश्य यो किङ्गं	स्नापयेच्छीतवारिणा ।
तृप्ताः स्वर्गं प्रयास्यन्ति	पितरो नरकादपि ॥ ३३
किङ्गं शीताम्बुना स्नाप्य	धारोष्णपयसा ततः ।
स्नाप्य पश्चाद्भुतेनापि	कृतमेकं विशिष्यते ॥ ३४

५. एतत्स्नानत्रयं कृत्वा
(Pl. 9) अश्वमेधसहस्रास्य
मृत्कुंभात्ताम्रकुंभेन
रौप्यं लक्ष्मोत्तरं पुण्यं
किंशस्य दर्शिनं पुण्यं
स्पर्शमादर्चनं श्रेष्ठं
इहामुत्रकृतं पापं
क्षमते शंकरो यस्मात्
दशापराधं तोयेन
सहस्रं क्षमते दक्षा
नैरन्तर्येण यो मासं
एकविंशत्कुकोपेतः
तस्मात्स्नानं पक्षशतं (त्रयं)
(Pl. 10) फलानां द्वे सहस्रे तु
द्व्युताभ्यंगे द्युतस्नाने
यवगोधूमजैश्चूर्णैः
सुरबोष्णेनाम्भसा चापि
वर्षयेद्विल्वपत्रैश्च
दशकोटिसहस्राणि
तत्फलं कथ्यते मर्त्यो

पूजयित्वा च भक्तितः ।
फलं प्राप्नोति मानवः ॥ ३५.
स्नानं शतगुणोत्तरम् ।
हृदयैः कोट्यधिकं भवेत् ॥ ३६.
दर्शनात्स्पर्शिनं शुभम् ।
द्युतस्नानमतः परम् ॥ ३७.
द्युतस्नानेन देहिनाम् ।
तस्मात्स्नानं समाचरेत् ॥ ३८.
क्षीरेण तु शतं तथा ।
द्युतेनाप्ययुतं शिवः ॥ ३९.
द्युतस्नानं समाचरेत् ।
क्रीडते दिवि रुद्रवत् ॥ ४०.
अभ्यंगः पञ्चविंशतिः ।
महास्नानं भक्तितः ॥ ४१.
यत्नात्किं विरूढयेत्
तोषयेद्गन्धयोजितैः ॥ ४२.
स्नापयेत्तदनन्तरम् ।
तव पीठं च शोधयेत् ॥ ४३.
यदृत्वा कथ्यते फलम् ।
किंशस्योद्वर्तने कृते ॥ ४४.

(PL10)

ॐ अर्घ्यं पुष्पजलोपेतं	यः शिवाय निवेदयेत् ।
स पूज्यः सर्वलोकेषु	शिवबन्मोदते चिरम् ॥ 45.
गन्धोदकेन संमिश्रं	उदकार्यं दशोत्तरम् ।
पंचगव्यसमायुक्तं	अर्घ्यं शतगुणं भवेत् ॥ 46.
अर्घ्यमष्टांगमापूर्य	किंगमूर्ध्नि निवेदयेत् ।
दशवर्षसहस्राणि	रुद्रलोके महीयते ॥ 47.
आपः क्षीरं कुशाग्राणि	दद्याज्यं च सतप्तुकम् ।
तिलसिद्धार्थकैश्चैवं	अर्घ्योऽष्टांगः प्रकीर्तितः ॥ 48.
दारुबेण्डवर्षपात्रेण	यद्वत्वा लभते फलम् ।
तस्माच्छतगुणं पुण्यं	मृत्पात्रेण प्रकीर्तितम् ॥ 49.
ताम्रपात्रेऽर्घ्यदानेन	पुण्यं शतगुणोत्तरम् ।
यत्कृतापद्मपात्राणां	ताम्रपात्रे समं भवेत् ॥ 50.
शैथपात्रेण विज्ञेयं	अर्घ्यं लक्षगुणोत्तरम् ।
सुवर्णपात्रं विन्यस्तं	अर्घ्यं कोटिगुणोत्तरम् ॥ 51.
शैथपात्रप्रदानेन	यत्फलं वेदपारणे ।
तस्माच्छतगुणं पुण्यं	शिवमृत्पात्रदानतः ॥ 52.
हेमपात्राणि यद्वत्वा	पुण्यं स्याद्देवपारणे ।
ताम्रपात्रप्रदानेन	तस्माच्छतगुणं शिवे ॥ 53.
फलं कोटिं सुवर्णस्य	यो दद्याद्देवपारणे ।
शिवाय शैथपात्रेण	तस्य पुण्यं ततोऽधिकम् ॥ 54.

(Pl. 10)

५. हेमपात्रं तु यो भक्त्या

न तस्य शक्यते वर्तुं

तुल्यमेव फलं प्रोक्तं

तथो रण्यदिकं तस्य

विभवे सति यो मोहान्

नैव तत्फलमाप्नोति

तावत्पत्रैः फलैः पुष्पैः

तदनन्तफलं ज्ञेयं

किं गन्धकेपनं कुर्याद्

वर्षकोटिशतं दिव्यं

गन्धानुकेपनात्पुण्यं

चन्द्रनागरु ज्ञेयं

कृष्णागशेर्विशेषेण

तस्माच्छुतगुणं पुण्यं

चन्द्रनागरुकर्पूरैः

किं पथीतमालिन्य

संबीज्य ताळवृन्तेन

वर्षकोटिसहस्राणि

थस्या निवेद्य रुद्राय

दशवर्षसहस्राणि

शिवाय विनिवेदयेत् ।

पुण्यानन्त्यं विशेषतः ॥ 55

शिवे चाढ्यदरिद्रयोः ।

यः शिवे भावना^{धिकः}न्विनः ॥ 56.

न कुर्याद्विधिविस्तम् ।

प्रलोभाक्रान्तमानसः ॥ 57.

ते यादृशैव यत्कृतम् ।

भक्तिरेवान्न कारणम् ॥ 58.

दिव्यगन्धैः सुगन्धिभिः ।

रुद्रलोके महीयते ॥ 59

द्विगुणं चन्द्रनस्य तु ।

पुण्यमष्टगुणाधिकम् ॥ 60

द्विगुणं फलमिष्यते ।

कुंकुमस्य विधीयते ॥ 61.

कृष्णपिष्टैः सकुंकुमैः ।

कल्पकोटिं वसेद्विबि ॥ 62.

किं गन्धैः प्रलेपितम् ।

वायुलोके महीयते ॥ 63.

ताळवृन्तं सुशोभनम्^(भित्तम्) ।

रुद्रलोके महीयते ॥ 64.

(PLI १)

५. मयूरभ्यजनं दत्त्वा
वर्षकोटिशतं पुण्यं
शिवाय चामरं दत्त्वा
हेमरौप्यादिदण्डं वा
चासरासक्तहस्ताग्र -
हेमरौप्यविमानस्थः
इत्यर्चनाप्रकाराद्यैः
सनत्कुमारः ॥

पुष्पैः कतिविधैः पूजा
बन्दिकेध्वरः ॥

पुष्पैः शरण्यसंभूतैः
अपर्युषित निश्चिद्रैः
आत्मारामोद्भवैर्वापि
पुष्पजातिविशेषेण
तपःशालगुणोपेतैः
दत्त्वा सुवर्णमथुतं
अर्कस्य पुष्पैश्चैकस्मिन्
दशदत्त्वा सुवर्णानि
श्वेतार्कस्य विशेषेण
एवं पुष्पविशेषेण

शिवायातीव शोभनम् ।
रुद्रकोके महीयते ॥ ६५.

मणिरण्डविभूषितम् ।
तस्य पुण्यफलं क्षुण्ण ॥ ६६.

दिव्यस्त्रिपरिवारितः ।
जिरं शिवपुरे बसेत् ॥ ६७.

अनु, पुण्यसंचयः ।
कर्तव्या कंथयस्व मे ॥ ६८.

पत्रैर्वा गिरिसंयवैः ।
प्रोक्षितैर्जन्तुवर्जितैः ॥ ६९

पुष्पैः संपूजयेच्छिवम् ।
भवेत्पुण्यं ततोऽधिकम् ॥ ७०.

(वेद)
पात्रे देवस्य पारणे ।
तत्फलं कुसुमे शुभे ॥ ७१.

शिवाय विविचेदिते ।
यत्फलं तदवाप्नुयात् ॥ ७२.

द्विगुणं फलमिष्यते ।
फलं तस्य ततोऽधिकम् ॥ ७३.

(PL ११)

५ पुष्पजातिविशेषेण
 अर्कपुष्पसहस्रोऽयः
 करवीरसहस्रोऽयो
 बिल्वपत्रसहस्रोऽयो
 बकपुष्पसहस्राणां
 धूर्धूरकसहस्रोऽयो
 अपामार्गसहस्रोऽयो
 कुशपुष्पसहस्रोऽयः
 नीलोत्पलसहस्रेण
 शिबस्य विधिबद्धव्या
 कल्पकोटिसहस्राणि
 वसेच्छिवपुरे श्रीमान्
 शेषाणां पुष्पजातीनां
 तत्फलस्यानुसारेण
 शमीपुष्पं बृहत्याश्च
 करवीरसमा ज्ञेया
 श्वेतमन्दाश्चकुसुमं
 नागचम्पकपुष्पाणां
 केतकी माधवी चैव
 द्वितीयसज्जबन्धूक-

यथा स्यान्निबोधत ।
 करवीरं विशिष्यते ॥ ७४ ॥
 बिल्वपत्रं विशिष्यते ।
 बकपुष्पं विशिष्यते ॥ ७५ ॥
 एकं धूर्धूरकं परम् ।
 बृहत्पुष्पं विशिष्यते ॥ ७६ ॥
 कुशपुष्पं विशिष्यते ।
 शमीपुष्पं विशिष्यते ॥ ७७ ॥
 यो मातां संप्रयच्छति ।
 तस्य पुण्यफलं धृगु ॥ ७८ ॥
 कल्पकोटिशतानि च ।
 शिवतुल्यपराक्रमः ॥ ७९ ॥
 यत्फलं परिकीर्तितम् ।
 शिवकोके महीयते ॥ ८० ॥
 कुसुमं तुल्यमेव च ।
 श्रीजातीविजयपाटकाः ॥ ८१ ॥
 सितपद्मसमं भवेत् ।
 धूर्धूरकसमाः स्मृताः ॥ ८२ ॥
 कुन्दयथी मदन्ति का ।
 कुसुमानि विवर्जयेत् ॥ ८३ ॥

(P. 11)

५ आत्मकीकुसुमं पत्र
 वैभीतकानि पत्राणि
 निर्गन्धान्युग्रगन्धानि
 गन्धबन्धपवित्राणि
 गन्धहीनमपि ग्राह्यं
 सात्विकं तस्य कुसुमं
 कमककदम्बानि
 दिवा शेषाणि पुष्पाणि
 प्रहुरं तिष्ठते जातिः
 कीटके शोपविद्धानि
 स्वयं पतितपुष्पाणि
 मुकुटैर्वाचयेद्देवं
 अपक्वं यातयामेच
 कवणानामसंख्यानां
 फलं बबधितं बिद्धं च
 अकामेन तु पुष्पाणां
 पत्राणामप्यकामे तु
 फलानामप्यकामे तु
 ओषधीनामकामे तु
 ग्रथ्ये कमुक्तपुष्पेषु

करजे तु तत्सुखम् ।
 तत्पुष्पाणि च वर्जयेत् ॥ ४४.
 यानि तानि विवर्जयेत् ।
 यानि तानि विवर्जयेत् ॥ ४५.
 पवित्रं यत्कुशादिकम् ।
 अपवित्रं तु तामसम् ॥ ४६.
 शत्रौ देयानि शंकरे ।
 दिवा शत्रौ च मल्लिका ॥ ४७.
 करवीरमहर्निशम् ।
 शीतपर्युषितानि च ॥ ४८.
 त्यजेत्पुष्पहतानि च ।
 अर्चिते सति कुटुम्बे ॥ ४९.
 शिवाय न निवेदयेत् ।
 शशिस्तेन धृतेन यत् ॥ ५०.
 यन्नात्यक्वमपि त्यजेत् ।
 पत्राण्यपि निवेदयेत् ॥ ५१.
 फलान्यपि निवेदयेत् ।
 तृणगुल्मौषधीरपि ॥ ५२.
 मानसं परमं शुभम् ।
 दश साहस्रिकं फलम् ॥ ५३.

5. <u>सुगन्धेषु तेवैव</u>	द्विगुणं फलमिष्यते ।
(P.L.11) सुगन्धैर्मुक्तपुष्पैर्घः	सम्यक्किंजं प्रपूजयेत् ॥ 94.
माताभिर्वासुदितैः	अनन्तं फलमाप्नुयात् ।
बिल्वपत्रैश्चरवण्डैश्च	सकृत्किंजं प्रपूजयेत् ॥ 95
सर्वपापविनिर्मुक्तः	शिवलोके महीयते ।
धूर्धूरकैश्च यो किंजं	सकृत्पूजयते नरः ॥ 96.
स गोलक्षप्रदानस्य	शिवं प्राप्य फलं लभेत् ।
बृहतीकुसुमैर्भक्त्या	यो किंजं सकृदर्चयेत् ॥ 97
शकामद्युतदानस्य	फलं प्राप्य शिवं व्रजेत् ।
अपामार्गस्य पत्रैश्च	यो किंजं सकृदर्चयेत् ॥ 98.
स गवां स्तोत्रदानस्य	फलं प्राप्य शिवं व्रजेत् ।
(P.L.12) मल्लिकोत्पलनिर्गुण्डा	जातिपुंनागचम्पकाः ॥ 99.
अशोकश्चेतमन्दार-	कर्णिकारबकानि च ।
करवीरार्कमन्दार-	शमीतगरकेसरम् ॥ 100.
कुशापामार्गकुमुद-	कदम्बद्रोणकानि च ।
नन्द्यावर्तकश्यामक-	तिलकं नवमातिका ॥ 101.
करंजनागद	ब्रजादिभिः ।
सौगन्धिकसनागैश्च	सिन्धुक्षीफलकार्जुनैः ॥ 102.
एकपत्राशविन्ताग्रा	विष्णुकान्तिदकोत्पलैः ।
दुर्गरैः पारिभद्रैश्च	ब्रह्मवृक्षप्रसूनकैः ॥ 103.

(PL 2)

५

आमितातकसूनेक्ष चूतजम्बुकपल्लवैः ।
 दूर्वाशैः श्वेतदूर्वैश्च ताळपुष्पैर्विशेषतः ॥ १०४ ।
 तुलसीकुरवाकोक- नागैर्वकुलसौरभैः ।
 पुष्पैरेतैर्यथाकार्यं यो नरः पूजयेच्छिवम् ॥ १०५ ।
 सच यत्फलमाप्नोति तदेकाग्रमनाः धृगु ।
 कोटिसूर्यप्रतीकाशैः विमानैः सार्वकामिकैः ॥ १०६ ।
 पुष्पमाकापरिक्षिप्तैः गीतवादित्रनादितैः ।
 तन्नीमधुरबाद्यैश्च स्वच्छन्दगमनात्मकैः ॥ १०७ ।
 रुद्रकन्यासमाकीर्णैः देवदानवकिंनरैः ।
 धूयमानश्चमरैः स्तूयमानः सुरासुरैः ॥ १०८ ।
 गच्छेच्छिवपुरं दिव्यं यत्र वा रुचितं भवेत् ।
 यैस्तैर्वापि हकुसुमैः जनकजैः स्थकजैः शिवम् ॥ १०९ ।
 संपूज्य प्रोक्षितैर्भक्त्या शिवस्थोपरि यः कुर्यात् ।
 शोभितं पुष्पमाकाद्यैः शिवलोके महीयते ।
 अत्याश्चर्यैर्महायानैः दिव्यपुष्पोपशोभितैः ॥ ११० ।
 सर्वैः परिवृतः श्रीमान् सुष्यनं पुष्पमण्डपम् ॥ १११ ।
 स पुष्पकविमानानां आपीठानां प्रकम्बिभिः ।
 दिव्यस्त्रीमुखसंभोग- गच्छेच्छिवपुरं सुखी ।
 अमृतं मोदते काकं सहस्रैः परिवारितः ॥ ११२ ।
 अतिरस्कृतशासनः ॥ ११३ ।

(PM 2)

५ शिवो वि सर्वलोकेषु यत्रेहं तत्र याति सः ।
 पूजासु भक्तिविश्वास रचितादिषु सर्वदा ॥ ॥ ५.
 फलमेवं समासेन श्रेयं वित्तानुसारतः ।
 साक्षाभिर्वैष्टयेवेदीं किं गं संपूजयेन्नरः ॥ ॥ ५.
 शिवो देव्याच पुत्रेण मोदते पूजयानया ।
 किं गं साक्षान्महेश्वरः ॥ ॥ ६.
 तयोः संपूजनादुक्त्या देवी देवश्च पूजितौ ।
 स्वयमुत्पाद्य पु ^{ष्पाणि} यः शिवं पूजयेत्सदा ॥ ॥ ७.
 तानि साक्षात्प्रगृह्णाति तद्भक्त्या सततं शिवः ।
 यः कुर्याच्च शिवाराधनं आश्रयित्वादिशोभितम् ॥ ॥ ८.
 भार्गी विजयशार्ङ्गकैः करवीराञ्जकुञ्जकैः ।
 पुं नागनागबकुलैः अशोकोत्पलचम्पकैः ॥ ॥ ९.
 कदली हेमयूथालैः तस्य पुण्यफलं शृणु ।
 यावत्तत्पत्रकुसुमं बीजमूलफलानि च ॥ ॥ १०.
 तावद्वृषसहस्राणि रुद्रलोके महीयते ।
 लाक्षां ग्रामाण्यनिर्मुक्त-सूयं दद्यात्सकुल्लिवे ॥ ॥ ११.
 चतुर्वेदिगृहे जन्म प्राप्नोति सततं सुखि ।
 कृष्णगरुडकपूर्वं धूपं दद्यान्महेश्वरे ॥ ॥ १२.
 नैरन्तर्येण सा साध्वं तस्य पुण्यफलं शृणु ।
 कल्पकोटि शोभेत्तानि च ॥ ॥ १३.

(PL 12)

५. शुक्ला शिवपुरे भोगं
 गुण्गुळं धृतसंयुक्तं
 मासाध्यमानदानेन
 शिवकृष्णचतुर्दश्यां
 अपराधसहस्रं तद्
 देवदारुं नमस्कृतं च
 श्रीफलं चाज्यसंमिश्रं
 एतयः सुगन्धिकपूरं
 अगुरुं दशसाहस्रं
 गुण्गुळं दशसाहस्रं
 प्रियश्च गुण्गुळुर्नित्यं
 द्वे साहस्रे फलानां तु
 तृणवाज्येन तु संमिश्रं
 अगुरुं धृतसंयुक्तं
 अग्निहोमस्य यज्ञस्य
 शोधयेत्पापसंयुक्तं
 कृष्णागरूद्रबो धूपः
 योऽन्तः शिवगृहं भक्त्या
 कवारद्वारकुड्यान्तं
 श्वासयेत्पुष्पमाकाशः

(PL 13)

तस्याप्यन्ते महीपतिः ।
 साक्षाद्भुङ्क्ते शंकरः ॥ १२४.
 शिवकोके महीयते ।
 यः साज्यं गुण्गुळं दहेत् ॥ १२५.
 इहामुच कृतं क्षमेत् ।
 सर्जश्रीवासकुन्दुरुम् ॥ १२६.
 दत्त्वाप्नोति परं प्रियम् ।
 षट्सहस्रगुणोत्तरम् ॥ १२७.
 द्विगुणं चासितागरम् ।
 सप्ततं द्विगुणं भवेत् ॥ १२८.
 आज्ययुक्तो विशेषतः ।
 महिषाक्षस्य गुण्गुळोः ॥ १२९.
 शिवतुल्यः प्रजायते ।
 फलानि च ॥ १३०.
 फलपाप्नोति मानवः ।
 पुरुषं नात्र संशयः ॥ १३१.
 तुषास्तुरिबकांचनम् ।
 सुगन्धेन प्रलेपयेत् ॥ १३२.
 तिर्यगूर्ध्वं सबेदिकम् ।
 धूपैश्चापि सुगन्धिभिः ॥ १३३.

(P. 18)

५. यः कुर्यात्सकृदप्येवं
 सर्वकामैश्च संपूर्णो
 आपुरायं दिशः सर्वाः
 कल्पकोटिशतं दिव्यं
 तस्यान्ते धर्मशेषेण
 कृतावृतौ च यः कुर्यात्
 स समस्त कुलोपेतः
 त्रिवृच्छस्त्रु पीतं वा
 त्रयोपवीतं रुद्राय
 वासां सि सुविचित्राणि
 धूपितानि शिवे दद्यात्
 यावत्तदुस्त्रतन्मनां
 तावद्युगसहस्राणि
 तुष्टिमात्रं तु यो दद्यात्
 इन्द्रस्यार्धसिने तावत्
 एवं विस्तानुसारेण
 सर्वेषां मणिपट्टानां
 योर्कपत्रपुटं पूर्णं
 निवेदयेत् शर्वाय
 शक्तिनां तण्डुलं प्रस्थं

पुण्यं तस्यावधारय ।
 महायानैः सहस्रशः ॥ १३४.
 आमोदैश्च सुगन्धिभिः ।
 रुद्रकोके महीयते ॥ १३५.
 चैत्रैकोक्याधिपतिर्भवेत्
 दिव्यगन्धैः शिवालयम् ॥ १३६.
 शिवकोके महीयते ।
 पट्टसूत्रादिनिर्मितम् ॥ १३७.
 भवेत्तु दान्तगोचरः ।
 सारबन्ति मृदूनि च ॥ १३८.
 विकेशानि नवानि च ।
 परिमाणं समन्ततः ॥ १३९.
 रुद्रकोके महीयते ।
 हेम किंगस्य मूर्धनि ॥ १४०.
 यावदिन्द्राक्षतुर्विंशः ।
 फलं ज्ञेयं समासतः ॥ १४१.
 मकुटादेर्विशेषतः ।
 मधुपर्कं सुसंज्ञितम् ॥ १४२.
 सोऽथ्वमेधफलं कथ्यते ।
 कुर्यादन्नं सुसंस्कृतम् ॥ १४३.

(PL 13)

५. शिवाय तत्कृतं दद्यात् चतुर्दश्यां विशेषतः १.
हारिद्रं कुसरं शुक्लं पायसं वा चरुं स्तथा ॥ १४४.
गुकरवण्डाल्य संमिश्रं नैवेद्यं परिकल्पयेत् ।
द्यावन्तस्तण्डुकास्तस्मि- न्नैवेद्यं परिसंख्यया ॥ १४५.
तावद्वर्षसहस्राणि रुद्रलोके महीयते ।
गुकरवण्डकुतानां च भक्ष्याणां च निवेदने ॥ १४६.
पृतेन पाचितानां तु पुण्यं शतगुणं भवेत् ।
मल्लिकापानकानां तु भक्ष्यार्थं फलमिष्यते ॥ १४७.
तदर्थं सकलस्यापि वासितस्य निवेदने ।
मातुलुंगफलादीनि पक्वानि च निवेदयेत् ॥ १४८.
शिवाय तत्कृतं तस्य भक्ष्याणां यन्निवेदने ।
पंचसौ गन्धिकोपेतं ताम्बूलं च निवेदयेत् ॥ १४९.
शिवाय गुरवे चैव तस्य पुण्यफलं शृणु ।
सुगन्धदेहस्तेजस्वि सर्वावयव सुन्दरः ॥ १५०.
वर्षकोटिशतं दिव्यं शिवलोके महीयते ।
मृतदीपप्रदानेन शिवाय शतयोजनम् ॥ १५१.
कंदयित्वा ततो याति विमानैः सूर्यसप्रभैः ।
गच्छेच्छिवपुरं दिव्यं यावदाभूतविष्णुवत् ॥ १५२.
तस्यान्ते स महीपाको ब्राह्मणो वाऽभिजायते ।
यः कुर्यात्कालिके मासि शोभनां दीपमाति काम् ॥ १५३.

(PL 13)

५. धृतेनैव चतुर्दश्यां पौर्णमास्यां तथापि वा ॥ १ ॥
 सूर्यकोटिप्रतीकाशैः तेजोभिर्भासयेद्विज्ञः ॥ १५४ ॥
 तेजोशशिबिमानस्थः कुक्कुटमुद्रित्य सर्वज्ञः ॥ १ ॥
 यावत्प्रदीपसंख्यानं धृतेनापूर्य बोधितम् ॥ १५५ ॥
 तावद्युगसहस्राणि रुद्रकोके महीयते ॥ १ ॥
 दीपवृक्षं समुद्रित्य कोहमुद्यं शिवाकथे ॥ १५६ ॥
 पूर्वस्माद्विगुणं पुण्यं कथ्यते नात्र संशयः ॥ १ ॥
 कापिकेन धृतेनैव सूक्ष्मतनुकृतेन च ॥ १५७ ॥
 सकृद्दीपं शिवे दद्यात् तस्य पुण्यफलं शृणु ॥ १ ॥
 सूर्यकोटिप्रतीकाशैः विमानैः सार्वकामिकैः ॥ १५८ ॥
 गच्छेत्सोऽपि शिवं लोकं यावदाभूतसंप्लवम् ॥ १ ॥
 तस्या देहसमन्वितः ॥ १५९ ॥
 ज्ञानयोगं समासाद्य तत्रैव स विमुच्यते ॥ १ ॥
 क्षिरसाधारयेद्दीपं सर्वज्ञं शिवाग्रतः ॥ १६० ॥
 कलाटे वाथ हस्ताभ्यां उद्युक्तश्च तथोरसि ॥ १ ॥
 सूर्याद्युतप्रतीकाशैः विमानैः सार्वकामिकैः ॥ १६१ ॥
 कल्पायुतशतं दिव्यं रुद्रकोके महीयते ॥ १ ॥
 अशीसूतंगमुरव - तिस्रि लोपट्टादिभिः ॥ १६२ ॥
 वंशकांस्थादिनादिनां यः शिवाय निवेदयेत् ॥ १ ॥
 स विमानैर्महाभोगैः वंशवीणाकृतस्वनैः ॥ १६३ ॥

(PL 14)

१६/१/५९

(PL14)

६. शिवस्य पुरतो दद्यात् दर्पणं चारु निर्मलम् ॥ १६२.
 पर्यन्तं शोभितं कृत्वा श्वेतमाल्यैः सचन्द्रनैः ।
 चन्द्रांशुनिर्मलः क्षीमान् सुभगः कामरूपधृक् ॥ १६३.
 कल्पायुतसहस्राणि रुद्रकोके महीयते ।
 कृत्वा प्रदक्षिणं भक्त्या शिवस्योभयथा नरः ॥ १६४.
 अश्वमेधसहस्रास्य कभते फलमुत्तमम् ।
 नमस्कारः स्मृतो यज्ञः सर्वथज्ञोत्तमः शिवे ॥ १६५.
 नमस्कृत्वा महादेवं अश्वमेधफलं कभेत् ।
 प्रक्षम्य दण्डबध्नुमौ नमस्कारेण चोर्चयेत् ॥ १६६.
 स यां गतिमवाप्नोति न तां यज्ञशतैरपि ।
 सर्वथज्ञोपवासेषु सर्वतीर्थेषु यत्फलम् ॥ १६७.
 स्तुतिजप्योपहारेण शिवे तत्फलमाप्नुयात् ।
 श्वेतं महाध्वजं दद्यात् कृत्वा वै पंचरंगिकम् ॥ १६८.
 किंकिणिरवकोपेतं ययूरच्छत्रभूषितम् ।
 स सितेन विमानेन सर्वेषां चोपरि स्थितः ॥ १६९.
 मन्वन्तरसहस्रां तु मोदते दिवि रुद्रवत् ।
 ध्वजमाकाकुलं कुर्यात् प्राकाराकय मध्यतः ॥ १७०.
 महाध्वजाच्छकं वापि दिग्विदिष्ठु निवेदयेत् ।
 स विमानसहस्रेण दिव्याश्वपरिशोभिना ॥ १७१.

(PL14)

कल्पायुतसहस्रांशं मोदते दिवि रुद्रवत् ।
 शरच्चन्द्रां शुबिमङ्गं मुक्तामालोपशोभितम् ॥ १७३.
 मणिदण्डमविच्छिन्नं दद्यात्कांचननिर्मितम् ।
 सच्छत्रैश्च बिचित्रैश्च धार्थमाणैश्च शोभितम् ॥ १७४.
 विमानैः सर्वसंभोगैः क्षिरं शिवपुरं ब्रजेत् ।
 यदि चेद्गान्ध्याकांक्षेद् देही काकविपर्ययात् ॥ १७५.
 भुङ्क्ते समुद्रपथिनां एकच्छत्रं वसुन्धराम् ।
 यः शृंगका समायुक्तां महाघण्टां महास्वनाम् ॥ १७६.
 कांस्यकोटुमयिं वापि बन्धयेद्यो शिवाकथे ।
 घण्टाकर्णगणः श्रीमान् शिबस्थानीवबल्लभः ॥ १७७.
 शिवतुल्यबलो भूत्वा शिबलोके महीयते ।
 चेद्दीप्तदंगश्च सुरब- तिमिको पटहादिकम् ॥ १७८.
 वंशकांस्यादिवादित्रं यः शिवाय निवेदयेत् ।
 सविमानैर्महाभोगैः वंशवीणाकृतस्वनैः ॥ १७९.
 द्युगायुतशतं दिव्यं शिबलोके महीयते ।
 स्त्रिणां संगीतदानेन सनात्येन विशेषतः ॥ १८०.
 यथेष्टमैश्वरे लोके मोदते काकमक्षयम् ।
 महास्वनं तु यो दद्याच्च उंश्वद्युग्मं शिवाय तु ॥ १८१.
 द्युगकोटिशतं दिव्यं रुद्रलोके महीयते ।
 विज्ञानं सितपद्माभं मध्ये कमलभूषितम् ॥ १८२.

(Pl. 4)

६ विचित्रमेकवर्णं वा	नानावर्णोपशोभितम् ।	
किंकिणिरवकोपेतं	कन्दुकैश्चोपशोभितम् ॥ १८३.	
कम्बुकैर्मृन्मालाद्यैश्च	वृण्वान्यामरभूषितम् ।	
शिवस्योपरियोदद्यात्	पुरतो वापि कल्पयेत् ॥ १८४.	
रुद्रवत्सर्वलोकेषु	द्युगकोटिं स योदते ।	
शिवस्योपरियोदद्यात्	सर्वरत्नोपशोभितम् ॥ १८५.	
मण्डपं शैवितिकं श्रीमान्	तस्य पुण्यफलं धृणु ।	
कोटिकोटि विमानैश्च	सर्वकायसमन्वितः ॥ १८६.	
आभूतसंप्लवं यावत्	तावच्छिवपुरे वसेत् ।	
शिवस्यायतने कुर्याद्	वस्त्रपूजां सुशोभनम् ॥ १८७.	
तुक्कूपट्टदेवांगैः	वस्त्रैरन्यैश्च शोभनैः ।	
वस्त्रादिपट्टतन्त्राणां	(अवेत्) संख्या तु यावति ॥ १८८.	
तावद्युगसहस्राणि	रुद्रलोके महीयते ।	
शिवभक्त्या जगत्सर्वं	वृष्टिसारेण सार्यते ॥ १८९.	
यत्संधार्थं जगत्पुण्यं	अग्निकार्येण तद्भवेत् ।	
जगतो धारणं कुर्याद्	अग्निकार्ये विशेषतः ॥ १९०.	
यः कुर्याद्विष्णुका ^{गारं} अम्	रुद्राग्रे रतिशोभनम् ।	
सकृत्तत्राग्निकार्येण	रुद्रसायुज्यमाप्नुयात् ॥ १९१.	
शिवान्निकार्यं यः कृत्वा	कुर्यात्त्रयायुषमात्मनः ।	
दशभिर्मुच्यते पापैः	सितेन शिवभावना ॥ १९२.	

- 5 कृत्वा शिवाकथप्रान्ते दशमण्डलकानि तु ।
 (PL15) सर्वपाकाससंयुक्तः तेषु नित्यं बलिं हरेत् ॥ 193.
- अर्घ्यं पुष्पजलोपेतं ताम्रपात्रे प्रकल्पयेत् ।
 रुद्रमातृगणादीनां देवतानां च सर्वतः ॥ 194.
- यः कुर्यात्सकृदप्येवं दशदिक्षु बलिं क्रियाम् ।
 दशवर्षसहस्राणि रुद्रलोके महीयते ॥ 195.
- रौद्रं संध्याबलिं कृत्वा नित्यं पर्वसु वा निशि ।
 कल्पायुतशतं साधुं शिवलोके महीयते ॥ 196.
- दधिभक्तमयं किंङ्गं हेमपात्रादिसंस्थितम् ।
 पुष्पधूपार्चितं कृत्वा विमानोपरि शोभितम् ॥ 197.
- क्षिरस्य धारयन्पात्रं शम्भुर्गच्छेत्प्रदक्षिणम् ।
 शंखभेर्यादिनिस्वनैः ॥ 198.
- दर्पणैर्वर्ज्यमात्मभिः गेयनृत्तादिभिः सह ।
 चित्रचामरधूपाद्यैः यष्टिदीपादिभिस्तथा ॥ 199.
- तच्छेषं दधिभक्तेन किंङ्गस्य पुरतः स्थितम् ।
 पुष्पाक्षतविस्मरणे पीठे तदुपसंहरेत् ॥ 200.
- एतेन मातरो निद्रा शिवो वा षण्मुखादयः ।
 शान्तिं णुषन्ति सुप्रिया रौद्रेण बलिना सदा ॥ 201.
- शिवमाख्यापनयनं पूजान्ते भूप्रमार्जनम् ।
 एकैकमेव तुल्यं स्यात् चान्द्रायणफलेन तु ॥ 202.

(1215)

६. शिवमण्डलकं कृत्वा
 यः कुर्यादक्षतैः पुण्यैः
 सुरूपः सुभगः श्रीमान्
 चतुर्वेदीगृहे जन्म
 एवं स्वस्तिकपद्माद्यैः
 कृत्वा वर्णकपिष्टाद्यैः
 शिवयज्ञोपकरणं
 स च वित्तानुसारेण
 शिवमुद्दिश्य यद्वत्तं
 तदनन्तफलं दातु-
 यद्यदिष्टं विशिष्टं च
 तच्छिवाय निवेद्यं स्यात्
 कर्मशाठ्येन यः कुर्यात्
 सोऽपि शाठ्यादिवं याति
 कृत्वा रायाभ्यपानादि
 उपयुक्तानि भूतानि
 अकामतोऽपि सर्वाणि
 दिवं प्रयान्त्यसंवेहं
 किं गृह्णतः साधनं
 देहिनां तत्र मरणं

हस्तमात्रं शिवाग्रतः ।
 पत्रैर्वाप्यथ केवकैः ॥ २०३.
 तेजस्वि वेदवित्सुखरि ।
 सकृत्कृत्वा लभेन्नरः ॥ २०४.
 भूमिशोभा शिवाकृत्ये ।
 तस्माच्छतगुणं भवेत् ॥ २०५.
 दत्त्वाल्पं यदि वा बहु ।
 शिवलोके महीयते ॥ २०६.
 सर्वकारणकारणम् ।
 भवतीति किमुदुतम् ॥ २०७.
 श्यायेन समुपार्जितम् ।
 भवत्यानन्तफलार्थिभिः ॥ २०८.
 मूल्येनापि शिवाकृत्ये ।
 पापवर्जितकर्मणा ॥ २०९.
 शिवायतनकर्मसु ।
 खननोत्पादनेषु च ॥ २१०.
 चराणि स्थावराणि च ।
 भावा
 प्रसादत्परमेश्वरिनः ॥ २११.
 शिवक्षेत्रं समन्ततः ।
 शिवसायुज्य कारणम् ॥ २१२.

(PL 15)

ॐ मनुजैः स्थापिते किं न श्रेयमानमिदं स्मृतम् ।
 स्वयं भूते सहस्रं स्याद् आर्षे चैव तदर्थकम् ॥ २१३.
 प नरोऽपि यस्तस्मिन् निवसेत् शिवाकथे ।
 स याति परमं स्थानं यस्माच्छिवपुरं महत् ॥ २१४.
 तस्मादावसथं कुर्यात् शिवक्षेत्रसमीपतः ।
 शिवकिंशसमीपस्थं यत्तौथं पुरतः शुभम् ॥ २१५.
 शिवकिं गंगेति तज्ज्ञेयं तत्र स्नात्वा शिवं व्रजेत् ।
 यः कुर्याद्दीर्घिकां वापि कूपं चापि शिवाकथे ॥ २१६.
 त्रिसप्तकुलमुद्धृत्य शिवलोके महीयते ।
 सर्वमन्यत्परित्यज्य शिवैकाहितमानसः ॥ २१७.
 शिवपूजाविधिं कुर्यात् यदिच्छेच्छुभमात्मनः ।
 त्वरितं जीवितं याति त्वरितं याति यौवनम् ॥ २१८.
 त्वरितं व्याधिरभ्येति तस्मात्पूज्यः सदा शिवः ।
 यावज्जायाति मरणं यावज्जाक्रमते जरा ॥ २१९.
 यावज्ज्ञेन्द्रियवैकल्यं तावत्पूजय शंकरम् ।
 न शिवार्चनतो ह्यस्ति धर्मोऽन्यो भुवनत्रये ॥ २२०.
 इति विज्ञाय यत्नेन पूजनीयः सदा शिवः ।
 ये भक्ता देवदेवस्य शिवस्य परमेष्ठिनः ॥ २२१.
 इह लोके सुरं प्राप्य विवृन्ति परमं पदम् ।
 संपूज्य पशुभर्तारं विशुद्धेनान्तरात्मना ॥ २२२.

(PL 16)

(PL16)

५ कृतांजलिपुटो भूत्वा इदं स्तोत्रमुदीरयेत् ।
 शिवं शिवकरं शान्तं शिवात्मानं शिवोत्तमः ॥ २२३.
 शिवमार्गप्रणेतारं प्रणमामि सदाशिवम् ।
 शाश्वतं शोभनं शुद्धं स्मरद्दोषप्रमोक्षकम् ॥ २२४.
 विश्वं विश्वेश्वरं देवं शंकरं प्रणमाम्यहम् ।
 सर्वपापहरं नाथं सर्वरोगहरं शुभम् ॥ २२५.
 सर्वबाधाहरं नित्यं नमाम्यातिहरं परम् ।
 आस्थानस्थानसंस्थान- संस्थितस्थितिभासकम् ॥ २२६.
 शिरस्थानस्थयोगार्थं स्थाणुमिशं नमाम्यहम् ।
 ईशानं पुरुषं धोरं वामं सद्यं महेश्वरम् ॥ २२७.
 ईशानं सर्वभूतामां ईश्वरं प्रणमाम्यहम् ।
 ईशानं वरदं देवं ईशानमन्तनाथकम् ॥ २२८.
 इति पूजाविधिं पुण्यं यः शृणोति सकृन्नरः ।
 स मुक्तः सर्वपापेभ्यः शिवलोके महीयते ॥ २२९.

इति शिवधर्मशास्त्रे शिवार्चन-

द्रव्यपुण्यं नाम पंच

श्लो३६थायः ॥

(116)

6. श्री नन्दिकेश्वरः ॥ गुह्यंअतः परमिदं ~~सुखं~~ ॥

महाविष्णुप्रशमनं

अकाक मृत्युमथनं

परचक्रप्रमथनं

सम्भनं परमै ~~न्यस्य~~ ~~न्यस्य~~सर्वदेव ~~ग~~ ~~ग~~ हानीकं

सर्वशान्त्यधिकाराख्यं

शशां काधधरसूयक्षो

चतुर्मुखश्चतुर्बाहुः

वशे वरेण्यो वरदो

त्रैलोक्यनमितः श्रीमान्

सर्वावयवसुरख्येन

घातश्यामाऽतिसौम्येन

कलाटतिककोपेन

द्विधाम्बरधरा देवी

वरस्त्रिा सर्वनारीणां

भावनामानसंतुष्टा

साक्षाद्वागम्य रूपेण

शिवोद्दीप्तं महोदयम् ।

महाशान्तिकरं शुभम् ॥ १ ॥

सर्वव्याधिनिवारणम् ।

सदाविजयवर्धनम् ॥ २ ॥

रिपुसाधकरं सदा ।

सर्वाभीष्टावभासकम् ॥ ३ ॥

धर्मं बहुयामि शाश्वतम् ।

नागयज्ञोपवीतवान् ॥ ४ ॥

सितभस्मावगुण्ठितः ।

देवदेवो महेश्वरः ॥ ५ ॥

शान्तिमाशु करोतु मे ।

गात्रेण तनुमध्यमा ॥ ६ ॥

शिवरूपेण सेवितः ।

चन्द्रकेशवार्धधारिणी ॥ ७ ॥

सर्वाभरणभूषिता ।

शोभागुणमहास्पदम् ॥ ८ ॥

उमादेवी वरप्रदा ।

शान्तेनामिततेजसा ॥ ९ ॥

(PL16)

६. शान्तिं करोतु मे प्रीता	भक्तानां भक्तवत्सला ।
पद्मरागद्युतिः सौम्यो	रक्तमाल्यानुकेपनः ॥ 10.
अबाको बालरूपेण	षण्मुखः शिखिबाहुनः ।
पूर्णेन्दुवदनः सौम्यः	त्रिशिरवाशक्तिसंयुतः ॥ 11.
कृत्ति क्रोमाग्निरुद्रांग	गङ्गाभूतः सुरार्चितः ।
कार्तिकेयो महातेजा	वरदानैकतत्परः ॥ 12.
शान्तिं करोतु मे नित्यं	बकं सौख्यं च सर्वदा ।
श्वेतवस्त्रपरीधानः	अक्षः कनकसप्रभः ॥ 13.
शूलपाणिर्महाप्राज्ञः	नन्दीशः शिवभावितः ।
शिवध्यानैकपरमः	शिवभक्तिपरायणः ॥ 14.
शान्तिं करोतु मे शान्तो	धर्म्यं च मतिमुत्तमाम् ।
नागयज्ञोपवीती च	नागाभरणभूषितः ॥ 15.
सर्वार्थसंपदाधारे	गणाध्यक्षो वरप्रदः ।
रुद्रस्य तनयो देवो	नाथकोऽथ विनायकः ॥ 16.
करोतु मे महाशान्तिं	कर्मसिद्धिं च सर्वदा ।
इन्द्रनीलनिभस्त्र्यक्षो	दीप्तशूकायुधोद्यतः ॥ 17.
रक्ताम्बरधरः श्रीमान्	कृष्णाङ्गो नागभूषणः ।
पापापनोदयतुलं	अलङ्कृतमकुशाश्रमः ॥ 18.
करोतु मे महाकातः	प्रीतिं प्रीतेन येतसा ।
पीतवस्त्रपरीधाना	कन्यारूपा स्वकंकृता ॥ 19.

6. गणमाताम्बिकाऽथैव पुण्या गौरी सुरेश्वरी ।
 सर्वसिद्धिप्रदा देवी प्रसादपरमा शिवा ॥ २०.
 शान्तिं करोतु मे प्रीता सिद्धिमाशु प्रयच्छतु ।
 स्निग्धश्यामेन वर्णेन महामहिषमर्दनी ॥ २१.
 धनुश्चक्रप्रहरणा शंखचण्ड्यसिधारिणी ।
 आतर्जनी व्यतकरा सर्वोपद्रवनाशिनी ॥ २२.
 अतिमूढमोक्षतिविक्रान्तः अक्षो भृंगिरितिर्महान् ।
 रुद्रात्मजो रुद्रभवतो रुद्रैकगतमानसः ॥ २३.
 सोऽपि शान्तात्मभावेन शान्तिमाशु प्रयच्छतु ।
 प्रचण्डगणसैन्यस्थो महातंकाक्षधारकः ॥ २४.
 अक्षमाकार्पितकरः अक्षश्चण्डेश्वरः प्रभुः ।
 चण्डपापापहरणो ब्रह्महत्यादिशोधनः ॥ २५.
 करोतु मे महायोगी नित्यं कल्याणवर्धनम् ।
 शंखकुण्डेन्दुतुल्याभः कण्ठे परकृतप्रभः ॥ २६.
 अक्षमाकाक्षुरोगस्तु स्वयं ज्ञानेऽद्यवस्थितः ।
 चतुर्मुखश्चतुष्पादः त्रिनेत्रः सर्वदोषवृत्तः ॥ २७.
 हितैः पतिर्वरयो देवः सर्वधर्मोत्तमोत्तमः ।
 ईशं बहुति पृष्ठेन तस्माद्भूमौ जगत्प्रभुः ॥ २८.
 वृषो वृषपतिः श्रीमान् करोतु मम शान्तिकम् ।
 पद्मसंस्थः पद्मनिभः चतुर्वदनपंकजः ॥ २९.
 पद्मासनः

6

(PMV)

कमण्डलुधरः श्रीमान् देवगन्धर्वपूजितः ।
 शिवध्यानैकनिरतः शिवसद्भाबभावितः ॥ ३०.
 ब्रह्मशब्देन दिव्येन ब्रह्मा शान्तिं करोतु मे ।
 ताड्यासिनश्चतुर्बाहुः शंखचक्रगदाधरः ॥ ३१.
 इयामः पीताम्बरधरो वनमाकाविभूषितः ।
 यज्ञदेवोत्तमो देवो माधवो मधुसूदनः ॥ ३२.
 शिवप्रणामपरमः शिवध्यानैकतत्परः ।
 शिवार्चनपरो नित्यं विष्णुः शान्तिं करोतु मे ॥ ३३.
 पद्मरागप्रभा देवी चतुर्वदमपंकजा ।
 अभुमाकापितकरा कमण्डलुधरा शुभा ॥ ३४.
 ब्रह्माणी सौम्यवदना शिवपूजापरायणा ।
 शान्तिं करोतु मे प्रीता ब्रह्मशब्देन सर्वदा ॥ ३५.
 हिमशैलनिभा देवी महावृषभवाहना ।
 प्रिशूकहस्ता वरदा सर्वभरणभूषिता ॥ ३६.
 रुद्रभक्ता महावीर्या रुद्रार्चनपरा शिवा ।
 चतुर्भुजा चतुर्वक्त्रा त्रिजिज्ञा पापहारिणि ॥ ३७.
 आर्तिं हरतु मे प्रीता ब्रह्मशब्देन सर्वदा ।
 - - - - - ईश्वरी नित्यमुज्ज्वला ॥ ३८.
 मयूरवाहना देवी सिन्धुशरुणविग्रहा ।
 शक्तिहस्ता महारूपा सर्वभरणभूषिता ॥ ३९.

6. रुद्रभक्ता महापुण्या	रुद्रार्चनरता सदा ।
कौमारी वरदा देवी	ज्ञानिमाशु करोतु मे ॥ 40.
शंखचक्रगदाहस्ता	श्यामा पीताम्बरप्रिया ।
चतुर्भुजा ताक्ष्यवाहा	वैष्णवी सुरपूजिता ॥ 41.
शिवाचनरताभक्ता	रुद्रैकगतमानसा ।
ज्ञानिं करोतु मे प्रीता	सर्वसुरविमर्दिनी ॥ 42.
वराहद्व्योणा विकटा	वराहवरवाहिनी ।
श्यामावदाता विपुला	शंखचक्रगदाधरा ॥ 43.
तर्जयन्ती सदा विद्वान्	अर्चयन्ती सदाशिवम् ।
वाराही वरदा देवी	क्षेमार्थं करोतु मे ॥ 44.
ऐरावतशङ्खारूढा	वज्रहस्ता महाबला ।
वेणाणां तु सहस्रेण	भूषिता कनकप्रभा ॥ 45.
सिद्धगन्धर्वनमिता	सर्वधरणाभूषिता ।
ऐन्द्री देवी सदाकांत	ज्ञानिमाशु करोतु मे ॥ 46.
ऊर्ध्वकेशोल्कटा ह्याया	निर्यासस्नायुबन्धना ।
कशकवदना धोरा	खड्गदण्डायुधोल्कसा ॥ 47.
कपाळमाकिनी देवी	क्रूरा खट्वांगधारिणी ।
आशक्तपिंगनयना	अगलचर्मविगुण्ठिता ॥ 48.
नानानागपरीतांगी	प्रेतस्थाननिवासिनी ।
शिवरूपेण ध्येयेण	शिवाश्रयार्थं करी ॥ 49.

(PL 18)

६ चामुण्डा चण्डरूपेण चित्रयंत्रा सन्नोतु मे ।
 भूतप्रेतपिशाचेभ्यो मम रक्षां करोत्विति ॥ ५०.
 आयुः श्रियं बलं सौख्यं प्रीतिं भूत्वा वदातु मे ।
 आकाशे मातरो दिव्याः तथान्या लोकमातरः ॥ ५१.
 भूतानां मातरः सर्वाः तथान्याः पितृमातरः ।
 सर्वमातृगणा देव्यः स्वायुधयशपाणयः ॥ ५२.
 जगदंथाप्यावतिष्ठन्त्यो बलिकामा महोदयाः ।
 रुद्रभक्ता महावीर्या रुद्रार्चनपरायणाः ॥ ५३.
 शान्तिं कुर्वन्तु मे नित्यं मातरः सुरपूजिताः ।
 ये रुद्रा रुद्रकर्मणो शैवस्थाननिवासिनः ॥ ५४.
 सौम्याश्चैव तु ये केचित् सौम्यस्थाननिवासिनः ।
 मातरो रुद्ररूपाश्च गणानामधिपाश्च ये ॥ ५५.
 विष्णुभूतास्तथा ये च दिग्बिदिक्षु समाश्रिताः ।
 सर्वे सुप्रीतमनसः प्रतिगृह्णन्विमां बलिम् ॥ ५६.
 सिद्धिं कुर्वन्तु मे नित्यं भयेभ्यः पान्तु मां सदा ।
 येन्द्र्यां दिशि गणा ये तु वज्रहस्ता महाबलाः ॥ ५७.
 सुश्वेताक्षाः श्वेतनिभाः तथा वै श्वेतकोहिताः ।
 दिव्यान्तरिक्षभौमाश्च पाताळतलवासिनः ॥ ५८.
 रुद्रार्चनरता नित्यं शान्तिं कुर्वन्तु मे सदा ।
 आग्नेय्यां ये गणाः सर्वे स्रुवहस्ता निषंगिणः ॥ ५९.

(११४)

६. सुरक्ताङ्गा रक्तनिभाः तथा वै रक्तलोमभिः ।
 दि०यान्तरिक्षभौमाश्च पाताकतकवासिनः ॥ ६०.
 रुद्रैकाहितचेतस्काः शान्तिं कुर्वन्तु मे सदा ।
 धार्यां दिशि गणा ये तु सततं दण्डपाणयः ॥ ६१.
 सुकृष्णाङ्गाश्च कृष्णनिभाः तथा वै कृष्णलोहिताः ।
 दि०यान्तरिक्षभौमाश्च पाताकतकवासिनः ॥ ६२.
 रुद्रैकाहितचेतस्काः शान्तिं कुर्वन्तु मे सदा ।
 नैर्ऋत्यां तु गणा ये तु राक्षसाः खड्गपाणयः ॥ ६३.
 सुनीलाङ्गा नीलनिभाः तथा वै नीललोहिताः ।
 दि०यान्तरिक्षभौमाश्च पाताकतकवासिनः ॥ ६४.
 रुद्रैकानैकपरमाः शान्तिं कुर्वन्तु मे सदा ।
 वारुण्यां ये गणाः सर्वे सततं ~~ध्वज~~^{पाश}पाणयः ॥ ६५.
 सुमुक्ताङ्गा मुक्तनिभाः तथा वै मुक्तलोहिताः ।
 दि०यान्तरिक्षभौमाश्च पाताकतकवासिनः ॥ ६६.
 शिवभक्ता महात्मानः शान्तिं कुर्वन्तु मे सदा ।
 वायव्यां ये गणाः सर्वे सततं ध्वजपाणयः ॥ ६७.
 सुधूम्राङ्गा धूम्रनिभाः तथा वै धूम्रलोहिताः ।
 दि०यान्तरिक्षभौमाश्च पाताकतकवासिनः ॥ ६८.
 शिवपूजासमायुक्ताः क्षेमं कुर्वन्तु सर्वदा ।
 कौबेर्यां ये गणाः सर्वे सततं निधिपाणयः ॥ ६९.

(PL 8)

6. सुपीताक्षाः पीतनिभाः तथा वै पीतलोहिताः ।
 दिव्यान्तरिक्षभौमाक्ष पाताळतलवासिनः ॥ 70. ।
 शिवभक्तिपराः सर्वे शान्तिं कुर्वन्तु मे सदा ।
 ऐशान्यां वै गणा ये तु सततं शूकपाणयः ॥ 71. ।
 सुश्वेताक्षाः श्वेतनिभाः तथा वै श्वेतलोहिताः ।
 दिव्यान्तरिक्षभौमाक्ष पाताळतलवासिनः ॥ 72. ।
 परमेशार्चनरताः शान्तिं कुर्वन्तु मे सदा ।
 ऐशान्यां वै गणा ये तु सततं चक्रपाणयः ॥ 73. ।
 सुनीलाक्षा नीलनिभाः तथा वै नीललोहिताः ।
 दिव्यान्तरिक्षभौमाक्ष पाताळतलवासिनः ॥ 74. ।
 शिवपूजासमायुक्ताः अशुभं नाशयन्तु मे ।
 ऊर्ध्वभागे गणा ये तु सततं पाशपाणयः ॥ 75. ।
 सुसूक्ष्माक्षाः सूक्ष्मनिभाः तथा वै सूक्ष्मलोहिताः ।

(PL 9)

दिव्यान्तरिक्षभौमाक्ष पाताळतलवासिनः ॥ 76. ।
 शिवपूजासमायुक्ताः अशुभं नाशयन्तु मे ।
 एते गणा महात्मानो महाबलपराक्रमाः ॥ 77. ।
 शिवं संपूज्य यत्नेन बक्तिमेषां विनिक्षिपेत् ।
 ततः सुप्रीतमनसा शान्तिं कुर्वन्तु मे सदा ॥ 78. ।
 अमरावती पुरी नाम पूर्वभागे ऽथवस्थिता ।
 विद्याधरगणाकीर्णा सिद्धगन्धर्वसेविता ॥ 79. ।

(पृ. १)

६. रत्न प्राकारनि चिताः शृङ्गारत्नो पक्षो चिताः ।
 तत्र देवपतिः श्रीमान् वज्रपाणिर्महाबलः ॥ ४०.
 नेत्राणान्तु सहस्रेण शोभनेन विराजिते ।
 ऐशवतगजारूढो हेयवस्रो महाद्युतिः ॥ ४१.
 देवेन्द्रः सततं हृष्टः परमेशार्चने रतः ।
 शिवध्यानैकसंपन्नः शिवभक्तिसमन्वितः ॥ ४२.
 शिवभक्तैः सुशयैश्च देवैरपि सहानुजैः ।
 शिवप्रणामपरमः करोतु मम शान्तिकम् ॥ ४३.
 आग्नेय्यां दिवि भागे तु पुरी तेजोवती शुभा ।
 नानारत्नसमाकीर्णा रत्नज्वालासमुज्ज्वला ॥ ४४.
 तत्र ज्वालापरीतां ग्रा वीलां गारसमद्युतिः ।
 भूतिकृद्वेहिमां देवो ज्वलनः पापनाशनः ॥ ४५.
 शिवपूजाजपो युक्ताः शिवस्मरणभाविनः ।
 शान्तिं करोतु मे देवः तथा पापपरिक्षायम् ॥ ४६.
 वैवस्वती पुरी नाम दक्षिणे तु व्यवस्थिता ।
 कोटप्राकारसंयुक्ता प्रासादैर्गोपुरैः शुभैः ॥ ४७.
 यमरूपशतानीका पितृयक्षोरगाकृत्या ।
 तत्रेन्द्रनीलसंकाशो रक्तान्ताद्यतकोचनः ॥ ४८.
 महामहिषमारूढः कृष्णस्रग्वस्त्रभूषणः ।
 कालान्तकमहाकाल- चण्डकोटण्डसंयुतः ॥ ४९.

(PM 9)

६ श्रीमान्धर्मो महातेजाः	शिवधर्मपरायणः	।
शिवपूजा जपोद्युक्तः	क्षेमरोग्यं करोतु मे	॥ १०.
नैर्ऋते तु दिशो भागे	पुरी शुद्धवती शुभा	।
नानागणसमाकीर्णा	माना किंनरसंकुता	॥ ११.
तत्र यौषतिकसंकाशः	परिपिंगकलोचनः	।
शुक्लवस्त्रपरीधानः	पाशहस्तो महाद्युतिः	॥ १२.
वरुणः परया भक्त्या	शिवैकाहितमामसः	।
रोगशोकार्तिसंतापं	विनाशयतु मे सदा	॥ १३.
वायुं ये दिग्भिभागे तु	पुरी गन्धवती शुभा	।
अषिसिद्धगणा कीर्णा	हेमप्राकारतोरणा	॥ १४.
तत्र धूम्रेण देहेन	कृष्णपिंगकलोचनः	।
पद्मं ध्यात्यन्तराकीर्णो	ध्वजयष्ट्याश्च्युद्योद्यतः	॥ १५.
पद्मः परमो देवः	परमेश्वरभावितः	।
क्षेमरोग्यबलं शान्तिं	करोतु विजयं मम	॥ १६.
महोदया नाम पुरी	उत्तरेण महोज्ज्वला	।
अनेकधक्षसंकीर्णा	नानारत्नोपशोभिता	॥ १७.
हेमप्राकारसंयुक्ता	रत्नप्रासादसंयुक्ता	।
तत्र देवो गदाहस्तः	चित्रसङ्घजवस्त्रभूषणः	॥ १८.
ह्रस्वबाहुर्महातेजाः	परिपिंगकलोचनः	।
कुबेरेश्वरतः श्रीमान्	हरपादार्चनै रतः	॥ १९.

॥१५१॥ शान्तिं करोतु मे प्रीतः शान्तः शान्तेन चेतसा ।
यशोवती पुरी नाम (यौम्यायां) दिशि संस्थिता ॥ १००.
नामागणसमाकीर्णा नानाकृतसुराकया ।

तेजः प्राकारपर्यन्ता दुर्गिरूपगुणो ज्वला ॥ १०१.

तत्र मौक्तिकसंकाशः शशांककृतशेखरः ।

त्रिनेत्रः शान्तरूपाया अक्षमाकाकरोद्यतः ॥ १०२.

ईशानः परमो देवः सर्वदेवोत्तमोत्तमः ।

सोऽपि सर्वव्यापकेन शान्तिमाशु करोतु मे ॥ १०३.

भूलोकेश्वर भुवर्लोकेश्वर स्वर्लोकेश्वर च संस्थितः ।

देवो दिव्यप्रभायुक्तः शान्तिं कुर्वन्तु मे सदा ॥ १०४.

महोक्ते च ये देवाः शुद्धस्फटिकसंनिभाः ।

रुद्रभक्ता महात्मानः शिवं कुर्वन्तु मे सदा ॥ १०५.

महर्लोकं जनलोकं तपोलोकं च संस्थिताः ।

ते देश निरातंकाः शान्तिं कुर्वन्तु मे सदा ॥ १०६.

सत्यलोकं च ये देवा भवन्त्युज्ज्वलविग्रहाः ।

शिवभक्ताः सुमनसा शान्तिं कुर्वन्तु मे सदा ॥ १०७.

गिरिकन्दरदुर्गेषु वनेषु निवसन्ति ये ।

रुद्रार्चनरता देवाः शान्तिं कुर्वन्तु मे सदा ॥ १०८.

शरच्चन्द्रांशुगौरेण देहेनामलतेजसा ।

सरस्वती शिवे भक्ता शान्तिमाशु करोतु मे ॥ १०९.

(१५२०)

Derives from
III to
to be read here.

PL 20)

6

To be read
after verse
105.

चारुचामिकरच्छाया मरोजकरपल्लवा
 श्रीदेवी च शिवे भक्ता श्रीमद्वृत्तिं ददातु मे ॥ 110.
 हारेण सुविचित्रेण भास्वत्कनकमेश्वरा
 (तपो लोके च ये देवाः शुद्धस्फटिकसंनिभः ॥ 111.
 रुद्रसिन्धुभक्ता महात्मानः शान्तिं कुर्वन्तु मे सदा ।
 जनो लोके च ये देवा धौतचामिकरप्रभाः ॥ 112.
 ईशानं प्रणता नित्यं शान्तिं कुर्वन्तु मे सदा ।
 महर्लोके च ये देवा विमानोज्ज्वलसंस्थिताः ॥ 113.
 शिवेकाहितयेतस्काः पापं प्रशमयन्तु मे ।
 अपराजिता शिवे भक्ता करोतु विजयं मम ॥ 114.
 सिन्दूरारुणरक्तांगः कर्णान्तायतलोचनः ।
 सहस्रकिरणः श्रीमान् सप्तसप्तिकबाहुनः ॥ 115.
 गभस्तिमाकी भगवान् शिवार्चनरतः सदा ।
 करोतु मे महाशान्तिं ग्रहपीडां व्यपोहतु ॥ 116.
 पद्मरागनिभेनापि देहेनापिंगलोचनः ।
 अंगारकः शिवे भक्तो रुद्रार्चनपरायणः ॥ 117.
 रुद्रसद्भावसंपन्नो रुद्रध्यानैकमानसः ।
 ग्रहपीडाभयं सर्वं विनाशयतु मे सदा ॥ 118.
 कुंकुमच्छुविभा श्रीमद् देहेन परिमण्डितः ।
 बुधोऽपि शिवभक्ताया ग्रहपीडां व्यपोहतु ॥ 119.

(PL 20)

6.

तप्तचामीकरच्छायः	सर्वज्ञानकृतालयः	1.
बृहस्पतिः सदाकाकं	ईशानार्चनतत्परः	॥ 120.
सोपि शान्तात्मभावेन	परमेण सुभावितः	1.
ग्रहपीडां विनिर्जित्य	करोतु विजयं मम	॥ 121.
हिमकुन्देन्दु तुल्याभः	सुरदैत्यैः सुपूजितः	1.
शुक्रः शिवार्चनरतो	ग्रहपीडां व्यपोहतु	॥ 122.
भिन्नांजनसमच्छायः	संरक्तनयनद्युतिः	1.
शनैश्चरः शिवे भक्तो	ग्रहपीडां व्यपोहतु	॥ 123.
कीर्त्तांजनसमः श्रीमान्	सैहिकेयो महाबलः	1.
शिवपूजारतो राहुः	ग्रहपीडां व्यपोहतु	॥ 124.
धूम्रदेहयुतः क्रूरः	सर्वोत्पातसमन्वितः	1.
शिवार्चनरतः केतुः	ग्रहपीडां व्यपोहतु	॥ 125.
एते ग्रहा महात्मानः	शिवार्चनरताः सदा	1.
शान्तिं कुर्वन्तु मे हृष्टाः	सदाकाकं हितैषिणः	॥ 126.
मुरवे यस्याः स्थितो मृत्युः	विष्टिर्नाम महाबला	1.
सुमुखविघ्नकारी च	पुच्छे च विजयं करी	॥ 127.
रुद्रप्रणामपरमा	शान्तिमाशु करोतु मे	1.
तृतीया सप्तमी चैव	दशमी च चतुर्दशी	॥ 128.
चतुर्थी त्वष्टमी चैव	एकादशी च पौर्णिमा	1.
एता विघ्नकरा भक्ताः	शुक्लकृष्णसमुद्भवाः	॥ 129.

(p. 20)

6. भवन्तु मे श्रियै नित्यं कुर्वन्तु विजयं सदा ।
 अमावास्या महापुण्या पितृदेव समन्विता ॥ 130.
 प्रिया ह्येषा तु परमा शिवस्य परमाश्रितः ।
 शिवतेजःसमायुक्ता करोतु मम शान्तिकम् ॥ 131.
 प्रतिपद्वह्नि संयुक्ता द्वितीया कर्णधितेवता ।
 तृतीया च महापुण्या धनदेन समन्विता ॥ 132.
 चतुर्थी च महापुण्या गजबक्त्राधिदेवतम् ।
 पंचमी श्रीयुता नित्यं षष्ठी स्कन्दाधिदेवतम् ॥ 133.
 सप्तमी रविसंयुक्ता ह्यष्टमी रुद्रदेवता ।
 नवमी तिथिरत्युग्रा दुर्गादेव्यधिदेवता ॥ 134.
 दशमी यमसंयुक्ता इन्द्रेणैकादशी मता ।
 द्वादशी बिष्णुसंयुक्ता मदनमेव त्रयोदशी ॥ 135.
 चतुर्दशी मनःस्थेन पौर्णमासी हिमांशुमा ।
 एतास्तु तिथयः सर्वाः ईशानार्चनं तत्पराः ॥ 136.
 शान्तिं कुर्वन्तु मे नित्यं सदाकालं हितैषिणः ।
 विष्कम्भः प्रीतिरायुष्मान् सौभाग्यः शोभनस्तथा ॥ 137.
 वज्रसिद्धिर्व्यतीपाता वरीयान्परिधयः शिवः ।
 सिद्धः साध्यः शुभः शुभश्च ब्राह्मो माहेन्द्रवैधृगी ॥ 138.
 चन्द्रस्य भानोरुत्पन्ना ह्येते योगा महाबलाः ।
 शिवभक्तियुताः सर्वे शिवभक्तिविधायिनः ॥ 139.

(p. 21)

(p. 21)

- 6 शान्तिं कुर्वन्तु मे नित्यं शिवयानपरायणाः ।
 कृत्तिका परमा देवी रोहिणीरुचिरानना ॥ 140.
- मृगशीर्षा शिवे भक्ता आर्द्रा च परमोज्ज्वला ।
 पुनर्वसुस्तथा पुष्या आश्लेषा च म^{हो}ज्ज्वला ॥ 141.
- नक्षत्रा मन्तरो ह्येताः प्रभासाकाबभासिताः ।
 महादेवार्चनरता महादेवात्मभावनाः ॥ 142.
- पूर्वभागे स्थिता ह्येताः शान्तिं कुर्वन्तु मे सदा ।
 मघा सर्वगुणोपेता पूर्वा चैव तु फल्गुनी ॥ 143.
- उत्तरा फल्गुनी श्रेष्ठा हस्तचित्रा तथोत्तरा ।
 स्वाती विशारवा बरदा दक्षिणस्थान संस्थिताः ॥ 144.
- अर्चयन्तः सदा काकं देवं त्रिणयनं परम् ।
 मयापि शान्तिकं ह्येताः कुर्वन्तु शिवयोदिताः ॥ 145.
- अनूराधा तथा ज्येष्ठा मूला वृश्चिकान्विता ।
 पूर्वाषाढा महावीर्या आषाढा चोत्तरा शुभा ॥ 146.
- अभिजिन्नाम नक्षत्रं श्रवणः परमोज्ज्वलः ।
 एताः पश्चिमतो दीप्ता राजन्ते चारुमूर्तयः ॥ 147.
- ईशानं पूजयन्त्येतत् सर्वकाकं सुभाविताः ।
 शान्तिं कुर्वन्तु मे नित्यं विभूतिं च महा^{हिताः}भक्ताः ॥ 148.
- श्रविष्ठा शतभिषक्चैव पूर्वभाद्रपदस्तथा ।
 उत्तरा भद्ररेवत्या राश्वती सुमहर्द्विका ॥ 149.

६. अरणि च महावीर्या नित्यमुत्तरसंस्थिताः ।
 शिवार्चनरता नित्यं शिवध्यानैकमानसाः ॥ १५०.
 शान्तिं कुर्वन्तु मे नित्यं सर्वकारं शुभोदयाः ।
 मेघो मृगादिपस्थं यो धनुर्दीप्तिमतां वरः ॥ १५१.
 पूर्वे तु भासयन्त्येते शिवपूजापरायणः ।
 शान्तिं कुर्वन्तु मे नित्यं दुरपावाञ्जपूजकाः ॥ १५२.
 वृषश्च वरदः कन्या मकरश्च महर्षिकाः ।
 ऋषभश्च महावीर्याः शिवभावसुभाविताः ॥ १५३.
 एते दक्षिणदेशे तु पूजयन्ति सदाशिवम् ।
 अक्षया परमया नित्यं शान्तिं कुर्वन्तु मे सदा ॥ १५४.
 मिथुनश्च तुल्यकुम्भौ पश्चिमे तु न्यवस्थिताः ।
 शिवपादार्चने युक्ताः शान्तिं कुर्वन्तु मे सदा ॥ १५५.
 कर्कटो वृश्चिको मीनो येन उत्तरतः स्थिताः ।
 यजन्त्येते सदाकारं रुद्रं त्रिभुवनेश्वरम् ॥ १५६.
 शान्तिं कुर्वन्तु मे नित्यं ^{रुद्रा} शिवाश्चानुविधायिनः ।
 ऋषयः सप्तसंख्याता ध्रुवान्ताः परमोज्ज्वलाः ॥ १५७.
 शिवप्रसादसंपन्नाः शान्तिं कुर्वन्तु मे सदा ।
 काश्यपो ^{गालवो} ~~असमो~~ गार्ग्यो विश्वामित्रमहामुनिः ॥ १५८.
 मनुर्दक्षो वसिष्ठोऽथ पुलस्त्यः पुलहः क्रतुः ।
 नारदो भृगुशत्रेयो भारद्वाजो गिरा मुनिः ॥ १५९.

6. वाल्मीकिः कौशिकः कण्वः जालान्तोऽथ पुनर्वसुः ।
 शाकं कायन इत्याद्या ऋषयोऽथ महाबलाः ॥ 160.
 शिवया नार्चने युक्ताः शान्तिं कुर्वन्तु मे सदा ।
 ऋषिपत्न्यो महाभागाः ऋषिकन्याः कुमारिकाः ॥ 161.
 शिवार्चनशता नित्यं शान्तिं कुर्वन्तु मे सदा ।
 सिद्धाः समृद्धतपसो गन्धर्वश्चाप्सरोगणाः ॥ 162.
 विद्याधरा महात्मानो गरुडश्च महर्षिर्द्विकः
 महेश्वरपरा नित्यं महेश्वरपदार्चकाः ॥ 163.
 सिद्धिमाशु प्रयच्छन्तु शिवधर्मपरायणाः ।
 नमुचिर्नाम दैत्येन्द्रः शंकुकर्णो महाबलः ॥ 164.
 तारकोऽग्निमुखो दैत्यः काकनेमिर्बलिस्तथा ।
 एते दैव्या महात्मानः शिवसूत्रावभाविताः ॥ 165.
 पुष्टिं बलं तथा वीर्यं प्रयच्छन्तु सुरवोदयम् ।
 महानादोऽथ विततः दैत्यः परमवीर्यवान् ॥ 166.
 हाटकेश्वरदेवस्य नित्यं पूजा पशयणः ।
 बलं वीर्यं च मे क्षिप्रं प्रयच्छन्तु महर्षिकः ॥ 167.
 महाजम्भो हयग्रीवः प्रह्लादो दैत्यशत्रुप्रभुः ।
 वैश्वदेवश्च नो हिरण्याक्षः सुपर्वा च सुलोमजः ॥ 168.
 सुचक्रन्दः सुकुन्दश्च दैव्यो रैवतकस्तथा ।
 भावेन परमेणाशु यजन्तः सर्वदा शिवम् ॥ 169

(P. 22)

(Pl 22)

6

सततं च शिवात्मानं	पुष्टिं कुर्वन्तु मे सदा ।	
आरक्तेन शरीरेण	रक्तान्तायतकोचनः ॥ 170	
महाभोगकृताटोपः	शंखाब्जकृतकांतनः ।	
अमन्तो नाम नागेन्द्रः	शिवपूजारतः सदा ॥ 171	
महापापविषं हत्वा	क्षेमशोग्यं करोतु मे ।	
सुश्वेतेन तु देहेन	सुश्वेतौत्पलशेखरः ॥ 172	
चारुभोगकृताटोपो	हारचारुविभूषणः ।	
वासुकिर्नाम नागेन्द्रः	शिवपूजापरो महान् ॥ 173	
सर्वपापविषं हत्वा	क्षेमशोग्यं करोतु मे ।	
अतिपीतेन देहेन	प्रसुरद्वैतसंपदा ॥ 174	
तेजसा चातिसप्तेन	कृतस्वस्तिककांतनः ।	
नागराट् तक्षकः श्रीमान्	नागकोटिसमन्वितः ॥ 175	
करोतु मे महाशान्तिं	सर्वदोषविषापहः ।	
अतिकृष्णेन देहेन	स्फुरद्विकटयस्तकः ॥ 176	
कण्ठे रेशवात्रयोपेतो	घोरदंष्ट्रायुधोद्यतः ।	
कालकूटो महानागो	विषदर्पसमन्वितः ॥ 177	
विषहास्याग्निमुत्तप्यं	हत्वा शान्तिं करोतु मे ।	
पद्मवर्णेन देहेन	चारुपद्मायतेक्षणः ॥ 178	
पंचबिन्दुकृताभासो	श्रीवायाः शुभरक्षणः ।	
रथ्यातः पद्ममहानागो	दृशपातार्चने रतः ॥ 179	

(Pl 22)

6. करोतु मे महाशान्तिं	महा पापविषक्षयम् ।
पुण्डरीकनिभेनापि	देहेनामिततेजसा ॥ 180.
शंखशूलाञ्जरुचिरैः	भूषितो मूर्ध्नि बिन्दुभिः ।
महोपधौ महानागो	नित्यं पशुपतौ रतः ॥ 181.
विनिहृत्य विषं घोरं	शान्तिमाशु करोतु मे ।
इयामेन देहभारेण	श्रीसत्कमलकोचनः ॥ 182.
विषदर्पबलोन्मत्तो	श्रीवायामेकरेखया ।
शंखपातः स्थिता दीप्तः	शिवपादाञ्जपूजकः ॥ 183.
महाघोरविषं हत्वा	करोतु मम शान्तिकम् ।
अतिगौरेण देहेन	चन्द्रार्धकृतमस्तकः ॥ 184.
दीप्तभोगकृताटोपः	शुभलक्षणकक्षितः ।
गुक्तिको नागशलेन्द्रो	नित्यं हरपरायणः ॥ 185.
अपहृत्य विषं घोरं	करोतु मम शान्तिकम् ॥
अन्तरिक्षे च ये नागा	ये नागाः स्वर्गसंस्थिताः ॥ 186.
गिरिकन्दरदुर्गेषु	ये नागा भूमिसंस्थिताः ।
पाताले ये स्थिता नागाः	सर्वेऽयत्र समाहिताः ॥ 187.
रुद्रपादाचने युक्ताः	शान्तिं कुर्वन्तु मे सदा ।
नागिन्यो नागकन्याश्च	तथा नागकुमारिकाः ॥ 188.
शिवभक्ताः सुमनसः	शान्तिं कुर्वन्तु मे सदा ।
य इदं नागसंस्थानं	कीर्तयेच्छृणुयादपि ॥ 189.

(PL 22)

6.

न तस्य नागा हिंसन्ति विषं नाक्रमते सदा ।
 चिन्तितं सिद्ध्यते नित्यं तथा पापपरिभयः ॥ 190.
 सिद्धिमाशु प्रयच्छन्ति सर्वविघ्नविनाशिताः ।
 गंगा पुण्या महादेवी यमुना नर्मदा तथा ॥ 191.
 गोमती चापि कावेरी कौशिकी च सरस्वती ।
 ताम्रपर्णी च सरयुः बरुणा देविका तथा ॥ 192.
 सर्वभूतपतिं देवं परमेशं महेश्वरम् ।
 पूजयन्त्यो महानदाः शिवसूत्रावभाविताः ॥ 193.
 शान्तिं कुर्वन्तु मे नित्यं तथा पापपरिभयम् ।
 सिद्धिमाशु प्रयच्छन्तु सर्वविघ्नविनाशनम् ॥ 194.
 चन्द्रभागा महापुण्या नदी गोदावरी शुभा ।
 सरयुर्गण्डकी श्रेष्ठा कौशिकी च सरस्वती ॥ 195.
 एका नद्यो महापुण्याः शिवपादार्चने रताः ।
 शान्तिं कुर्वन्तु मे नित्यं शिवध्यानैकमानसाः ॥ 196.
 नैरंजना नाय नदी शोणश्चापि महानदः ।
 मन्दाकिनी च परमा तथा संनिहिता शुभा ॥ 197.
 एताश्चान्याश्च बहोप- भूमिदिव्यन्तरिक्षगाः ।
 रुद्रार्चनपरा विनदाः कुर्वन्तु मम शान्तिकम् ॥ 198.
 गुह्यानि यानि दिव्यानि आसमुद्रात्सरांसि च ।
 कुर्वन्तु शान्तिकं तानि श्रीकण्ठादिष्ठितानि तु ॥ 199.

(PL 23)

(Pl 23)

<u>6</u> महान्वैश्रवणो देवः	यक्षराजो महर्षिकः	॥
यक्षकोटि परीवारे	यक्षा संख्येय संयुतः	॥ 200.
महाविभवसं पञ्चो	हुरपादार्चने रतः	।.
शान्तिं कशेतु मे प्रीतः	यस्य यज्ञायते क्षणः	॥ 201.
माणिभद्रो महायक्षो	मणिरत्न विभूषितः	।.
मनोहरेण हारेण	कण्ठकृत्नेन राजते	॥ 202.
शिवध्यानरतो नित्यं	शिवपादाब्ज पूजकः	।.
शान्तिं कशेतु मे नित्यं	सर्वदोषनिवारणम्	॥ 203.
यक्षिणी यक्षकन्याभिः	परिवारित विश्रुतः	।.
रुद्रार्चनपरो भक्तः	कशेतु मम शान्तिकम्	॥ 204.
सुवीरो नाम यक्षेन्द्रो	मणिकुण्डलभूषणः	।.
कलाटे हेमपट्टेन	शोभनेन विराजितः	॥ 205.
बहुयक्षसमाकीर्णो	यक्षैर्नमित विश्रुतः	।.
शिवः परापरो नित्यं	कशेतु मम शान्तिकम्	॥ 206.
वंचिको नाम यक्षेन्द्रः	कर्णिका कटकोज्ज्वलः	।.
मकुटेन विचित्रेण	केयूराभ्यां विराजितः	॥ 207.
यक्षा संख्येय संयुक्तो	यक्षकोटि समन्वितः	।.
हुरार्चनरतो नित्यं	कशेतु मम शान्तिकम्	॥ 208.
श्रीमान्विभण्डको यक्षो	नानारत्न विभूषितः	।.
चारुणा कुण्डलेन्द्रेण	कर्णे नित्यं विराजितः	॥ 209.

(Pl 23)

6. यक्षो यक्षपतिर्देवो
 हरपादार्चनरतः
 धृतराष्ट्रो महातेजाः
 दिव्यपट्टांशुकच्छत्रो
 शिवभक्तः शिवध्याता
 शिवप्रसादसंपन्नः
 पूर्णभद्रो महायक्षः
 रत्नदीप्तेन पट्टेन
 यक्षकोटिसहस्रेण
 संयतो रुद्रप्रणतो
 रुद्रार्चनसमुद्युक्तः
 विरूपाक्षश्च यक्षेन्द्रः
 चारुकांचनमात्मभिः
 विभूषितस्सदा काकं
 रुद्रपूजापरो नित्यं
 अन्तरिक्षगता यक्षा
 गिरिकन्दरदुर्गेषु
 नानारूपयुता यक्षाः
 योगैश्वर्ययुताः सर्वे
 शान्तिं कुर्वन्तु मे नित्यं

यक्षसेनापतिर्बुधः ।
 करोतु मम शान्तिकम् ॥ 210.
 यक्षो यक्षाधिपः प्रभुः ।
 मणिकान्चनभूषितः ॥ 211.
 शिवपूजापरायणः ।
 करोतु मम शान्तिकम् ॥ 212.
 सर्वाङ्गकारभूषितः ।
 हृद्यैर्मेनातीव शान्तिते ॥ 213.
 परिवारितविग्रहः ।
 रुद्रभक्तः पुनः पुनः ॥ 214.
 करोतु मम शान्तिकम् ।
 ध्वेतवासा महाद्युतिः ॥ 215.
 किङ्किणीरवकान्वितैः ।
 वरदानैकतत्परः ॥ 216.
 करोतु मम शान्तिकम् ।
 ये यक्षाः स्वर्गसंस्थिताः ॥ 217.
 यक्षाः पाताळवासिनः ।
 शिवभक्ता वृद्धव्रताः ॥ 218.
 शिवपूजासमुत्सुकाः ।
 शान्ताः शान्तेन येतसा ॥ 219.

(P. 23)

६ यक्षिण्यो विविधाकाशः तथा यक्षकुमारिकाः ।
 यक्षकन्या महाभागाः शिवार्चनपरायणाः ॥ २२०.
 शान्तिं स्वस्त्ययनं क्षेमं बलं कल्याणमुत्तमम् ।
 सिद्धिमाशु प्रयच्छन्तु नित्यमेव समाहिताः ॥ २२१.
 पर्वताः सर्वतः सर्वे पर्वत्यश्च महर्षिकाः ।
 शिवभक्ताः सदाकालं क्षेमं कुर्वन्तु मे सदा ॥ २२२.
 समुद्राः सर्वतः सर्वे ये चान्ये सागरा भुवि ।
 रुद्रार्चनपरा नित्यं कुर्वन्तु मम शान्तिकम् ॥ २२३.
 राक्षसाः सर्वतः सर्वे राक्षसा धोररूपिणः ।
 राक्षसा ये महावीर्या राक्षसाश्च महाबलाः ॥ २२४.
 स्वर्गं ललस्था नागयक्षा ये तु येन्तरिक्षे तु राक्षसाः ।
 पाताले राक्षसा ये तु नित्यं रुद्रार्चने रताः ॥ २२५.
 (P. 24) शान्तिं कुर्वन्तु मे नित्यं सततं शिवभाविताः ।
 धैरवं यस्य रूपं तु प्रेतभस्मावगुण्ठितम् ॥ २२६.
 तेजसा तस्य देवस्य शान्तिं कुर्वन्तु मे सदा ।
 नित्यमुज्ज्वलवेषेण द्योगिर्नैऋत्ये महाबलाः ॥ २२७.
 अनेकरूपधारिण्य हाकिन्यश्च महर्षिकाः ।
 रुद्रप्रणामपरमा रुद्रपूजारताः सदा ॥ २२८.
 रुद्रैकाहितचेतस्काः शान्तिं कुर्वन्तु मे सदा ।
 अन्तरिक्षगता याश्च हाकिन्यः स्वर्गसंस्थिताः २२९.

6. पाताळे भूतके याश्च
 तृतीयं कोचमं यस्य
 तेजसा तस्य देवस्य
 ये पिशाचा महावीर्याः
 ये पिशाचा महात्मानः
 अन्तरिक्षे पिशाचा ये
 भूतके ये पिशाचाश्च
 नामारूपधराः सर्वे
 चन्द्रार्धं मस्तके यस्य
 तेजसा तस्य देवस्य
 सर्वे भूता महारूपाः
 अन्तरिक्षे च ये भूता
 पाताळे भूतके ये तु
 खट्वंगं यस्य बिम्बं
 तेजसा तस्य देवस्य
 प्रेताः प्रेतगणाः सर्वे
 अतिदीप्ताश्च ये प्रेता
 अन्तरिक्षे तु ये प्रेता
 पाताळे भूतके प्रेता
 इमंशान् नित्यो यस्य

गिरिवुर्गेषु याः स्थिताः ।
 त्रिशूलं भस्म भासुरम् ॥ 230.
 शान्तिं कुर्वन्तु मे सदा ।
 ये पिशाचा महर्षिकाः ॥ 231.
 पिशाचाः कामरूपिणः ।
 स्वर्गे ये च पिशाचकाः ॥ 232.
 पाताळतलवासिनः ।
 सर्वे च गुणवन्तराः ॥ 233.
 भस्म यस्य विभूषणम् ।
 शान्तिं कुर्वन्तु मे सदा ॥ 234.
 सर्वे भूता महोज्ज्वलाः ।
 ये भूता दिवि संस्थिताः ॥ 235.
 भूता भूतिविधायिमः ।
 त्रिशूलं करपङ्कजे ॥ 236.
 शान्तिं कुर्वन्तु मे सदा ।
 ये प्रेताः सर्वतो मुखवाः ॥ 237.
 ये प्रेता रुद्रिराशनाः ।
 ये प्रेताः स्वर्गवासिनः ॥ 238.
 ये प्रेताः कामरूपिणः ।
 वृषभो यस्य बाहुनम् ॥ 239.

(PL 24)

6. तेजसा तस्य देवस्य	शान्तिं कुर्वन्तु मे सदा ।
अपस्मारा ग्रहाः सर्वे	सर्वे चापि ज्वरग्रहाः ॥ 240.
गर्भबाह्वग्रहा ये तु	नाभारोगग्रहाश्च ये ।
अन्तरिक्षे ग्रहा ये तु	ये च स्वर्गे ग्रहोत्तमाः ॥ 241.
भूपाताके ग्रहा ये च	ये ग्रहाः सर्वतो दिशि ।
कण्ठे यस्य महानील-	भूषणं यस्य पद्मगाः ॥ 242.
तेजसा तस्य देवस्य	शान्तिं कुर्वन्तु मे सदा ।
इति देवादयः सर्वे	शिवध्यानविधायिनः ॥ 243.
कुर्वन्तु शान्तिं जगतः	शिवभक्तेषु सर्वदा ।
इत्युक्त्वा देवदेवस्य	संनिधौ च कृतांजलिः ॥ 244.
शिवध्यानपरो भूत्वा	भक्त्या स्तोत्रमुदैरयत् ।
जयात्मयोगसंस्थाय	जयसंशुद्धचेतसा मे ॥ 245.
जयदानैकशूराय	जयेशाय नमोऽस्तु ते ।
जयोत्तमाय देवाय	जय कल्याणदायिने ॥ 246.
जयप्रकटदेवाय	जयजप्याय ते नमः ।
जयकृष्णविधानाय	जयकान्तिविधायिने ॥ 247.
जयवाक्यविशुद्धाय	अजिताय नमो नमः ।
जयत्रिशूकहस्ताय	जय रत्नांगधारिणे ॥ 248.
जयनिर्मितलोकाय	जयरूपाय ते नमः ।
जयकान्तार्थदेहाय	जय चन्द्रार्धधारिणे ॥ 249.

(Pl 24)

6

अथ देवादिदेवाय
अथ त्रिभुवने शाय
अथाधाराय देवाय
अथ निर्मल देहाय
अथ मन्मथनाशाय
ब्रह्मविशिष्टरूपाय
अथ ज्ञात विशुद्धाय
इत्येतच्छान्ति काव्याय
विधूय सर्वपापानि
कथार्थी कथते कथा
अर्थकामो कथेदर्थं
विद्यार्थी कथते विद्यां
गार्भिणी कथते पुत्रं
यान्यान्कामयते कामा-
तान्सर्वान्कीदृमाप्नोति
श्रुत्वाऽथायमिदं पुण्यं
विनिर्जित्याशु तान्शत्रून्
अक्षयं मोदते काकं
ध्यादिभिर्नाभिभूयेत
पठ्यमानमिदं पुण्यं

महादेवाय ते नमः ।
अथ विख्यात कीर्तये ॥ २५०.
अथ कर्त्रे नमोऽस्तु ते ।
अथ सर्वार्थकारिणे ॥ २५१.
ईशानाय नमोनमः ।
अथ शान्ताय ते नमः ॥ २५२..
सर्वं व्यापि नमोऽस्तु ते ।
यः पठेच्छृणुयादपि ॥ २५३.
शिवलोके मह्ययते ।
अथ कामो अर्थं कथेत् ॥ २५४
पुत्रकामो बहुन्सुतान् ।
योगार्थी योगमाप्नुयात् ॥ २५५.
कथा बिन्दति सत्यतिम् ।
न्यायः श्रवणादिह ॥ २५६.
देवानां च प्रियो भवेत् ।
संग्रामं प्रविशे भूपः ॥ २५७.
कल्याणैः परिपूर्यते ।
अतिरस्कृतशासनः ॥ २५८.
पुत्रपौत्रैः प्रतिष्ठितः ।
यमुद्दिश्य पठेन्नरः ॥ २५९.

(Pl 25)

(Pl. 25)

6.

तस्य रोगा न बाधन्ते वातपित्तादिसंभवाः ।
 नाक्काळे मरणं तस्य न सर्वैश्चापि दृश्यते ॥ 260.
 न विषं क्रमते देहे न जकाब्धत्वमूकतः ।
 न हि सर्पभयं तस्य न चोत्पातभयं तथा ॥ 261.
 नाभिचारकृतैर्वोषैः क्लियते स कदाचन ।
 यत्पुण्यं सर्वतीर्थानां शंखादीनां विशेषतः ॥ 262.
 तत्पुण्यं कोटिगुणितं प्राप्नोति श्रवणादिह ।
 दशानां राजसूयानां अग्निहोमशतस्य च ॥ 263.
 श्रवणात्कृतमाप्नोति कोटिकोटिगुणोत्तरम् ।
 अवध्यः सर्वदेवानां अन्येषां च विशेषतः ॥ 264.
 जीवेद्वर्षशतं सागं सर्वं याद्विवर्जितः ।
 गोधूमश्चैव कृतध्वश्च ब्रह्महा गुरुतल्पगः ॥ 265.
 शरणागतधार्ता च मित्रविश्रम्भघातकः ।
 दुष्टः पापसमाचारः पितृहा मातृहा तथा ॥ 266.
 श्रवणादस्य भावेन मुच्यते सर्वपातकैः ।
 शान्त्यध्यायमिदं पुण्यं न देयं यस्य कस्यचित् ॥ 267.
 शिवभक्ते सदा देयं शिवेन कथितं पुरा ।
 नित्यं रवचितचित्तः स्याच्छक्तिर्याद्यातवर्जितः ॥ 268.
 सर्वकायसमृद्धस्तु यः पठेत दिने दिने ।

इति शान्त्यध्यायः षष्ठः ॥

(p. 25)

७ नन्दिकेश्वरः ॥

ये स्मरन्ति सदाकारं
रुद्रकोकापरिश्रष्टाअग्निहोत्राक्ष वेदाक्ष
शिवकिंनारचर्मस्यैते

सदा यजति यज्ञेन

सदा स वायुभधुःस्था-

यः शिवं पूजयेन्नित्यं

तस्य योऽं च मोक्षं च

यः कुर्यादर्चनं मांसं

स च यत्कलमाप्नोति

पौर्णमास्या ममावास्थां

स्नापयित्वांभसा किंजं

कृष्णपक्षे त्रयोदश्यां

प्रातर्मध्याह्नपूर्णां च

पंचगव्यं सकृत्पित्वा

दशानामश्वमेधानां

उपोष्य कृष्णाष्टम्यां च

प्राप्नोति परं स्थानं

ईशानं पूजयन्ति च ।

विज्ञेयास्ते गणेश्वराः ॥ १.

यज्ञाक्ष बहुदक्षिणाः ।

कौट्यंशोनापि नो समाः ॥ २.

सदा ध्यानं प्रयच्छति ।

यस्सदा रचयते शिवम् ॥ ३.

प्रणयेद्वापि भक्तितः ।

शिवः प्रीतः प्रयच्छति ॥ ४.

एकाहारे जितेन्द्रियः ।

न तत्सर्वैर्महा मरुतैः ॥ ५.

चतुर्दश्यष्टमी पुनः ।

सर्वयज्ञफलं कथ्येत् ॥ ६.

उपोष्य परमेश्वरे ।

चतुर्दश्यां समारभेत् ॥ ७.

हविर्भुंजीत वायतः ।

फलं प्राप्नोति मानवः ॥ ८.

योऽर्चयित्वा तु शंकरम् ।

यज्ञं देवो महेश्वरः ॥ ९.

(PL 25)

१. ब्रह्मचारी शुचिर्भूत्वा
 त्रिसप्तकुलमुद्धृत्य
 दामोपवासनियमैः
 महास्नानादिविधिना
 थाबज्य सर्वकाकेषु
 तावत्काकार्चनासु पुण्यं
 तस्मात्पर्वसु यत्नेन
 पूजनीयः शिवो नित्यं
 नैरन्तर्येण षण्मासं
 पुण्यं तदेव सकलं
 एवमेव फलं ज्ञेयं
 |संक्रान्तौ च दिनच्छिद्रे
 मासैश्चतुर्विंशत्युपुण्यं
 तत्कार्तिभ्यां भवेत्पुण्यं
 पुण्यं तदेव फलपुण्यं
 चातुर्मास्यार्चनादेतन्
 ऋष्यमासे समुद्युक्तः
 लभेत् षण्मासिकं पुण्यं
 यथा मासे तथा षाठे
 त्रिषु पुण्यं समुज्ज्येयं

त्रिसंध्यं योर्चयेच्छिवम् ।
 शिवकोके महीयते ॥ १०.
 पूजा जागरभोजनैः ।
 शिवं पर्वसु पूजयेत् ॥ ११.
 यावदुर्चयते शिवम् ।
 यत्तात्पर्यार्चनं लभेत् ॥ १२.
 यथा विभव विस्तारैः ।
 महापुण्यजिघृक्षया ॥ १३.
 विधिना पूज्य शंकरम् ।
 लभते विषुवार्चनात् ॥ १४.
 महुणाथ न यो रपि ।
 बुद्धिगतिमुखेषु च ॥ १५.
 विधिना पूज्य शंकरम् ।
 यौर्णमास्यां शिवार्चनात् ॥ १६.
 आषाढ्यां च तथैव च ।
 महापुण्यफलप्रदम् ॥ १७.
 त्रिसंध्यं योर्चयेच्छिवम् ।
 मासेनैव न संशयः ॥ १८.
 मासे चैव तु कार्तिके ।
 मासेष्वेतेषु यत्कृतम् ॥ १९.

(PL 26)

(PL 21)

७.

चातुर्मास्यकृतं पुण्यं
 चैत्रफल्गुनयोः पुण्यं
 चतुर्दश्या ममावास्यां
 पुण्यमष्टगुणं ज्ञेयं
 यः प्रदद्याद्गुवां कक्षां
 एकाहमर्चयेत्किं
 मासे मासे तु योश्नीयात्
 यश्चार्चयेत्सकृत्किं
 एतेन क्रमयोगेन
 ज्ञेया संबत्सरस्यापि
 यः पुनः संगमुत्सृज्य
 नैरन्तर्याम्युतगुणं
 पंचाशद्गुणितं पुण्यं
 कृतावृत्तौ तदर्थं स्यात्
 मासार्धमपि यो किं
 पुरुषोत्तमः स निज्ञेयः
 प्रातरुत्थाय यो किं
 कपित्थानां शतं दत्त्वा
 अर्धं दिनगते सूर्ये
 संपूर्णां पृथिवीं दत्त्वा

पुण्यमासार्चनाल्लभेत् ।
 द्विमासजनितं भवेत् ॥ २०.
 पौर्णमास्यां च पाश्चिमम् ।
 अष्टम्यां योर्चयेच्छिवम् ॥ २१.
 दोग्ध्रिणां वेदपारक्रमेण ।
 तस्य पुण्यं ततोऽधिकम् ॥ २२.
 यावज्जीवं सकृन्नरः ।
 सममेतन्न संशयः ॥ २३.
 फलवृद्धिर्दिने दिने ।
 यावद्वा कालमर्चयेत् ॥ २४.
 शिवमन्दं प्रपूजयेत् ।
 तस्य पुण्यं विवर्धते ॥ २५.
 अर्धार्धं योर्चयेच्छिवम् ।
 मासे मासे तदर्थकम् ॥ २६.
 नैरन्तर्येण पूजयेत् ।
 नैरन्तर्यं हि दुष्करम् ॥ २७.
 भक्त्या पूजयते सकृत् ।
 यत्पुण्यं तदवाप्नुयात् ॥ २८.
 शिवे यः प्रतिपूजयेत् ।
 यत्फलं तदवाप्नुयात् ॥ २९.

(P. 26)

१. कारुणीमाश्रिते सूर्ये यः शिवं सम्यगर्चयेत् ।
 गवां शतसहस्रस्य वत्सस्य ऋकमाप्नुयात् ॥ ३०.
 यो लिंगमर्धरात्रे तु शुचिर्भूत्वा प्रपूजयेत् ।
 सद्यः शिष्टं शतं तेन यत्कामं धर्मतो भवेत् ॥ ३१.
 एवं सर्वासु वेलासु अवेलाः स्वपि शंकरम् ।
 संपूजयेन्नरो भवत्या सर्वकामानवाप्नुयात् ॥ ३२.
 शिवकिंजं महापुण्यं सर्वदेवनमस्कृतम् ।
 यः स्पृशेदपि पाणिभ्यां न स पापैः प्रक्षिप्यते ॥ ३३.
 मेरुयन्त्रमात्रेऽपि राशिः पापस्य कर्मणः ।
 ईश्वरं वैद्यमासाद्य नश्यते दुष्टरोगवत् ॥ ३४.
 न ते भूयः प्रयास्यन्ति योनिमार्गं सुसंकटम् ।
 कंचनं मेरुमात्रं च सर्वान्दत्त्वा वसुन्धराम् ॥ ३५.
 क्रमान्मोक्षं गमिष्यन्ति ये नरा लिंगमाश्रिताः ।
 शिवार्चनरतो नित्यं महापातकसंभवैः ॥ ३६.
 दोषैः कृतैर्न किप्येत पद्मपत्रमिवांभसा ।
 उक्त्वा हित्वा च भूतानि हृत्वा सर्वमिदं जगत् ॥ ३७.
 यजेदेकं विरूपाक्षं न स पापैः प्रक्षिप्यते ।
 सर्वावस्थां गतो वापि शुक्तो वा सर्वपातकैः ॥ ३८.
 शिवमिष्ट्वा नरः सोऽपि प्रयाति परमं पदम् ।
 सरित्समुद्रतीरेषु वनेषु पवनेषु च ॥ ३९.

(Pl 26)

१ गिरिशृंगेषु तृंगेषु
पुष्करिण्यां तटाकेषु
यत्र वा रमते बुद्धिः
सर्वयज्ञेषु यत्पुण्यं
यः पुनः स्थानसंकलयं

(Pl 27)

सोऽश्वमेधफलं सर्वं
यस्तु सर्वत्र संपूज्य
अश्वमेधायुतं पुण्यं
यस्तमर्चयते भक्त्या
अथं विभैव ~~पुण्ये~~ ^{संज्ञेण}
स्थापयं मन्त्रसंयुक्तं
तस्मान्मन्त्रेण शान्ति
क्षितिं गाश्चैव रत्नानि
ज्ञेयौ नमः शिवायेति
सर्वमात्राधिकश्चाथं
शिवे मान्तर्बहिर्व्यापिं
जगदोमिति यद्वृते
अथमर्धेन तिसृभिः
ब्रह्मा हरिश्च रुद्रश्च
दक्षिणांगे भवो ब्रह्मा

गणेशोपवनेषु च ।
तीर्थाय तसंश्रये ॥ 40.
तत्रैव शिवमर्चयेत् ।
तच्छ्रुत्वा नात्र संशयः ॥ 41.
उत्सृज्य शिवमर्चयेत् ।
कथते नात्र संशयः ॥ 42.
सबिहोषं सविस्तरम् ।
कथते नात्र संशयः ॥ 43.
तस्य पुण्यं ततोऽधिकम्
पुण्यराशिः प्रकीर्तितः ॥ 44.
पुण्यं शतगुणाधिकम् ।
ज्ञानगन्धफटाधिकम् ॥ 45.
हेमाढ्यं च निवेदयेत् ।
मन्त्रः सर्वार्थसाधकः ॥ 46.
ओं काराद्यः षडक्षरः ।
सर्वमेतन्नराचरम् ॥ 47.
तस्मादोमिति संस्मृतम् ।
मात्राभिः परिगीयते ॥ 48.
मात्रास्तिस्रः प्रकीर्तिताः ।
हरिर्वा मां ग संभवः ॥ 49.

(१२१)

१. हृदयाभीकरुद्रश्च	ब्रह्मविष्णु प्रबोधकः ।
जगत्सृष्टिकरो ब्रह्मा	विष्णुर्लोकविमोहकः ॥ ५०.
अनुग्रहपरो नित्यं	नीकरुद्रः शिवात्मकः ।
प्रिभिरेतैर्जगद्व्याप्तं	कारणैश्चैवमूर्तिभिः ॥ ५१.
तिष्ठस्यो मात्राः शिवस्यैताः	सर्वलोकप्रयुजिताः ।
एता एव त्रयो वेदाः	त्रयो लोकास्त्रयोजनयः ॥ ५२.
त्रयो गुणास्त्रिबर्गाश्च	यस्यान्यजगति स्थितम्
अर्धमात्रापरो रुद्रः	शिवः परमकारणम् ॥ ५३.
तस्मादेतत्समुत्पन्नं	जगतः कारणत्रयम् ।
सर्वव्याप्यं परं ॥ ५४.	नमस्कारो महामखः ॥ ५४.
नमस्कारात्मयज्ञेन	तस्मात्संपूजयेच्छिवम् ।
अज्ञानमशिवत्वं स्यात्	सर्वदुःखवाक्यं यतः ॥ ५५.
सुभावात्तद्व्याप्तं हि	यस्माद्गुद्रः परः शिवः ।
नमः शिवाय ज्ञान्ताय	कारणत्रयहेतवे ॥ ५६.
निवेदयेन्ममात्मानं	उत्स्र्वैवं परमेश्वरे ।
उत्स्र्वो नमः शिवायेति	मुच्यते सर्वबन्धनात् ॥ ५७.
यस्मात्तस्मात्सदा मंत्रं	ओं काराद्यमनुस्मरेत् ।
सर्वदा सर्वकार्येषु	क्षान्तिं निश्चिन्नादिषु ॥ ५८.
द्यान्त्यां नमः शिवायेति	गिरमुक्त्वा शिवं पदम् ।
यः स्वपन् प्रतिबुद्धश्च	प्राणान्ते तु समुत्स्र्वरेत् ॥ ५९.

(Pl 27)

१. तदा नमः शिवायेति	स गच्छेत्परमां गतिम् ।
शाठ्येनापि नमस्कारः	प्रयुक्तः शूकपाणये ॥ 60.
संसारस्थूलबन्धानां	उत्तेजनकरो भवेत् ।
अपवित्रः पवित्रो वा	सर्वविस्थां गतोऽपि वा ॥ 61.
यः स्मरेद्देवमीशानं	स बाह्याभ्यन्तरः शुचिः ।
स्मरणादेव रुद्रस्य	पापसंघातपञ्जरम् ॥ 62.
ज्ञातया भेदमायाति	गिरिर्ब्रजहृतो यथा ।
सर्वेषां शिवभक्तानां	अशेषार्थप्रसिद्धये ॥ 63.
मंत्रमाह शिवः साक्षात्	अशेषार्थनिबन्धनम् ।
सर्वज्ञं सर्वविद्यानां	आद्यं ब्रह्म पशत्परम् ॥ 64.
सर्वार्थसाध्यकं मंत्रं	शिवसूत्रं षडङ्गरम् ।
भाष्यमस्यैव रुद्रस्य	सर्वज्ञानानि शंभुना ॥ 65.
पश्चात्परापराणीह	भक्तार्थं जदितानि तु ।
तस्मादनेन मंत्रेण	प्रकुर्वीत शिवार्चनम् ॥ 66.
संध्यायां च जपेदेवं	सर्वपापविशुद्धये ।
गृहाच्छतगुणं पुण्यं	संध्यायां च शिवाकथे ॥ 67.
शिवदक्षिणमूर्तेः तु	तत्पुण्यमयुताधिकम् ।
तस्माच्छिवाकथे जप्यं	आचरेच्छान्तमानसः ॥ 68.
शिवमंत्रेण सततं	सर्वकामप्रसिद्धये ।
जितेन्द्रियः शान्तमनाः	शिवमंत्रेण पूजयेत् ॥ 69.

(पृ. २७)

१. न तस्य शक्यते वक्तुं पुण्यं वर्षशतैरपि ।
एतावच्छक्यते वक्तुं यस्मिन्देशे वसेदयम् ॥ ७०.
सोऽपि देशो भवेत्पूतः किं पुनस्तस्य बान्धवाः ।

(पृ. २८)

|यस्यायमभ्रमश्चाति एतस्य परिचारकाः ॥ ७१।
तेऽपीह तत्समाज्ञेयाः तैर्विना न शिवार्चनम् ।
तत्र देशे न दुर्मिहं न च मारी प्रवर्तते ॥ ७२.
ना काले म्रियते राजा पूज्यते यत्र शंकरः ।
दीक्षिते ^{तस्मिन्} ~~सूत्र~~ मंत्रज्ञो योर्चयेत् सदा शिवम् ॥ ७३.
स यत्कृत्य ब्रह्मोति तदेकाग्रमनाः शृणु ।
सर्ववेदेषु यत्प्रोक्तं सर्वयज्ञेषु यत्कृतम् ॥ ७४.
तत्कृतं कोटिगुणितं सक्रमे भ्रात्र संशयः ।
यः शिवं पूजयेन्नित्यं अन्यजोऽथ जितेन्द्रियम् ७५.
भवथा वसमा युक्तः सोऽपि गच्छेत्परां गतिम् ।
ब्रह्मचारि सहस्रोऽथो ब्रह्मचारी विशिष्यते ॥ ७६.
गृहस्थोऽथो गृहस्थो हि विशिष्यते ।
अग्निहोत्री सहस्रोऽथो अग्निहोत्री विशिष्यते ॥ ७७।
सन्नयाजी सहस्रोऽथो सन्नयाजी विशिष्यते ।
सर्वविद्यार्थिपारगः सर्वविद्यार्थिविकोत्थाः ॥ ७८.
शिवभक्तो विशिष्यते ।
तस्मादेवं शिवं भक्त्या पूजयेच्छान्तमानसः ॥ ७९.

(p. 28)

१. शिवभक्तो जितक्रोधः	शिवभक्तपरायणः	१.
मैत्रीकारुणिकोपेतः	प्राप्नोति परमं पदम्	॥ ४०.
क्षणाद्येनापि यत्पुण्यं	कुर्यान्मैत्री सुभाषितः	१.
न तद्वर्षशतेनापि	तपो यत्तु शतैरपि	॥ ४१.
सर्वप्राणिषु कारुण्यं	दीनानाथेषु ^{भाव} कुर्यात्	१.
सुखप्राणिषु मैत्री स्या-	न्मुदितः पुण्यशक्तिषु	॥ ४२.
अपुण्यबलसु चोपेक्षं	सर्वेषां च वदेत्त्रिवम्	१.
इत्येवं पंचधा चित्तं	आवयित्वा यजेत्त्रिवम्	४३.
संपूज्य पशुभतरि	प्रहृष्टेनान्तरात्मना	॥
ध्यामं कुर्याद्यथोद्दिष्टं	सर्वपापनिकृन्तनम्	॥ ४४.
इष्ट्वा तु परया भक्त्या	भगवन्तं महेश्वरम्	१.
(कृतांजलिपुटो भूत्वा	भगवन्तं महेश्वरम्)	॥ ४५.
कृतांजलिपुटो भूत्वा	स्तोत्रमेतदुदीरयेत्	१.
स्तुताय स्तुतिरूपाय	स्तूयमानाय सर्वदा	॥ ४६.
स्तुतिहेतुमिधानाय	नमस्त्रिणयनाय ते	१.
देवाय देवदेवाय	सर्वदेवैकहेतवे	॥ ४७.
देवानामपि देवाय	नमो देवतमाय ते	१.
नमस्ते शानरूपाय	शानाशानैकहेतवे	॥ ४८.
शानविशानरूपाय	नित्यं शानतमाय ते	१.
सूक्ष्माय सूक्ष्मरूपाय	सूक्ष्मज्ञानैकहेतवे	॥ ४९.

(Pl. 28)

१. सूक्ष्माणामपि सूक्ष्माय	नमः सूक्ष्मतमाय ते ।	
द्विधाय दिव्यरूपाय	परमार्थैकहेतवे	॥ १०.
परपरविमुक्ताय	नमः परतमाय ते ।	
पूज्याय पूज्यरूपाय	सर्वपूज्यैकहेतवे	॥ ११.
पूज्यानामपि पूज्याय	नमः पूज्यतमाय ते ।	
नित्याय नित्यरूपाय	सर्वनित्यैकहेतवे	॥ १२.
दीप्तानामपि दीप्ताय	सर्वनित्यैकहेतवे ।	
नित्यानापि नित्याय	नमो नित्यतमाय ते	॥ १३.
दीप्ताय दीप्तरूपाय	सर्वदीप्त्यैकहेतवे ।	
दीप्तानामपि दीप्ताय	नमो दीप्ततमाय ते	॥ १४.
साशय सारसाशय	सर्वसारैकहेतवे ।	
साशानामपि साशय	नमः सारतमाय ते	॥ १५.
शक्ताय शक्तिरूपाय	सर्वशक्त्यैकहेतवे ।	
शक्तानामपि शक्ताय	नमः शक्ततमाय ते	॥ १६.
शुद्धाय शुद्धरूपाय	सर्वशुद्ध्यैकहेतवे ।	
शुद्धानामपि शुद्धाय	नमः शुद्धतमाय ते	॥ १७.
सर्वमंत्राशरीराय	सर्वमंत्रैकहेतवे ।	
मंत्राणामपि मंत्राय	नमो मंत्रतमाय ते	॥ १८.
०द्योमप्रमाणरूपाय	ईशानाय नमो नमः ।	
०द्योमप्रमाणरूपाय	पुरुषाय नमो नमः	॥ १९.

Pl. 29.

(p. 29)

७

णाकारा

०यो मप्रमाण ~~अप्रमाण~~ाय

अप्रोराय नमो नमः ८

०यो मप्रमाणरूपाय

०यो मेशाय नमो नमः ॥ १००.

०यो मप्रमाणस (दाय

सद्येशाय नमो नमः) १.

०यो मप्रमाणविद्याय

विद्येशाय नमो नमः ॥ १०१.

०यो मप्रमाणमोक्षाय

मोक्षेशाय नमो नमः १.

०यो मप्रमाणविश्वाय

विश्वेशाय नमो नमः ॥ १०२.

०यो मप्रमाण ^{भेमा} देहाय

बहुदेहाय ते नमः १.

देहासंख्येययुक्ताय

विश्वेशाय नमो नमः ॥ १०३.

एककाकटिकाकाय

बहुकाकाय ते नमः १.

काकासंख्येययुक्ताय

(काककाकाय ते नमः) ॥ १०४.

(एकजिह्वद्विजिह्वाय)

बहुजिह्वाय ते नमः १.

जिह्वाय जिह्वासंस्थाय

त्रिनेत्राय नमो नमः ॥ १०५.

एककर्णद्विकर्णाय

बहुकर्णाय ते नमः १.

कर्णसंख्येययुक्ताय

शंकराय नमो नमः ॥ १०६.

एकनासद्विनासाय

बहुनासाय ते नमः १.

नासासंख्येययुक्ताय

(महेशाय नमो नमः २) ॥ १०७.

(एकदंष्ट्रद्विदंष्ट्राय)

बहुदंष्ट्राय ते नमः १.

दंष्ट्रासंख्येययुक्ताय

महेशाय नमो नमः ॥ १०८.

एकनेत्रद्विनेत्राय

बहुनेत्राय ते नमः १.

नेत्रासंख्येययुक्ताय

ईशा (नाथ नमो नमः ॥ १०९.

(PL 29)

१. एकवक्त्र द्विवक्त्राय	बहुवक्त्राय ते नमः ।
वक्त्रा संख्येययुक्ताय	परमेशाय ते नमः ॥ ११०.
एकहस्त द्विहस्ताय	बहुहस्ताय ते नमः ।
हस्ता संख्येययुक्ताय	शंकराय नमो नमः । ॥ १११.
एकशस्त्र द्विशस्त्राय	बहुशस्त्राय ते नमः ॥
शस्त्रा संख्येययुक्ताय	ईशानाय नमो नमः ॥ ११२.
एकपाद द्विपादाय	बहुपादाय ते नमः ।
पादा संख्येययुक्ताय	महादेव नमोऽस्तु ते ॥ ११३.
	महामो - - -
नमस्तेऽस्तु महायोगिन्	नमस्तेऽस्तु नमस्तेस्तु महाबल ! ॥ ११४.
नमस्तेऽस्तु महेशान !	नमस्तेस्तु महोत्तम ! ॥ ११५.
नमस्तेऽस्तु महारूप !	नमस्तेऽस्तु सदाशिव ! ।
नमस्तेऽस्तु सदाशुद्ध !	- - - ॥ ११६.
	नमस्तेऽस्तु सदाभव ! ।
नमस्ते भगवच्छान्त !	नमस्ते भगवन्ध्रुव ! ॥ ११७.
नमस्ते भगवन्दीप्त !	नमस्ते भगवन्हृर ! ।
अजिताय नमस्तुभ्यं	अस्मां गाय नमो नमः ॥ ११८.
	- - -
सर्वज्ञाय नमस्तुभ्यं	शाश्वताय नमोऽस्तु ते ।
संपूज्याय नमस्तुभ्यं	वरदाय नमोऽस्तु ते ॥ ११९.

(Pl. 29) १. अनन्ताय नमस्तुभ्यं सर्वगाय नमोऽस्तु ते ।

य सर्वपापानि रुद्रकोकं स गच्छति ॥ ११९.
 योगार्थी कथते भोगान् शय्यार्थी शय्यमाप्नुयात् ।
 कथ्यार्थी कथते कथां योगार्थी योगमाप्नुयात् ॥ १२०.
 - - - प्रमुच्यते ।

बन्धनान्मुच्यते बद्धो यशोर्थी कथते यशः ॥ १२१.
 याभ्यां क्षिप्तयेते कामान् तांस्तान्प्राप्नोति भावितः ।
 शैवं पदमवाप्नोति - - - ॥ १२२.

इति शिवधर्मशास्त्रे पूजाधर्म

शिवधर्ममंत्रं नाम

सप्तपद्यायः

४ नन्दिकेश्वरः ॥

पृथिव्यां यानि तीर्थानि पुण्यान्यायतनानि च ।
 कीयन्ते तानि किं गे तु तस्मा - - - ॥ १.

8

Pl. 30.

यज्ञैश्च दीक्षितः ।
 पुण्यं सर्वार्थसिद्धिदम् ॥ २.
 शतेन स्थापितं किंजं सहस्रेण तु चाकयेत् ।
 सुस्थितं दुःस्थितं वापि शिवकिंजं न चाकयेत् ॥ ३.
 घृताभिषेकं यः कुर्याद् अहोरात्रं शिवस्य तु ।
 पुण्यमाप्ते समुद्युक्तो नित्यं शक्यं धारया ॥ ४.
 गीतमृत्तोपहारेण शंखवादित्रनिःस्वनैः ।
 कुर्याज्जागरणं तत्र प्रदीपाद्युपशोभिते ॥ ५.
 समस्तपापसंयुक्तः समस्तकुलसंयुतः ।
 समस्तकामसंपूर्णः समस्तगुणसंयुतः ॥ ६.
 ज्वलद्भिः स्वमहायानैः असंख्येयैरनूपमैः ।
 युक्तः शिवपुरे नित्यं मोदते शिववत्सुखा ॥ ७.
 ऋहणे विष्णवे चैव पुण्येषु दिवसेषु च ।
 घृताभिषेकं यः कुर्यात् महापुण्यमवाप्नुयात् ॥ ८.
 घृताभिषेकं यः कुर्यात् पश्येत् आसमाप्तेरुपोषितः ।
 विधूय सर्वपापानि शिवलोके महीयते ॥ ९.
 एकैः पूजयते भक्त्या भक्त्या चान्यैः प्रपश्यति ।
 तुल्यमेव फलं ताभ्यां भक्तिरेवान्न कारणम् ॥ १०.
 यः कुर्यात्पर्वकांकेषु महापूजाप्रवर्त्मनम् ।
 शिवस्य रथयात्रां वा वागारन्तः परिभ्रमात् ॥ ११.

(123)

8

महाचित्रैः खजैः क्षिप्रैः किंकिणिरवकावितैः ॥ 1.
 विगानवजमाकाभिः घण्टा-यामरदर्पणैः ॥ 12.
 शंखभेद्यदिनिर्घोषैः गीत^{नाट्यादि}कवित्रसंयुतैः ॥ 1.
 लेख्यद्वारुमथैर्यज्ञैः मातृयक्षगणादिभिः ॥ 13.
 उदकान्तोययज्ञैश्च बह्वैश्चर्यैरनेकशः ॥ 1.
 शिरोलाक्षकयज्ञैश्च रथमन्दिरशोभितैः ॥ 14.
 दधन्नपानरवानाद्यैः महासन्नसमायुतैः ॥ 1.
 महाजनसमाकीर्णं यथाविभवविस्तरम् ॥ 15.
 सर्वदानानि पुण्यानि सर्वयज्ञफलानि च ॥ 1.
 अत्युग्रतपसां पुण्यं सर्वतीर्थफलानि च ॥ 16.
 कथं नरवरः श्रीमान् शिवयात्राप्रवर्तनैः ॥ 1.
 शिवलोके महाभोजैः शिवबन्धोदते सदा ॥ 17.
 तस्यान्ते देवराजत्वं सुचिरं काकमाप्नुयात् ॥ 1.
 जम्बूद्वीपाधिपः श्रीमान् तस्यान्ते च भवेत्पुनः ॥ 18.
 भाकिंगं वेदिपर्यन्तं वादिनाद्धृतकम्बलम् ॥ 1.
 धृतधाराफलं तस्य माये पौर्णिमपर्वणि ॥ 19.
 जागरं गीतनृत्ताद्यैः सकृत्कृत्वा तु पर्वणि ॥ 1.
 मन्बन्तरुशतं सागं शिवलोके महीयते ॥ 20.
 उत्रा^{धि} हि रामनाट्याद्यं शिवस्यायतनाग्रतः ॥ 1.
 सम्यक् प्रेक्षणकं दत्त्वा रुद्रलोके महीयते ॥ 21.

(Pl 30)

४.

स्वरूपः सुभगः श्रीमान् परिदृष्टोऽत्र जायते ।
 सप्तद्वीपसमुद्रायाः क्षितेरधिपतिर्भवेत् ॥ २२.
 रूपं दिष्टमयं कृत्वा त्रिनेत्रं रत्नभूषितम् ।
 शुक्लोपवीतसंयुक्तं एकपादं विशेषतः ॥ २३.
 दन्तेषु मौक्तिकं तस्य प्रवालं च तथोष्ठयोः ।
 दद्याद्गुणं च नेत्राभ्यां वैद्युतं वायसंभवे ॥ २४.
 हेमरूपं च हस्ताभ्यां ताम्रं पादे च विन्यसेत् ।
 अण्डजैः पौण्ड्रजैर्वस्त्रैः विविधैः परिबेष्टयेत् ॥ २५.
 सुभगैर्द्विभ्यगन्धैश्च पुष्पैश्चापि विभूषयेत्
 विविधैर्भक्ष्यभोज्याद्यैः बक्तिं तत्र प्रकल्पयेत् ॥ २६.
 भोजयेच्छिवभक्तांश्च विप्राश्चुस्तथा प्रतर्पयेत् ।
 प्रायतां मे शिवो नित्यं मुक्त्वा चोत्थापयेद्विजान् २७.
 तैरेव सार्धं विप्रेन्द्रैः तद्रूपं तु शिवाकृत्ये ।

(भ) नित्या समर्पयेद्देवां

(Pl 31)

सर्वथस्सकलं प्राप्य शिवकिंगसमीपतः ॥ २८.
 स्वरूपस्वरूपदामेन सर्वदानफलानि च ।
 भोजनं द्युतसंपूर्णं शिवलोके महीयते ॥ २९.
 दद्यात्कृष्णतिलानि च यधुनापरिशोभितम् ।
 द्विगुणं तण्डुलानां तु प्रस्थमेकं तु मागधम् ॥ ३०.
 अण्डजैः पौण्ड्रजैर्वस्त्रैः पृथक् प्रस्थं प्रकल्पयेत्
 विचित्रैः परिबेष्टयेत् ॥ ३१.

(Pl 31)

४. एवं संवेष्ट्य बस्त्राध्यां बक्तिमेवं निवेदयेत् ।
 अर्चयित्वा विधानेन पौर्णमास्यां विशेषतः ॥ ३२.
 युगकोटिसहस्राणि शिवलोके महीयते ।
 पुण्यध्यादिहा गत्य समृद्धे जायते कुले ॥ ३३.
 मेधावी सुभगः श्रीमान् वेदचैतंगपारणः ।
 ताम्रपात्रं पयः पूर्णं कृत्वा तत्स्थं च कांचनम् ॥ ३४.
 प्रच्छाद्योपरि पद्मेन गन्धपुष्पाचिंतं महत् ।
 आवेष्ट्य बस्त्रयुग्मेन नव बस्त्रैश्च परितम् ॥ ३५.
 शिवभक्तद्विजं सम्यग् भोजयित्वा सदक्षिणम् ।
 प्राच्यां समुद्गते सोमे प्रतीच्यां च रवौ गते ॥ ३६.
 पौर्णमास्यां तु बैशाख्यां नीत्वा पात्रं शिवाग्रतः ।
 प्रायतां मे महादेवः साममूर्तिर्जगत्पतिः ॥ ३७.
 इत्युक्त्वा वचनं ध्यायन् देवदेवमुमापतिम् ।
 तस्मै विप्राय तत्पात्रं अर्पयेद्भक्तितः शमैः ॥ ३८.
 एतत्सोमव्रतं नाम कृत्वा रुद्रान्तिकं व्रजेत् ।
 रुद्रकोकात्परिभ्रष्टो भवेज्जातिस्मरो नरः ॥ ३९.
 पूर्वाभ्यामेन तेनैव पुनः शिवपदं व्रजेत् ।
 पौर्णमास्यामथा वाढ्यां शिवं संपूज्य यत्नतः ॥ ४०.
 उपवीतं शिवे दद्यात् शिवभक्तांश्च भोजयेत् ।
 पुनरेवं तु कार्तिव्यां संपूज्यैवं समापयेत् ॥ ४१.

४. यती नन्दीनां दक्षिणां दद्यात् सूत्रवस्त्रादिपूर्वकम् ।

(३१)

यः कुर्यात्सिद्धं दृष्ट्वैवं चातुर्मास्यपवित्रकम् ॥ ४२ ॥
 कल्पकोटिशतं दिव्यं रुद्रलोके महीयते ।
 पुण्यक्षयात्परिभ्रष्टः चतुर्वेदी प्रजायते ॥ ४३ ॥
 इच्छाया वा भवेद्वाजा गुणरूपसमन्वितः ।
 भूमिदानस्य यत्पुण्यं कन्यादानस्य यत्फलम् ॥ ४४ ॥
 मुखवाद्येन यत्पुण्यं उभयं कथ्यते नरः ।
 तदेव पुण्यं गीतस्य नृत्तस्य च विशेषतः ॥ ४५ ॥
 तदेव जयशब्दस्य हस्तताकध्वनौ तथा ।
 योगां पयस्विनीं दद्यात् तरुणीं वृषसंयुताम् ॥ ४६ ॥
 शिवाय तेन दत्तं स्यात् जगत्सर्वं चराचरम् ।
 वृषभं परिपूर्णांगं उदारं च शशिप्रभम् ॥ ४७ ॥
 गोपतिं धूर्वहं वापि शिवाय विनिवेदयेत् ।
 यावन्ति तस्य शेमाणि तत्प्रसूतिकुलेषु च ॥ ४८ ॥
 तावद्युगसहस्राणि रुद्रलोके महीयते ।
 शिवाग्निकार्यमुद्विश्य सुरूपं सुपयस्विनीम् ॥ ४९ ॥
 कुलीनां कपिलां दत्त्वा दत्तं भवति गोशतम् ।
 गिरिकान्तारदुर्गेषु मातेव परिरक्षति ॥ ५० ॥
 यत्नेन कपिलां तस्मात् शिवाय विनिवेदयेत् ।
 शिवस्नानादिका यथीं उत्पन्नां कपिलां यतः ॥ ५१ ॥
 नि

(PL 31)

४.

तस्मात्तत्रैव संशोभ्या
 कपिकं यः पिबेच्छूद्रः
 स याति नरकं धोरं
 तुतशेषं पिबेद्विप्रः
 संस्कारेण विद्युक्तं चेत्
 गार्ग्यकथं नमस्कृत्वा
 प्रदक्षिणीकृत्वा तेन
 गवां हुंकारशब्देन
 पापं प्रणश्यते यस्मात्
 कुतस्तेषां हि पापानि
 सततं वाकबल्यमिह
 यानि तीर्थानि मे दद्यात्
 गवां धृंगोदकस्नानात्
 गवां मस्थानि कंषेत
 द्यावज्जिघ्रति तद्गन्धं
 गवां कण्डूयनादूपाद्
 तुल्यं गोशतदानस्य
 नृणो दकादि संयुक्तां
 स गोमेधसमं पुण्यं
 बहुनात्र किमुक्तेन

कपिका शुभमिच्छता ।
 शिवसंस्कारवर्जितः ॥ ५३.
 द्यावदाभूतसंप्लवम् ।
 स्वर्गां स्यादन्यथा पशुः ॥ ५३.
 संस्कारेण दुर्लभः शुभः ।
 कुर्याद्यस्तु प्रदक्षिणम् ॥ ५४.
 सप्तवृषा वसुन्धरा ।
 दर्शनात्स्पर्शमादपि ॥ ५४.
 तस्मात्सह्येत्सुहोदपि ।
 येषां गृह्यकंकृतम् ॥ ५६.
 गोविः श्रीधिरिव स्वयम् ।
 मासमात्रात्सर्गसिच ॥ ५७.
 कक्षां नार्हन्ति षोडशीम्
 मृतगावं न वर्जयेत् ॥ ५८.
 तावत्पुण्यैः प्रपूर्यते ।
 गोप्रदानसमं भवेत् ॥ ५९.
 भयरोगादिपाकनम् ।
 यः प्रदद्याद्गवां महीम् ॥ ६०.
 कथते नान्न संशयः ।
 गावः पाल्याः प्रयत्नतः ॥ ६१.

(PL 32)

(Pl 32)

४. गावो देयाः सदा रक्षयाः स्पृश्या दृश्याश्च सर्वदा ।
 ये ताडयन्ति गां पापाः सर्वलोकस्य मातरम् ॥ ६२
 आक्रोशयति ये मोहात् आकुपे दायिकं जगत् ।
 ताडनेन गां मोहात् समन्तात्ताडितं जगत् ॥ ६३
 ताडयेद्यस्तु गां मोहात् यश्चाक्रोशे भराधमः ।
 नरकान्नौ स पच्येत गां निश्वासपीडितः ॥ ६४
 पालाशेनैव दण्डेन मृदुना गां निवर्तयेत् ।
 गच्छ गच्छेति तां ब्रूयान् मा मातरिति वारयेत् ॥ ६५
 मलोत्सर्गं च यः कुर्यात् पशुयोरुभयोरपि ।
 द्वादश्यां पौर्णमास्यां वा चतुर्दश्यष्टमिषु च ॥ ६६
 तस्य गावो वृषो विष्णुः शिवो मा सर्वदेवताः ।
 शान्तिं कुर्वन्तु सुप्रीता स्वर्गमायुर्बलं श्रियम् ॥ ६७
 दास्यन्ति च सदा नित्यं कल्याणं भद्रमेव च ।
 एवं यो वर्तते गोषु ताडनाक्रोशवर्जितः ॥ ६८
 महतीं श्रियमाप्नोति रुद्रलोकं स गच्छति ।
 गो ब्राह्मणार्थमुद्युक्तं प्राणैर्यदि विमुच्यते ॥ ६९
 प्राप्नोति परमं स्थानं रुद्रलोकं स गच्छति ।
 ब्राह्मणाश्चैव गावश्च कुरुमेकं द्विधाकृतम् ॥ ७०
 एकत्र मंत्रास्तिष्ठन्ति हविरन्यत्र तिष्ठति ।
 न च मंत्रैर्विना यज्ञो हविषा च प्रवर्तते ॥ ७१

Pl. 32

४.

तस्याद्विप्राश्च गावश्च पुण्यामुण्यतरा उभौ ॥ १.
 गोभिर्यक्षाः प्रवर्तन्ते गेषु देवाः प्रतिष्ठिताः ॥ ७२.
 गोभिर्वेदास्समुत्कीर्णाः स षडंगपदक्रमाः ॥ १.
 शृंगमूले गवां नित्यं ब्रह्मा विष्णुः स्वयं स्थितौ ॥ ७३.
 शृंगाग्रे सर्वतीर्थानि चराणि स्थावराणि च ॥ १.
 शिरोमध्ये महादेवः सर्वदेवपतिः स्थितः ॥ ७४.
 कलाटे पार्वतीदेवी नासाग्रे चैव षण्मुखः ॥ १.
 कमलाश्वतरौ नागौ नासापुटसमाश्रितौ ॥ ७५.
 कर्णयोरश्विनीदेवौ नेत्रे च शशिभास्करौ ॥ १.
 दन्तेषु वायवः सर्वे जिह्वायां वरुणः स्थितः ॥ ७६.
 सरस्वती च हंकारे (यम) यक्षौ च गण्डयोः ॥ १.
 संख्याद्वयं तथोष्ठौ च श्रीकाथामिन्द्र आश्रितः ॥ ७७.
 ऋक्षाणि च ककुद्देशे साध्याश्चौरसि संस्थिताः ॥ १.
 चतुष्पात्सकलो धर्मः स्वयं जंघासु संस्थितः ॥ ७८.
 ऊरुमध्येषु गन्धर्वाः खुरमध्येषु पद्मगाः ॥ १.
 खुराणां पक्षिमाग्रे च अपराश्च समाश्रिताः ॥ ७९.
 रुद्रैकादशकं पृष्ठे वसवः सर्वसिद्धिषु ॥ १.
 श्रोणीतरस्थाः पितरः स्थिता योनौ च मातरः ॥ ८०.
 क्षीरपात्रे गवादभ्यन् नागा काङ्गूकसंस्थिताः ॥ १.
 आदित्यरश्मयो वाक्ते पिङ्गिभूता यवस्थिताः ॥ ८१.

(PL 32)

१. साक्षाद्गंगा च गोमूत्रे स्थिता यमुना ॥ ८३.
 अष्टाविंशदेवकोट्यो रोमकूपेषु संस्थिताः ॥ ८३.
 ऋषयश्च तथा सर्वे रोमरन्ध्रेषु संस्थिताः ।
 उदरे पृथिवी देवी सौकुबनकानना ॥ ८३.
 चत्वारः सागराः पूर्णाः गङ्गा ये च पयोधराः ।
 जठरे गार्हपत्याग्नि- हृदये दक्षिणाग्निकः ॥ ८४.
 मुखे चाबहुनीयोऽग्निः तथा चांगे पतिव्रताः ।
 अस्थिशुक्ले स्थितस्सर्वो ह्यथ मेधादिकः ॥ ८५.
 एतच्च कथितं सर्वं गोषु यच्च प्रसिद्धम् ।
 गोषु दत्तं दत्तं भुक्तं गोषु सर्वं चराचरम् ॥ ८६.
 तस्माद्गोबो न हिंस्यान्तु पाकनीयाश्च सर्वदा ।
 गोवस्तुत्याश्च बन्धाश्च गोबो मां घान्तु नित्यशः ॥ ८७.
 ब्रह्मणा ब्रह्मशाब्देन स्मृतं प्रणवेन यः ।
 स शिवः शाश्वतो देवः गोषु मारीं व्यपोहतु ॥ ८८.
 सर्वरोगहरेणापि रविणा यः प्रणम्यते ।
 स शिवः शाश्वतो देवो गोषु मारीं व्यपोहतु ॥ ८९.
 दुहामुत्र स्थितानेक विज्ञेशगण पूजितः ।
 स शिवः शाश्वतो देवो गोषु मारीं व्यपोहतु ॥ ९०.
 श्रीमत्तारुचिरांगेण दण्डाकर्णधनेन यः ।
 नित्यं प्रणम्यते भक्त्या हृष्टे नार्देन चेतसा ॥ ९१.

(PL 33)

(Pl. 88)

४. स शिवः शाश्वतो देवो गोषु मारीं व्यपोहृतु १
 नित्यं रुद्रस्योपेतो रुद्रशक्ति समन्वितः ॥ १३.
 मन्दिना दण्डिना चापि चण्डिना ^{भा}शूरभूतिना ।
 एतैरभ्यैर्गणैर्यक्षैः सर्वतोऽपि विशेषतः ॥ १४.
 घण्टाकर्णगणोपेतः शिवभाम विनायकः ।
 शिवतेजोतिभावेन गोषु मारीं व्यपोहृतु ॥ १५.
 शिवाय देवदेवाय महादेवाय शंभवे ।
 रुद्राय स्थाण्वे नित्यं हृद्योग्राय ते नमः ॥ १६.
 परमेशाय सिद्धाय सर्वसिद्धिप्रदायिने ।
 त्रियम्बकाय शान्ताय शान्तरूपाय ते नमः ॥ १७.
 अभिमंथ्य सदातोयं मंत्रैरेतैर्यथाक्रमम् ।
 प्रोक्ष्यीत गवां देहं ततः शान्तिर्भविष्यति ॥ १८.
 य इमां पठते गोषु शेमांतीसु विशेषतः ।
 गो सावित्रीं महापुण्यां गवां शान्तिर्भविष्यति ॥ १९.
 प्रातरुत्थाय सततं गो सावित्रीमिमां पठेत् ।
 गवां चोत्सर्गकाकेषु प्रस्थाने वा समागमे ॥ २०.
 आयुष्मान्बलवांङ्गीमान् गोमानर्थपतिर्भवेत् ।
 देहान्ते परमं स्थानं स गच्छेन्नान् संशयः ॥ २१.
 प्रभूतलोयेषु बृहत्तृणेषु
 स पुंगवा नित्यमशोगवासाः ।

(PL 33) ४. चरन्तु गावः सुखिता वनेषु

क्षीरं प्रयच्छन्तु सुखं स्वपन्तु ॥ 101.

यो कंकृत्य शिवायाश्वं उत्तमं विनिवेदयेत् ।

सोऽश्वमेधसहस्रास्य फलमष्टगुणं भवेत् ॥ 102.

सुविनीतां स्त्रियं दासीं हृद्यां वा विनिवेदयेत् ।

नरमेधस्य धनस्य फलमष्टगुणं कथयेत् ॥ 103.

निवेदयित यो नागं भक्त्या भद्रफलं कृतम् ।

शिवाय पर्वदिवसे तस्य पुण्यफलं शृणु ॥ 104.

समनैरावतप्रख्यैः गजैर्युक्तैः सुशोभनैः ।

प्रकीडते महायानैः शतसंख्यैरनेकशः ॥ 105.

कल्पकोटिसहस्राणि कल्पकोटिशतानि च ।

रुद्रलोके वसेदन्ते भवेदिन्द्रः सुराधिपः ॥ 106.

चतुर्युगसहस्रान्ते स गां प्राप्य नराधिपः ।

भवेदिन्द्रसमः श्रीमान् रूपवीर्यश्रुतान्वितः ॥ 107.

यः शिवाय जलोपेतां सर्वसस्य प्ररोहिणीम् ।

महीं महीपतिर्दद्यात् तस्य पुण्यफलं शृणु ॥ 108.

यावद्वृण्वा भवेदुपि कीयमाना समन्ततः ।

तावत्कल्पसहस्राणि रुद्रलोके महीयते ॥ 109.

एवं सर्वत्र विज्ञेयं फलदण्डप्रमाणतः ।

शामरेवटपुरक्षेत्रे विषयादिनिवेदने ॥ 110.

6/6/59

(Pl 33)

४ सर्वसस्य फलोपेतं सर्वबाधा विवर्जितम् ।
 ग्रामं शिवाय यो दद्यात् तस्य पुण्यफलं धृषु ॥ 111.
 सर्वतीर्थेषु यत्पुण्यं सर्वथलेषु यत्फलम् ।
 सर्वदानेषु यत्पुण्यं ग्रामदानेन तत्कृते ॥ 112.
 सूर्यकोटिप्रतीकाशैः दिव्यस्त्रिभिरकंकृतैः ।
 संयुक्तं कोटिशोनेकैः सर्वकामसमन्वितैः ॥ 113.
 विद्यानैर्ग्रामदानेन त्रिसप्तकुलसंयुतः ।
 यथेष्टमैश्वरे कोके क्रीडते कालमक्षयम् ॥ 114.
 पुण्यं नगरदानस्य ग्रामदानाच्छताधिकम् ।
 देशदानेन जानन्त्यं न शक्यं परिकीर्तितुम् ॥ 115.
 रत्नाभ्रपातगोत्पातं सर्वं भूमौ प्रजायते ।
 तस्माद्भूमिप्रदानेन भरो भवति सर्वदः ॥ 116.
 योऽन्यदुक्तं स्वदत्तं वा भूमिं हरति मानवः ।
 प्रपाच्यतेऽक्षयं कालं नरकेषु यथाक्रमम् ॥ 117.
 सर्वं वा भूमिहरणाद् दूतमेव न संशयः ।
 भूमिहर्ता वसेत्तस्य नरके कालमक्षयम् ॥ 118.
 देवस्त्वानि हरन्तीह नरकं न भयः ।
 ब्रह्मस्त्वानि च यो मोहात् त्यज्यन्ते नरकेषु ते ॥ 119.
 देवब्रह्मस्वपुष्टानि बाहूनानि महीपतेः ।
 युद्धकाके विशीर्यन्ते सैकताः सेतवो यथा ॥ 120.

(Pl 34)

प्र. ३५)

४. यत्प्रदानाद्वृत्तस्वर्गे यावत्काकस्थ संख्यया ।
 तस्माच्छुतगुणं काकं तद्वर्तनं नरके वसेत् ॥ १२१.
 विंशत्यष्टौ च याः कोट्यो नरकाणां सुदारुणाः ।
 क्रमेण तासु पच्यन्ते देवब्रह्मस्वहारिणः ॥ १२२.
 कल्पान्ते च समुत्तीर्णा वृक्षकीटादिवो निष्ठु ।
 भ्रमन्ति सुचिरं काकं क्षुत्पिपासादि पीडिताः ॥ १२३.
 केनचिच्छिवभक्तेन शिक्षार्थाय तन्मादिषु ।
 उपयुक्ता भवन्तीह यावत्तावच्च पादपाः ॥ १२४.
 तत्र निर्धूतपापास्ते मानवाः शिवसेवकाः ^{तेजसा} ।
 शिवं प्रयान्ति संत्यज्य शरीरं यातनात्मकम् ॥ १२५.

इति शिवधर्मशास्त्रे अष्ट-

शोऽध्यायः

=

नन्दिकेश्वरः ॥

१. अतः परमिदं पुण्यं वक्ष्यामि मुनिसत्तम ! ।
 पुण्यातिशयसंयुक्तं सर्वदेवैरनुष्ठितम् ॥ १.

(PL 34)

१. ब्रह्मणा विष्णुना देव्या स्कन्देन्द्राभ्यां यमेन च ।
वरुणादित्यसोमाग्नि- मरुद्भनवना रक्षैः ॥ २.
धर्मश्रीशुक्र नक्षत्र- बिक्रोहितशमैश्चरैः ।
विश्वामित्रवसिष्ठानि- बृहस्पतिबुधादिभिः ॥ ३.
श्वेतागस्त्यवधीत्याद्यैः सर्वैश्च मुनिसत्तमैः ।
भृंगमात्रमहाकात- चण्डिर्गण्डिगणाधिपैः ॥ ४.
वृषवासुकि काकोट- गुक्तिकानन्ततप्तकैः ।
पद्मशंखमहापद्मैः अन्यैश्चापि महोरगैः ॥ ५.
सिद्धैर्यक्षैश्च गन्धर्वैः भूतैः किंपुरुषादिभिः ।
वसुभिश्चोप्सरैः सूर्यैः ब्रह्मभूतगणैरपि ॥ ६.
विश्वेदेवैस्तथा सर्वैः तैस्तैः सुकृतिभिर्वरैः ।
शिवे गतिर्यथा प्राप्ता सर्वगम्यतिशायिनी ॥ ७.
मथा चेश प्रसादेन तथा बिधिपरं शृणु ।
सितचन्दनतोयेन स्नाप्य किंगं बिकल्प्य च ॥ ८.
श्वेतैर्विकसितैः पद्मैः संपूज्य प्रणिपत्य च ।
तत्र पद्मासने सौम्ये निश्चिह्ने पुष्पिते सिते ॥ ९.
मध्ये केशरजाकस्य स्थाप्य किंगं कनीयसम् ।
अंगुष्ठप्रतिमं किंगं सर्वगन्धर्व्यं शुभम् ॥ १०.
स्थाप्य दक्षिणमूर्ते तु बिल्वपत्रैस्तदर्थयेत् ।
अगरुं दक्षिणे पाश्वे पश्चिमे तु मनश्शिकाम् ॥ ११.

(PL34)

9. उत्तरे चन्दनं दद्याद् हरिताकं तु पूर्वतः ।
 सुगन्धैः कुसुमैरन्यैः विचित्रैश्चापि पूजयेत् ॥ 12.
 धूपं कृष्णागकं दद्यात् सप्ततं चापि गुग्गुलुम् ।
 वासं मित्रं सुसूक्ष्माणि विकेशानि निवेदयेत् ॥ 13.
 पायसं धृतसंयुक्तं धृतदीर्घांश्च दापयेत् ।
 सर्वं निवेद्य मंत्रेण तस्मै गच्छेत्प्रदक्षिणम् ॥ 14.
 प्रणम्य भक्त्या देवेशं स्तुत्वा चान्ते क्षमापयेत् ।
 (PL35) | सर्वोपहारसंयुक्तं ततो किंगं निवेदयेत् ॥ 15.
 शिवाय शिवमंत्रैश्च दक्षिणामूर्तिमाश्रितः ।
 अनेन विधिना देवाः सर्वदैव ~~सर्व~~मागताः ॥ 16.
 देवी देवत्वमापन्ना गुहः स्कन्दत्वमागतः ।
 ब्रह्मा ब्रह्मत्वमापन्नो हरिर्विष्णुत्वमागतः ॥ 17.
 अनेन विधिना देवाः सर्वे देवत्वमागताः ।
 इन्द्रश्च देवराजत्वं गणाश्च गणतां गताः ॥ 18.
 एवं योऽर्चयते किंगं यद्यैर्गन्धमयं शुभम् ।
 सर्वपापविनिर्मुक्तः शिवलोकमवाप्नुयात् ॥ 19.
 एतदुत्तमं गुह्यं शिवकिंगमहाव्रतम् ।
 भक्तस्य ते मया ख्यातं न देयं यस्य कस्यचित् ॥ 20.
 शिवभक्ते सदा देयं शिवेन कथितं पुनः ।
 चिरपर्युषितं माल्यं शिवस्थापनयेत्तु यः ॥ 21.

9. गोमहस्ताकृतं तस्य भवतीह न संशयः 1.

इति शिवधर्मशास्त्रे शिव

किं महाव्रतं नाम न-

वमोऽध्यायः ॥

श्रीनन्दिकेश्वरः ॥

10. चतुर्दश्यां तथाष्टम्यां पक्षयोः शुक्लकृष्णयोः 1.
 योऽदमेकं न भुंजीत शिवार्चनरतः शुचिः ॥ 1.
 यत्पुण्यं यत्पुण्यं प्रोक्तं सततं सत्रयाजिनाम् 1.
 सत्यवादिषु यत्पुण्यं यत्पुण्यं तीर्थगामिनाम् ॥ 2.
 अग्निहोत्रिषु यत्पुण्यं यत्पुण्यं यज्ञयाजिनाम् 1.
 तत्पुण्यं सकलं प्राप्य शिवलोकं स गच्छति ॥ 3.
 पृथिवीं भाजनं कृत्वा भुक्तः पर्वसु यत्नतः 1.
 अहोरात्रेण चैकेन त्रिरात्रफलमश्नुते ॥ 4.
 वृथोऽपि सस्य पंचम्योः द्वयोः प्रतिपदोर्नरः 1.
 सोऽपवासः सुगन्धांगः शयित प्रियया सह ॥ 5.

(P. 35)

10

शेते निश्चलचित्तो यो	रतिस्त्री डादिबर्जितः	1.
शिवानुस्मृतचित्तस्य	तस्य पुण्यफलं शृणु	॥ 6.
दिव्यवर्षसहस्राणि	दिव्यवर्षशतं तथा	1.
तपस्तप्तं महत्तेन	भवेदेव न संशयः	॥ 7.
भवभक्तिमुपूतात्मा	यद्यपि स्यात्स पापकृत्	1.
शिवलोके वसेन्नित्यं	शिववत्संबृतो गणैः	॥ 8.
कृष्णाष्टम्यां तु नक्ताशी	यावत्कृष्णचतुर्दशी	1.
इह भोगमवाप्नोति	परत्र च शिवां गतिम्	॥ 9.
यो हृदयेकं न भुंजीत	नक्तं पर्वसु पर्वसु	1.
ब्रह्मचरी नितक्रोधः	शिवार्चनपतत्परः	॥ 10.
संवत्सरान्ते विप्रेन्द्रान्	शिवभक्तान्सदक्षिणम्	1.
भोजयित्वा ततो ब्रूयात्	प्रीयतां भगवांस्त्रिवः	॥ 11.
भोजयेद्यस्तु विद्वांसं	कपाकव्रतधारिणम्	1.
भोजितास्तेन देवेशा	ब्रह्मविष्णु महेश्वराः	॥ 12.
कपाकपूर्णमश्विनं	यैषं यो यस्य गृह्णाति	1.
कुलं तस्योत्पूरयेव	दश पूर्वं दशपरम्	॥ 13.
पाद्यार्घ्याचमनीयानि	गन्धपुष्पैः समन्ततः	1.
अर्चयेदतिमन्दह्रा	पश्चाद्दैव्येण तर्पयेत्	॥ 14.
पूजितस्तैः शिवः साक्षात्	पूजितो नात्र संशयः	1.
अवमतेरवमतः स्यात्	स्वयं वै परमेश्वरः	॥ 15.

(p. 35)

10. श्रद्धया परया युक्तः

तत्तस्य फलते वानं

एवं विधिसमायुक्तः

न च सुमानुष्यकं वेहं

उपवासात्परं वैश्वं

अथाचितात्परं नक्तं

देवैर्युक्तं तु पूर्वाह्णे

अपराह्णे च पितृभिः

सर्वं बेला मतिक्रम्य

कामचारो महादेवो

हविष्यभोजनं स्नानं

| अग्नि कार्यमध्यः शय्या

कृष्णाष्टम्यां प्रयत्नेन

मार्गशीर्षे शुभे मासे

पित्वा शक्त्या च गोमूत्रं

अतिरात्रस्य यत्सुष्य

एवं पुष्ट्येऽपि संपूज्य

कृष्णाष्टम्यां घृतं प्राश्य

माघे माहेश्वरं नाम

निशि पित्वा च गोक्षीरं

कंपाके याः प्रयच्छति ।

ब्रजेऽतः सहस्राधा ॥ 16.

शिवलोके महीयते ।

पुनः संप्राप्नुयान्नरः ॥ 17.

भैक्षात्परमयाचितम् ।

तस्मात्भक्तेन वर्तयेत् ॥ 18.

मध्याह्णे ऋषिभिस्तथा ।

संध्यायां गुह्यकादिभिः ॥ 19.

नक्तभोजनमुत्तमम् ।

नक्तेनोद्धरते नरम् ॥ 20.

सत्यमाहारका धवम् ।

नक्तभोजनी समाचरेत् ॥ 21.

कृत्वा नक्तं विधानतः ।

शंकरं देवमर्चयेत् ॥ 22.

अनाहारो निशि स्वपेत् ।

फलमष्टगुणं कथ्येत् ॥ 23.

शंभुना मानमिश्वरम् ।

वाजपेयफलं कथ्येत् ॥ 24.

कृष्णाष्टम्यां प्रपूजयेत् ।

गोमेधस्य फलं कथ्येत् ॥ 25.

(p. 36)

(Pl 36)

१० फाल्गुन्यां तु महादेवं	संपूज्य प्राशयेत्तिकान् ।
राजसूयस्य यज्ञस्य	फल्गुमष्टगुणं कथेत् ॥ २६.
चैत्रे च स्थाणुभामानं	कुष्णाष्टम्यां प्रपूजयेत् ।
यजान्सुसंचितान्प्राश्य	सोऽश्वमेधफलं कथेत् ॥ २७.
वैशाखे शिवनामानं	इष्ट्वा शत्रौ कुशोदकम् ।
पीत्वा पुरुषमेधस्य	फल्गुमष्टगुणं कथेत् ॥ २८.
ज्येष्ठे पशुपतिं पूज्य	गर्वां धृंगोदकं पिबेत् ।
गवां कोटिप्रदानस्य	यत्पुण्यं तदवाप्नुयात् ॥ २९.
आषाढे चोन्ननामानं	इष्ट्वा प्राश्य च गोमयम् ।
सौभाग्येस्तु यज्ञस्य	फल्गुमष्टगुणं कथेत् ॥ ३०.
श्रावणे शर्वनामानं	पिण्याकं निशि भक्षयेत् ।
वर्षकोटिशतं सागं	शिवलोके महीयते ॥ ३१.
मासे भाद्रपदेऽष्टम्यां	अम्बकं देवमर्चयेत् ।
प्राशनं बिल्वपत्राणां	अनन्तं फल्गुमाप्नुयात् ॥ ३२.
मासे चाश्वयुजेऽष्टम्यां	ईश्वरं नाम पूजयेत् ।
तण्डुलोदकमाकिंशु	पौण्डरीकाष्टकं कथेत् ॥ ३३.
कार्तिके रुद्रनामानं	संपूज्य प्राशयेद्दधि ।
अग्निहोमस्य यज्ञस्य	फल्गुमष्टगुणं कथेत् ॥ ३४.
वर्षान्ते भोजयेद्विप्रान्	शिवभक्तिपरायणान् ।
पायसं पृतसंयुक्तं	मधुना च परिप्लुतम् ॥ ३५.

(Pl 36)

10. शक्त्या हिरण्यवासंसि भक्त्या तेभ्यो निवेदयेत् ।
 निवेदयित रुद्राय गां च कृष्णां पयस्विनीम् ॥ 36.
 वर्षमेकं चरेदेवं नैरन्तर्येण यो नरः ।
 कृष्णाष्टमीव्रतं भक्त्या तस्य पुण्यफलं शृणु ॥ 37.
 सर्वपापविनिर्मुक्तः सर्वैश्वर्यसमन्वितः ।
 वसेच्छिवपुरे नित्यं न भूयो भुवि जायते ॥ 38.
 पुण्योत्सवेषु सर्वेषु विषुव ग्रहणादिषु ।
 दानोपवासहोमाद्यं अभ्ययं जायते कृतम् ॥ 39.
 प्रतिमासं प्रवक्ष्यामि शिवव्रतमिहोत्तमम् ।
 धर्मार्थकाममोक्षाणां च नरमा र्थादिदेहिनाम् ॥ 40.
 पुण्यमासे तु संप्राप्ते यः कुर्यान्नक्तभोजनम् ।
 जितेन्द्रियः सत्यवादी शक्तिगो धूमगोरसैः ॥ 41.
 पक्षयोरष्टमीं यत्नाद् उपवासेन वर्तयेत् ।
 निसंशयमर्चयेद्दीपं अग्निकार्यं च शक्तितः ॥ 42.
 भूमिशायी तु मासान्ते घौर्णमास्यां धृतादिभिः ।
 कृत्वा स्नानं महापूजां शिवे यत्नात्प्रकल्पयेत् ॥ 43.
 नैवेद्यं चाबकप्रस्थं क्षीरसिद्धं निवेदयेत् ।
 भोजयेच्च द्विजान्छौ शिवभक्ताः सदक्षिणम् ॥ 44.
 शिवायैवं गोमिथुनं कापिकं च निवेदयेत् ।
 अलंकृत्यं सुरूपं च तस्य पुण्यफलं शृणु ॥ 45.

(Pl 36)

10. सूर्यकोटि प्रतीकाशैः
 रुद्रकन्यासमाकीर्णैः
 संगीतनृत्तवाद्याद्यैः
 यामरैर्धूयमानश्च
 त्रिनेत्रशूकपाणिश्च
 गच्छेच्छिवपुरं रम्यं
 यावत्तद्दोषसंशयानं
 तावद्युगसहस्राणि
 त्रिसप्तकुलजैः सार्वं
 ज्ञानयोगं समासाद्य
 योगाद्दुःखान्तमाप्नोति
 शिवधर्मोद्भवं ज्ञानं
 इत्येष वः समाख्यातः
 शिवमोक्षक्रमोपायः
 माद्यमासे शुभे प्राप्ते
 कुसरं धृतसंयुक्तं
 उपवासश्चतुर्दश्यां
 शिवाद्यकोर्णमास्थान्ते
 कुण्ठागोमिथुनं चात्र
 शेषं कृत्वा यथोद्दिष्टं

(Pl 37)

विमानैः सार्वकामिकैः ।
 महावृषभसंयुतैः ॥ 46.
 अप्सरो गणसेवितैः ।
 स्तूयमानः सुरासुरैः ॥ 47.
 शिवैश्वर्यसमान्वितः ।
 यन्मास्ते शंकरः स्वयम् ॥ 48.
 तत्प्रसूतिकुलेषु च ।
 सुखि शिवपुरे वसेत् ॥ 49.
 ज्ञानभोगान्भुङ्क्ते यथेच्छया ।
 स तत्रैव विमुच्यते ॥ 50.
 ज्ञानाद्योगः प्रवर्तते ।
 शिवधर्मः शिवार्चनात् ॥ 51.
 संसारणिववर्तिनाम् ।
 शिवाश्रमनिषेवणम् ॥ 52.
 यः कुर्यात्तत्र भोजनम् ।
 भुञ्जामस्संयतेन्द्रियः ॥ 53.
 भवेत्तुभयपक्षयोः ।
 प्रदद्यात्तत्तत्कम्बकम् ॥ 54.
 सुरूपं विनिवेदयेत् ।
 पूर्वोक्तं कथ्यते फलम् ॥ 55.

इन्द्रनीलप्रतीकाशैः विमानैः सर्वकामिकैः ।
 गत्वा शिवपुरं दिव्यं भोगाभुंक्ते यथेप्सितान् ॥ 56
 संप्राप्ते फाल्गुने मासे यः कुर्यान्नक्तभोजनम् ।
 श्यामाकक्षीरनीवारैः जितक्रोधो जितेन्द्रियः ॥ 57
 चतुर्दश्यामथाष्टम्यां उपवासरतो भवेत् ।
 पौर्णमास्यां महास्नानं पञ्चगव्यघृतादिभिः ॥ 58
 वल्मीकादिमृद्भिश्च गोमूत्रैर्गोमयादिभिः ।
 त्वग्निश्च क्षीरवृक्षाणां धान्नगन्धादिभिः सह ॥ 59
 दद्याद्गोमिथुनं भक्त्या तस्मात् परमेष्ठिने ।
 शेषमन्यथोद्विष्टं कृत्वा ज्ञोति महत्फलम् ॥ 60
 पद्मरागप्रतीकाशैः विमानैः सर्वकामिकैः ।
 गत्वा शिवपुरं दिव्यं पूर्वेक्तं कथ्यते फलम् ॥ 61
 चैत्रमासे शुभे प्राप्ते यः कुर्यान्नक्तभोजनम् ।
 पिष्टकं पयसा युक्तं भुञ्जानो विजितेन्द्रियः ॥ 62
 दद्याद्गोमिथुनं धान्न पातकं समकंकृतम् ।
 शिवायातिसुरूपं च शेषं पूर्ववदाचरेत् ॥ 63
 पुष्यरागप्रभैर्यनैः दिव्याश्च गणसंयुतैः ।
 दद्याच्छिवपुरं दिव्यं तुष्टप्रापमकृतात्मभिः ॥ 64
 वैशाखमासे संप्राप्ते यः कुर्यान्नक्तभोजनम् ।
 शाल्यन्नं क्षीरसंयुक्तं भुञ्जानः संयतेन्द्रियः ॥ 65

(P. 37)

10 गोष्ठ्याया शिव्याया निशाया मेकवस्त्रवृत् 1.
 नियमं च अथोद्दिष्टं सर्वं सम्यक् समाचरेत् ॥ 66.
 वैशाखपौर्णमास्यां तु कृत्वा स्नानं व्रतादिभिः 1.
 शिवाया कंकुतं श्वेतं तद्याहो मिथुनं शुभम् ॥ 67.
 हिमकुन्देन्दुवर्णद्वयैः महायानैरकंकुतैः 1.
 सुश्वेतवृषसंयुक्तैः प्रयातीश्वर मन्दिरम् ॥ 68.
 सर्वातिशयरूपाभिः स्त्रिभिक्ष परिवारितः 1.
 नीलोत्पलसुगन्धाभिः क्रीडते काकमक्षयम् ॥ 69.
 श्रेष्ठमासे शुभे प्राप्ते यः कुर्यान्नक्तभोजनम् 1.
 शाक्यन्नमंभसा धौतं आप्यक्षीरविवर्जितम् ॥ 70.
 विरसानि तु रात्रौ स्याद् दिवा गाममुगच्छति 1.
 हितकारी गवां नित्यं अहंकारविवर्जितः ॥ 71.
 पौर्णमास्यां च पूर्वोक्तं कुर्यात्स्नानादिकं विधिम् 1.
 श्वेतदेवं गोमिथुनं चैव - ॥ 72.
 प्रसूयैः महायानैर्मयोरभैः 1.
 महासिंहनिबद्धैश्च क्रीडते काकमक्षयम् ॥ 73.
 आषाढे सुशुभे प्राप्ते यः कुर्यान्नक्तभोजनम् 1.
 फुल्लवण्डाभ्यसंमिश्रं तद्याह्वक्तं सगोरसम् ॥ 74.
 तद्याहो मिथुनं घोरं शिवाया कंकुतं शुभम् 1.
 सामान्यं च विधिं सर्वं यः कुर्यात्प्राक् प्रयोदितम् 75.

(P. 38)

(PL 88)

१०

शुद्ध स्फटिक संकाशैः	यानैः सारस बाहुनैः	।
अणिमादिगुणैर्युक्तः	शिवबद्धिचरेदयम्	॥ ७६ .
संप्राप्ते श्रावणे मासे	यः कुर्यान्नक्तभोजनम्	।
क्षीरपाष्टिकभक्तेन	सर्वभूतहिते शतः	॥ ७७ .
श्वेताग्रघातं पौण्ड्रं च	वद्याहो मिथुनं शिवे	।
सामान्यमखिकं कुर्याद्	विधामं यत्प्रकीर्तितम्	॥ ७८ .
सुविचित्रैर्महाथानैः	विचित्राश्वनियोजितैः	।
गत्वा शिवपुरं रम्यं	पूर्वोक्तं कथ्यते फलम्	॥ ७९ .
प्राप्ते भाद्रपदे मासे	यः कुर्यान्नक्तभोजनम्	।
हुतशेषं प्रभुंजानो	बृक्षमूलाश्रितो दिवा	॥ ८० .
रात्रौ चायतने वासी	सर्वभूतानुकम्पकः	।
नीलस्कन्धं वृषं गां च	शिवाय विनिवेदयेत्	॥ ८१ .
निशाकरकरप्रख्यैः	वज्रवैद्युर्द्योशोभितैः	।
चक्रबाकसमायुक्तैः	विमानैः सर्वकामिकैः	॥ ८२ .
गत्वा शिवपुरं दिव्यं	अमरासुरबन्धितः	।
संकीडते महाभोगैः	थावदभूतसंप्लवम्	॥ ८३ .
प्राप्ते चाश्वयुजे मासे	यः कुर्यान्नक्तभोजनम्	।
दृष्टाशनं प्रभुंजामः	प्रसन्नात्मा जितेन्द्रियः	॥ ८४ .
वृषभं नीलवर्णं च	उरोदेशे समानतम्	।
विमुच्य वद्याहुदाय	गामेका मप्यकंकृतम्	॥ ८५ .

(1288)

१०. विधि शोषमशेषेण पूर्वोक्तं समुपाचरेत् ।
 प्राणान्ते च शिवस्थानं प्रयाति शिवबन्धुर्बि ॥ ८६ ।
 स्वच्छमौक्तिकसंकाशैः इन्द्रनीकोपशोयितैः ।
 जीवंजीवकसंयुक्तैः विमानैः सार्वकामिकैः ॥ ८७ ।
 संकीडते महाभोगैः धावदाभूतसंप्लवम् ।
 प्राप्ते तु कार्तिके मासे यः कुर्यान्नक्तभोजनम् ॥ ८८ ।
 क्षीरोदनं प्रभुंजानः सत्यवादी जितेन्द्रियः ।
 दद्याद्गोमिथुनं चात्र कापिकं च ज्वलत्प्रथम् ॥ ८९ ।
 पूर्वोक्तं च विधिं कुर्याच्च शिवतुल्यबको भवेत् ।
 कल्पान्तकसमप्रख्यैः महायानैर्महाबकैः ॥ ९० ।
 महासिंहकृताटोपैः शिवबन्धेष्टते सुरभिः ।
 मार्गशीर्षे शुभे मासे यः कुर्यान्नक्तभोजनम् ॥ ९१ ।
 यवान्नं पयसा युक्तं भुंजानः संयतेन्द्रियः ।
 दद्याद्गोमिथुनं दिव्यं पाण्डुरं समकंकृतम् ॥ ९२ ।
 शिवाय शेषं पूर्वोक्त- विधिना समुपाचरेत् ।
 क्षितपद्मनिभैर्यानैः श्वेताश्ववरसंयुतैः ॥ ९३ ।
 गत्वा शिवपुरं दिव्यं शिवतुल्यबको भवेत् ।
 अहिंसा सत्यमस्तेयं ब्रह्मचर्यं दमो दया ॥ ९४ ।
 त्रिस्नानं चाग्निहवनं भूशय्या नक्तभोजनम् ।
 पक्षयोरुपवासो न चतुर्दश्यष्टमीषु च ॥ ९५ ।

(PL 38)

- ॥६॥ इत्येवमादिक्रियया संचरेत् शिवव्रतम् ।
उमामहेश्वरं नाम सदा प्रीतिविवर्धनम् ॥ १६ ।
अवियोगकरं शान्तं धर्मकामार्थसाधनम् ।
घौर्णपास्यामपावास्या चतुर्दश्यष्टमीषु च ॥ १७ ।
नक्तमष्टं प्रकुर्वीत हविष्यं ब्रह्मचारिणा ।
उमामहेशप्रतिमां हेम्ना कृत्वा सुशोभनाम् १८ ।
शजतीं वापि वर्षन्ति स्नापयित्वा घृतादिभिः ।
गन्धमाल्यै रत्नं कृत्य वस्त्रयुग्मैश्च शोभनैः ॥ १९ ।
भवत्या भोज्यै रशेषैश्च विमानध्वजयामरैः ।
शोभयेत्तु बभक्तांश्च दीप्ताभांश्च तर्पयेत् ॥ १०० ।
शस्या च दक्षिणां दत्त्वा शिवमन्ते क्षमापयेत् ।
ताम्रकां स्याद्विघात्रं वा सितवस्त्रा बहुगुणितम् ॥ १०१ ।
कृत्वा चायतनं मध्ये प्रतिमां मुपकल्पयेत् ।
धृत्वा शिरसि तत्पात्रं विमानच्छुभ्रं शोभितम् ॥ १०२ ।
ध्वजशंखादि विभूतैः शिवस्यायतनं नयेत् ।
लिङ्गमूर्तेर्महेशस्य ब्रतस्यान्ते निवेदयेत् ॥ १०३ ।
वेद्यन्ते स्थापयेत्पात्रं उपशोभा समन्वितम् ।
षष्ठाक्षदक्षिणीकृत्य प्रणिपत्य क्षमापयेत् ॥ १०४ ।
समाप्य तद्वृतं पुण्यं शृणु सा यत्फलं लभेत् ।
सूर्यकोटिप्रतीकाशैः विमानैः सार्वकामिकैः ॥ १०५ ।

(PL 39)

(1289)

10. यथेष्टमैश्वरे लोके रुद्रेः साध्वं प्रमोदते ।
 कल्पकोटि सहस्राणि कल्पकोटि शतानि च ॥ 106.
 तदन्ते सा महाभोगैः विष्णुलोके महीयते ।
 ततः कर्मविशेषेण सर्वकामसमन्वितम् ॥ 107.
 ब्रह्मलोकं समासाद्य परं सुखमवाप्नुयात् ।
 ब्रह्मलोकात्परिभ्रष्टा श्रीमती परिपूजिता ॥ 108.
 प्राजापत्यमवाप्नोति लोकपालनमस्कृता ।
 भोगांश्च रुचिरान्भुक्त्वा ऋसोमलोके महीयते ॥ 109.
 सोमलोकादैन्द्रलोकं आसाद्येन्द्रपदे लभेत् ।
 इन्द्रलोकाच्च गान्धर्वं लोकं प्राप्य प्रमोदते ॥ 110.
 गन्धर्वराजपतिना साध्वं भोगे वसेद्विरमः ।
 महारत्नप्रभादीप्तैः उपशोभितमद्भुतम् ॥ 111.
 यक्षलोकमनुप्राप्य यथाकामं प्रमोदते ।
 सातलोका लोकपर्यन्ते सर्वस्मिन्निति यण्डके ॥ 112.
 यत्रैकचित्सुखं दिव्यं तदशेषमवाप्नुयात् ।
 एवं सर्वेषु लोकेषु भोगान्भुक्त्वा यथेप्सितान् ॥ 113.
 क्रमादागत्य लोकेऽस्मिन् राजापतिमवाप्नुयात् ।
 युवामं रूपसंपन्नं अशेषपृथिवीपतिम् ॥ 114.
 धर्मार्थकाममोक्षसं शिवभक्तं तृढव्रतम् ।
 ततोऽसौ कर्मशेषेण भवतीश्वरभाविता ॥ 115.

PL 39.

११०. स्वकर्मवासनायोगात् पुनः प्रारभते शुभम् ।
 शुभाच्च पुनरप्येवं लोकान्याति सहस्रशः ॥ ११६
 यावदाप्नोति निर्वैवं तावद्भूमति कर्मणा ।
 निर्वैदाश्चैव वैशग्यं वैशग्याज्ञानसंभवः ॥ ११७.
 ज्ञानात्प्रवर्तते योगो योगाद्दुःखान्तमाप्नुयात्
 उमा महेश्वरं नाम व्रतमेश्वरभाषितम् ॥ ११८.
 कारुण्यात्सर्वनारीणां नराणां च विशेषतः ।
 तस्यात्सर्वप्रयत्नेन तुमामाहेश्वरं व्रतम् ॥ ११९.
 कर्तव्यं नरनारीभिः दुःखस्यान्तमवाप्नुयुः ।
 उमादेवीप्रियार्थं तु तुष्टेनैवान्तशक्त्या ॥ १२०.
 अष्टम्यां च चतुर्दश्यां नियता ब्रह्मचारिणी ।
 वर्षमेकं तु भुंजीत महापुण्यजिगीषया ॥ १२१.
 वर्षान्ते प्रतिमां कृत्वा पूर्ववन्मोचकैः ।
 स्नानाद्यन्तं व्रतं प्राप्त्वा पूर्वोक्तं लभते फलम् ॥ १२२.
 आम्बूनदमयैर्यामैः चतुर्द्वारैरलंकृतैः ।
 गत्वा शिवपुरं दिव्यं अशेषं भोगमाप्नुयात् ॥ १२३.
 शिवादि सर्वलोकेषु भोगान्भुक्त्वा यथेच्छया ।
 क्रमादागत्य लोकेस्मिन् राजानां पतिमाप्नुयात् ॥ १२४.
 यानार्थुपवसेदेकं अवदं कृष्णचतुर्दशी ।
 वर्षान्ते प्रतिमां कृत्वा शक्तिपिष्टमयीं शुभाम् ॥ १२५.

(Pl 39)

10. पीतानुकेपनैर्माल्यैः

पूर्वोक्तपरिकल्पं कृत्वा

सप्तभौमैर्महायामैः

युगकोटिशतं साश्रं

शिवादि सर्वलोकेषु

क्रपादागत्य लोकेऽस्मि

थाऽमावास्यां निराहारा

शूलं पिष्टमयं कृत्वा

शिवाय राजतं पद्मं

भक्त्या विन्यस्य तन्मूर्ध्नि

कामतोऽपि कृतं पापं

तत्सर्वं शूलमानेन

महापद्मविमानेन

युगकोटिशतं साश्रं

शिवादि सर्वलोकेषु

इमं लोकं क्रपात्प्राप्य

घौर्णमास्थाममावास्यां

वर्षान्ते सर्वगन्धाढ्यं

सुपवित्रैर्महायामैः

वर्षकोटिशतं दिव्यं

पातवस्त्रैश्च पूजयेत् ।

शिवाय विनिवेदयेत् ॥ 126.

तत्तथा मीकरप्रभैः ।

शिवलोके महीयते ॥ 127.

भुक्त्वा भोगान्यथेप्सितान्

न्यथेष्टं पतिमाप्नुयात् ॥ 128.

भवेदवदमलन्दिता ।

वर्षान्ते तु निवेदयेत् ॥ 129.

अस्वर्णकृतकर्णकम् ।

शेषं पूर्ववदाचरेत् ॥ 130.

भ्रूणहत्यादि यूद्वयेत् ।

च्छिद्यान्नाशी न संशयः ॥ 131.

नाभानाशी समन्विता ।

शिवलोके महीयते ॥ 132.

भुक्त्वा भोगान्यथेप्सितान्

न्यथेष्टं पतिमाप्नुयात् ॥ 133.

अवदमेकं दृढव्रता ।

प्रतिमां विनिवेदयेत् ॥ 134.

दिव्यगन्धवह्नैः शुभैः ।

शिवलोके महीयते ॥ 135.

(Pl 40)

(Pl. 40)

10. यथेष्टमैश्वरे लोके भुक्त्वा भोगानशेषतः ।
 क्रमादागत्य लोकेऽस्मिन् राजानं पतिमाप्नुयात् ॥ 136.
 संप्राप्ते कार्तिके मासे एकभुक्त्वेन वर्तयेत् ।
 क्षमाऽहिंसादिनियमैः संसक्ता ब्रह्मचारिणि ॥ 137.
 गुकाब्धमिश्रं पिण्याकं मासेन विनिवेदयेत् ।
 अष्टम्यां च चतुर्दश्यां उपवाससत्ता भवेत् ॥ 138.
 इन्द्रमीकप्रतीकाशैः विद्यामैः सार्वकामिकैः ।
 वर्षायुतशतं साशं शिवलोके महीयते ॥ 139.
 यथावत्सर्वलोकेषु भोगानामाद्य सर्वतः ।
 क्रमादागत्य लोकेऽस्मिन् यथेष्टं पतिमाप्नुयात् ॥ 140.
 इत्येवं सर्वलोकेषु विधिस्तुल्यः प्रकीर्तितः
 एकभुक्तोपवासस्य फलं च सदृशं भवेत् ॥ 141.
 क्षमा सत्यं दया दानं शौचमिन्द्रियनिग्रहः ।
 शिवपूजाग्निहोमश्च संतोषोऽस्तेयभावना ॥ 142.
 सर्वव्रतेषु यद्वर्माः सामान्यो दशधा स्मृतः ।
 विशेषमपि ब्रूयामि प्रतियासं व्रतं प्रति ॥ 143.
 मार्गशीर्षे शुभे मासे वृषं पिष्टविनिर्मितम् ।
 गन्धमाल्यैरकंकृत्य शिवाय विनिवेदयेत् ॥ 144.
 बृषयुक्ते महायानैः आशे हणसुशोभितैः ।
 वर्षायुतशतं साशं शिवलोके महीयते ॥ 145.

(PL 40)

¹⁰
40. सर्वदेवनिष्ठायेषु संप्राप्य सुखमुत्तमम् ।
 क्रमादागत्य लोकेश्मिन् राजानं पतिमाप्नुयात् ॥ 146.
 पुष्पमासे शुभे प्राप्ते शूलं कृत्वा पिनाकिने ।
 गन्धपुष्पैरलंकृत्य शिवाय विनिवेदयेत् ॥ 147.
 महापुष्पकथानेन दिव्यगन्धप्रवाहिना ।
 वर्षायुतशतं दिव्यं रुद्रलोके महीयते ॥ 148.
 भुक्त्वा तु विपुलान्भोगान् अशेषपुरसंभवान् ।
 संप्राप्यैवं क्रमाल्लोके यथेष्टं पतिमाप्नुयात् ॥ 149.
 रथमश्वयुतं माघे दीपमाकाप्रशोभितम् ।
 पैष्टलिङ्गसमायुक्तं शिवाय तनूमानयेत् ॥ 150.
 महारथोपयैथीनैः श्वेताश्व^{वर}संयुतैः ।
 वर्षायुतशतं साशं शिवलोके महीयते ॥ 151.
 अभुञ्ज्यात्पुलकान्भोगान् अशेषपुरसंभवान् ।
 क्रमादागत्य लोकेश्मिन् राजानं पतिमाप्नुयात् ॥ 152.
 फाल्गुने प्रतिष्ठां पैष्टिं कृत्वा रूपसमान्विताम् ।
 गन्धमाल्यैरलंकृत्य स्थापयेद्दीश्वरकथे ॥ 153.
 यानैरप्रतिमैर्दिव्यैः गीतवादिना संकुलैः ।
 वर्षायुतशतं साशं रुद्रलोके महीयते ॥ 154.
 सर्वाक्षरनिष्ठायेषु प्राप्य भोगान्सुदुर्लभान्
 संप्राप्यैवं क्रमाल्लोके यथेष्टं पतिमाप्नुयात् ॥ 155.

(PL 40)

१०. चैत्रे भवकुमारं च कृत्वा पैष्ठमकंकृतम् ।
 रथाय पात्रे यथोक्ते च आमयेष्टिबमन्दिरे ॥ 156.
 शरदिन्दुप्रतीकाशैः विमानैः सार्वकामिकैः ।
 वर्षकोटिशतं सागं शिवलोके महीयते ॥ 157.
 कर्मक्षयादिहागत्य पुत्रपौत्रसमन्विता ।
 अभीष्टं पतिमासाद्य कथेद्भोगान्सुदुर्लभम् ॥ 158.

(PL 41)

तप्तुकाढकपिष्टेन कृत्वा कैलासपर्वतम् ।
 ईश्वरो मा समायुक्तं सर्वधातुविभूषितम् ॥ 159.
 रथाय पात्रे यथोक्ते च आमयेष्टिबमन्दिरे ।
 शरदिन्दुप्रतीकाशैः विमानैः सार्वकामिकैः ॥ 160.
 कन्दरैर्विविधैश्चित्रैः लवणप्रस्थसंयुतैः ।
 सर्वरत्नसमायुक्तं स्थापयेद्दीश्वराकथे ॥ 161.
 कैलासव्रतमित्येतद् वैशारवे वा समाचरेत् ।
 कैलासकोमलैर्यमैः शिवलोके महीयते ॥ 162.
 शिवादि सर्वलोकेषु भुक्त्वा भोगानशेषतः ।
 क्रमादागत्य लोकेशसि- राजानं पतिमाप्नुयात् ॥ 163.
 किङ्गं पिष्टमथं कृत्वा ज्येष्ठे मासे सबेदिकम्
 भक्त्या संपूज्य गन्धाद्यैः वस्त्रयुग्मेन वेष्टयेत् ॥ 164.
 उपशोभाविशेषेण तत्र जागरमाचरेत् ।
 प्रभाते ६ वज्रशंखाद्यैः शिवाय विनिवेदयेत् ॥ 165.

(Pl. 41)

10

शुद्धस्फटिकसंकाशैः विमानैः सार्वकायिकैः ।
 वर्षकोटिशतं सागं शिवलोके महीयते ॥ 166.

भुक्त्वा भोगान्यथाकामं अशेषपुरसंभवान् ।
 क्रीडाविशेषभावेक्ष्य मोदते शंकराकृत्ये ॥ 167.

क्रमादागत्य लोकेशसि-राजानं पतिमाप्नुयात् ।
 गृहं पिष्टपथं कृत्वा ह्याषाढे सप्तभौमिकम् ॥ 168.

सर्वबीजरसैश्चापि संपूर्णं शुभकक्षणम् ।
 गृहोपकरणैश्चुक्तं मुसकौतूरवकादिभिः ॥ 169.

सर्वधान्यसमायुक्तं सर्वमण्डमभूषितम् ।
 सर्वधातुसमाकीर्णं सर्वरत्नोपशोभितम् ॥ 170.

सर्वरत्नादिगोष्वाद्यैः तृप्तिशय्याद्यत्नं कृतम् ।
 एतैः पिष्टमयैः सर्वैः सुदीपाद्युपशोभितम् ॥ 171.

सर्वभक्षसमाकीर्णं गन्धमाल्यैरत्नं कृतम् ।
 श्वेतरत्नासितैः पितैः ध्वजवस्त्रोपशोभितम् ॥ 172.

चतुर्विधेन चरुणा संयुतं सर्वपैस्तथा ।
 आषाढे पौर्णमास्यां तु गृहे स्थाप्य शिवाग्रतः ॥ 173.

सर्वोपकरणोपेतं प्रणिपत्य निवेदयेत् ।
 सप्तभूमैर्गृह्यायामैः सर्वयोगसमन्वितैः ॥ 174.

वर्षकोटिशतं सागं शिवलोके महीयते ।
 भुक्त्वा तु विपुलाभोगा-सर्वलोके ब्वभुक्त्वात् ॥ 175.

(PL 41)

10

प्राप्नोति सर्वभोगाख्यं सप्तमौमं मृहं कथ्यते ।
 सर्वधातुसमाकीर्णं विचित्रध्वजशोभितम् ॥ 176.
 निवेदयित शर्वाय श्रावणे तिलपर्वतम् ।
 स्वच्छेन्द्रमीलसंकाशैः यानैरप्रतिमैः शुभैः ॥ 177
 वर्षकोटिशतं दिव्यं शिवलोके महीयते ।
 भुक्त्वा तु सकलाभोगान् सर्वलोकेऽबनुक्रमात् ॥ 178.
 क्रमाल्लो कमिमं प्राप्य राजानं पतिमानुयात्
 कृत्वा भाद्रपदे मासे विपुलं धान्यपर्वतम् ॥ 179.
 सुवर्णवस्त्रसंयुक्तं शिवाय निवेदयेत् ।
 सुविचित्रैर्महायानैः वरभोगसमन्वितैः ॥ 180.
 वर्षकोटिशतं सागं शिवलोके महीयते ।
 रुद्रकोकादिलोकेषु भुक्त्वा भोगान्यथेप्सितान् ॥ 181.
 संप्राप्ताऽस्मिन्क्रमाल्लोके राजानं पतिमानुयात् ।
 सर्वधान्यसमायुक्तं सर्वबीजसमन्वितम् ॥ 182.
 सर्वधातुसमायुक्तं सर्वरत्नोपशोभितम् ।
 भृंगैश्चतुर्भिः संयुक्तं विश्वानन्दुशोभितम् ॥ 183.
 गन्धमाल्यैश्च पुष्पैश्च प्रदीपैश्चोपशोभितम् ।
 विविधैर्गीतनृतैश्च शंखवीणादिभिस्तथा ॥ 184.
 ब्रह्मद्योषैस्तथा पुण्यैः मङ्गकैश्च निषेवितम् ।
 अष्टभिश्च ध्वजैर्युक्तं विमानन्दुशोभितम् ॥ 185.

(PL 42)

(PL 42)

१०. जगेन्मं मेरुनामानं त्रैलोक्याधारमुत्तमम् ।
 तस्य मूर्ध्नि शिवं कुर्यात् सर्वदेवसमन्वितम् ॥ १८६.
 दैत्यगन्धर्वसिद्धाद्यान् यक्षभूतगणां स्तथा ।
 विद्याधराप्सरोगाणान् ऋषिंश्चापि विशेषतः ॥ १८७.
 शालिपिष्टमयं सर्वं रूपं कृत्वा विचक्षणः ।
 देवस्य दक्षिणे हस्ते शूलं त्रिदशपूजितम् ॥ १८८.
 एवं सर्वेषु देवेषु कुर्यादस्त्राप्यनुक्रमात् ।
 शिवस्य महतीं पूजां कृत्वा चित्रसमन्विताम् ॥ १८९.
 पूजयेत्सर्वदेवांश्च दशदिक्षु बलिं हरेत् ।
 विप्रांश्च भोजयेत्पश्चाच्च द्विभक्तान्सदक्षिणम् ॥ १९०.
 दीक्षितान्भ्रतिमश्चैव अनुगम्य च सायुगाम् ।
 आचार्यानुगतान्सर्वांश्चार्थं मेरुमुपस्थिताम् ॥ १९१.
 सर्वालंकारसंयुक्तां यथा बिभ्रवकल्पिताम् ।
 निवेदयित रुद्राय कार्तिके नगमुत्तमम् ॥ १९२.
 या कुर्यात्सकृदप्येवं तस्याः पुण्यफलं शृणु ।
 सर्वांग्येषु यत्पुण्यं मुनिभिः कथितं पुरा ॥ १९३.
 तत्सर्वं कोटिगुणितं प्राप्नुयात्सा न संशयः ।
 महारत्नप्रयैर्धामैः सर्वकामसमन्वितैः ॥ १९४.
 गीतनृत्तादिभिर्वीर्यैः अप्सरे गणशोभितैः ।
 सूर्यकोटिसमप्रख्यैः विमानैर्मेरुसंनिभैः ॥ १९५.

(P. 42)

10. नरनारीगणाकीर्णैः दिव्यगन्धोपशोभितैः ।
 देवदानवगन्धर्व- स्तूयमाननराधिपैः ॥ 196.
 स्वच्छन्वा सर्वगाभूत्वा प्रयातीश्वरमन्दिरम् ।
 कल्पकोटिशतं दिव्यं मोदते सा महानपाः ॥ 197.
 एवं सर्वेषु लोकेषु भुक्त्वा भोगान्यथेप्सितान्
 पुण्यक्षयादिहागम्य राजानं पतिमाप्नुयात् ॥ 198.
 सुरूपा सुभगा नित्यं भवेदीश्वरभाविता ।
 यद्यत्कामं समुद्दिश्य नरनारीनपुंसकाः ॥ 199.
 पूजयन्ति शिवं भक्त्या तत्तदेवाशु जायते ।
 मृण्मयं दारुणं शैलं ऐष्टकं वा सुकल्पितम् ॥ 200.
 कृत्वा गृहं मठं वापि यथा बिभ्रवविस्तरम् ।
 सर्वोपकरणोपेतं सर्वधान्यप्रपूरितम् ॥ 201.
 शिवाय तद्गृहं दत्त्वा सर्वान्कामानवाप्नुयात् ।
 कृत्वैकशुक्तिं हेमन्ते मासमेकं सुयन्त्रितः ॥ 202.
 मासान्ते च रथं कुर्यात् चित्रवस्त्रोपशोभितम् ।
 श्वेतैश्चतुर्भिः संयुक्तं वृषभैः समकंकृतम् ॥ 203.
 शोभितं खजदीपाद्यैः उन्नयामरदर्पणैः ।
 तण्डुलाढकपिष्टेन किङ्गं कृत्वा सबेदिकम् ॥ 204.
 विभ्यस्य रथमध्ये तु पूजयेत्कृतकक्षणम् ।
 तद्वाजौ राजमार्गेण शंखभेयादिभिः स्वभैः ॥ 205.

(PL 42)

10. आसयित्वा शोभैः पश्चात् शिवाय तनमामयेत् ।
 तत्र जागरपूजाभिः प्रदीपाद्युपशोभया ॥ 206.
 प्रेक्षणीयप्रदामैश्च क्षपयित्वा शोभैर्निशाम् ।
 प्रभाते स्नपनं कृत्वा तदुक्ता नां च भोजनम् ॥ 207.
 दीपान्धकूपणानां च यथा शक्त्या च दक्षिणाम्
 रथं शोभासमायुक्तं शिवाय विनिवेदयेत् ॥ 208.
 भुक्त्वा च बान्धवैः सार्धं प्रणम्येहं गृहं व्रजेत् ।
 सर्वव्रतानां प्रवरं अस्मिन्धर्मः समाप्यते ॥ 209.
 व्रतं शिवनाथं नाम सर्वकामार्थसाधकम् ।
 सर्वभूतेषु यत्पुण्यं सर्वयज्ञेषु यत्फलम् ॥ 210.
 तत्सर्वं शिवनाथेनैव तत्पुण्यफलभाग्यवेत् ।
 सूर्यायुतप्रतीकाशैः विमानैः सार्वकामिकैः ॥ 211.
 प्रिसप्तकुलमुद्धृत्य शिवलोके महीयते ।
 भुक्त्वा तु विपुलाभोगान् सर्वलोके ह्यनुक्रमात् ॥ 212.
 कल्पकोट्ययुतं साशं तस्यान्ते समहीपतिः ॥
 सुरूपा सुगुणं चैव सर्वभोगसमन्वितम् ॥ 213.
 कथ्यते कुरुजं शुद्धं पतिं सा सर्वमानयेत् ।
 पंचतुल्यसमायुक्तां मूर्त्तीं खट्वां सुकल्पिताम् ॥ 214.
 सर्वोपकरणोपेतां शिवशय्यां प्रकल्पयेत्
 शिवं देवीसमायुक्तं पैष्ठमस्यां निवेदयेत् ॥ 215.

(PL 43)

(Pl 43)

10. शिवज्ञानार्थतत्त्वज्ञं आचार्यं विनयान्वितम् ।
 संपूज्य गन्धपुष्पाद्यैः वस्त्रात्कंकारचामरैः ॥ 216.
 यक्षभोज्यैरशेषैश्च ततः शय्यां निवेदयेत् ।
 तंतले वस्त्रतन्तूनां परिसंख्या तु यावती ॥ 217.
 तान्दुर्षसहस्राणि रुद्रकोके महीयते ।
 शिवादि सर्वलोकेषु भुक्त्वा भोगानशेषतः ॥ 218.
 क्रमादागत्य लोकेऽस्मिन् सिंहासनपतिर्भवेत् ।
 दशगवो वृषश्चैको वृषभैकादशी स्मृता ॥ 219.
 शिवाय विनिवेद्यैवं अवधारय तत्कलम् ।
 रुद्रैकादशकुल्याढ्यो ब्रह्मभोगादिभिर्गुणैः ॥ 220.
 शिवादि सर्वलोकेषु यथेष्टं मोदते सुरा ॥
 कल्पकोटिसहस्राणि कल्पकोटिशतानि च ॥ 221.
 भुक्त्वा तु विपुलाभोगान् अशेषकुलजैः सह ।
 तदन्ते शानमासाद्य प्रसादात्परमैष्ठिनः ॥ 222.
 विमुच्य मोहकलिकं स्वातन्त्र्यैवावतिष्ठति ।
 सवृषं गोशतं दद्यात् शिवाद्यातीव शोभनम् ॥ 223.
 त्रिसप्तकुलजैः सार्धं शृणु यत्कलमाप्नुयात् ।
 सूर्यकोटिप्रतीकाशैः सर्वकामसमन्वितैः ॥ 224.
 महायानैरसंख्यातैः अमरासुरपूजितैः ।
 शतरुद्रबलोपेतो वीररूद्र इवापरः ॥ 225.

(p243)

10. गत्वा शिवपुरं दिव्यं अशेषाधिपतिर्भवेत् ।
 भुक्त्वा तु विपुलाभोगान् प्रकथे समुपस्थिते ॥ 226.
 मोहकंचुकमुत्सृज्य सकैवल्यमवाप्नुयात् ।
 सर्वज्ञः परमः शुद्धः सामान्ये बभूव स्थितः ॥ 227.
 शिववत्परिपूर्णश्च शिववत्प्रतिरन्वयः ।
 यो दद्याद्दुःखयमूर्खि शिवायासीन शोभनाम् ॥ 228.
 सप्तद्वीपां क्षितिं दत्वा यत्पुण्यं तदवाप्नुयात् ।
 पादद्वयं शिरोर्ध्वं च यदा बन्धो विनिर्गतः ॥ 229.
 तदा दौ पृथिवी ज्ञेया तद्वाता स्यान्महीप्रदः ।

इति शिवधर्मशास्त्रे व्रतोपवास-

शो प्रदानाध्यायो नाम द-

शामो 8 व्यायः

॥ श्रीनन्दिकेश्वरः ॥

- सर्वेषामेव वर्णानां शिवाश्रमनिषेविणाहम्
 शिवधर्माः शिवेनोक्तो धर्मकामार्थमुक्तये ॥ 1.
 ब्राह्मणः क्षत्रियो वैश्यः स्निग्धो वा शिवाश्रमी ।
 ब्रह्मचारी गृहस्थो वा वानप्रस्थोऽथ भिक्षुकः ॥ 2.

(PL 43)

॥ स्वाश्रमात्तरे कुर्यात्
 आग्नेत्यामग्न्यगारं च
 प्रदेशासंभवे कुर्यात्
 शिवस्य दक्षिणे कुर्यात्
 नैर्ऋत्यां च समिद्देशं
 वायव्यां धान्यदेशं वै
 त्रिसंध्यमर्चयेद्दीशं
 एककाकं त्रिकाकं वा
 असंपूज्य शिवं मोहात्
 एष धर्मः परो ज्ञेयः
 कार्यातिपातसंरोधात्
 मनसा पूजयेत्तुक्त्या
 शिवाश्रमाक्षितैः पूजा
 मनसा पूजयेद्योगी
 शिवार्थं पुष्पहिंसार्थां
 यद्यल्पमपि चात्मार्यं
 शिवार्चनपरो निःस्पृहः
 पर्वमैथुनवर्जी स्यात्
 देवाग्न्यतिथिभैक्षार्थं
 आत्मार्यं यः पचेन्मोहात्

(PL 44)

पुष्पारामं सुशौभनम् ।
 ऐशान्यामीश्वराकथम् ॥ 3.
 यत्र स्यात्संभवो भुवः ।
 तद्भुक्त्या ३२ यागं साकथम् ॥ 4.
 वारुण्या मुदकाश्रयम् ।
 कौबेयां चाण्डगूढकम् ॥ 5.
 अग्निकार्यं च शक्तितः ॥
 पूजयेच्छक्तितः शिवम् ॥ 6.
 न भुंजीत कदाचन ।
 शेषो भवतु वा न वा ॥ 7.
 शङ्खविभ्रमणादिषु ।
 वाचिकैर्वा जपादिभिः ॥ 8.
 कर्तव्या भक्तितः सदा ।
 पुष्पैर्वा रण्यसंभवैः ॥ 9.
 न भवेत्तु स हिंसकः ।
 हिंसते हिंसकस्तथा ॥ 10.
 तद्भुक्तातिथिपूजकः ।
 धीमांश्चिबगृहाश्रमी ॥ 11.
 पचेन्नैवार्थकारणात् ।
 नरकार्यं स जीवति ॥ 12.

(PL 44)	॥	देवार्थं पचनं येषां स्वर्गार्थं जीवितं तेषां शिवाग्निगुरुपूजाभिः अन्यैश्च पातकैर्व्यरैः क्षित्तृतीयभागेन कुर्वीत वा तदर्थेन १/२ आयेनोपाजयेद्वित्तं अन्यायेनाजितैर्द्रव्यैः यः शिवब्रह्मचारी स्यात् भवेन्नित्यं नित्यः शान्तो सर्वरोगविनिर्मुक्तः शिववैरवाप्तसो ज्ञेयः निवृत्तः सर्वरागेभ्यः ज्ञेयः शिवयतीन्द्रोऽथ रुद्राक्षकंकणं हस्ते किंगं शिवाश्रमस्थानां शिरसा धारयेत्कोटिं शतकोटिगणैर्बद्धं अप्रमाणफलं हस्ते उच्छिष्टो वापि कण्ठेन	संसारार्थं च मैथुनम् । नरकार्थं विपर्यये ॥ 13. पापैरेतैर्न क्षिप्यते । तस्मात्संपूजयेत्त्रयम् ॥ 14. प्रकुर्वीत शिवार्चनम् । यतोऽनित्यं हि जीवितम् ॥ 15. अन्याद्यं परिवर्जयेत् । नरकार्थं स जीवति ॥ 16. स शिवार्चाग्नितत्परः । नैष्ठिको भौतिकोऽपि वा ॥ 17. कन्दमूलफलाशनः । शिवार्चनपरो भवेत् ॥ 18. शिवध्यानरतः सदा । अस्मन्निष्ठो नित्येनित्यः ॥ 19. जटैका चैव मस्तके । अस्मन्ना च त्रिपुण्ड्रकम् ॥ 20. कर्णयोश्च सहस्रकम् । सहस्रं बाहुमध्यतः ॥ 21. रुद्राक्षस्य तुधारणात् । द्युक्तो वा सर्वपातकैः ॥ 22.
---------	---	--	--

(PL 44)

॥

हरन्ति सर्वपापाश्च
 रुद्राक्षकण्ठमाश्रित्य
 सोऽपि रुद्रत्वमाप्नोति
 हस्ते मूढन्युपवीते वा
 आगम्य सर्वसत्त्वानां
 रुद्रभक्तैः सदा ध्याय्य
 ध्वंसनीं सर्वदुःखानां
 सितेन भस्मना कुर्यात्
 सर्वपापविनिर्मुक्तः
 रुद्राग्नेर्यत्परं वीर्यं
 ध्वंसनं सर्वदुःखानां
 योगी सर्वांगिकस्नानं
 त्रिसंध्यमाचरेन्नित्यं
 यः स्नानमाचरेन्नित्यं
 कुलैकविंशमुत्तार्य
 भस्मस्नानं जलस्नानाद्
 तस्माद्गुरुण मुत्सृज्य
 सर्वतीर्थेषु यत्पुण्यं
 तत्फलं कथ्यते सर्वं
 महापातकयुक्तो वा

रुद्राक्षस्पर्शमेव तु ।
 श्वानोऽपि क्रियते यद्वि ॥ 23.
 किं पुनर्मानवाद्यः ।
 रुद्राक्षं धारयेत्ततः ॥ 24.
 रुद्रकोकं स गच्छति ।
 रुद्रसंख्या जटाः शुभाः ॥ 25.
 तार्क्ष्य रुद्रत्वमाप्नुयात् ।
 त्रिसंध्यं यस्मिन्पुण्यम् ॥ 26.
 शिवलोके महीयते ।
 तद्भस्म परिकीर्तितम् ॥ 27.
 सर्वपापविशोधनम् ।
 आपादतलमस्तकम् ॥ 28.
 आशु योगमवाप्नुयात् ।
 आग्नेर्यं संयतेन्द्रियः ॥ 29.
 स गच्छेत्परमां गतिम् ।
 असंशये यगुणाधिकम् ॥ 30.
 स्नानमाग्नेयमाचरेत् ।
 सर्वयज्ञेषु यत्फलम् ॥ 31.
 भस्मस्नानान्न संशयः ।
 युक्तो वा सर्वपातकैः ॥ 32.

(PL 44)

॥

अस्मस्नानं निषेवेत मुख्यते सर्वपातकैः ।
 अस्मस्नानात्परं स्नानं पवित्रं नैव विद्यते ॥ ३३.
 इत्युक्त्वा मुनिदे वेभ्यः स्नातो ऽनेन शिवः स्वयम्
 ततः प्रभृति ब्रह्माद्या मुनयश्च शिवार्थिनः ॥ ३४.
 सर्वपर्वसु यत्नेन अस्मस्नानं प्रचक्रिरे ।
 तस्मादेतच्छिवस्नानं आर्त्तेयं यः समाचरेत् ॥ ३५.
 अनेनैव शरीरेण स रुद्धो नात्र संशयः ।
 दुःशीलकृत्युक्तो वा यो वा को वाऽप्यलक्षणम् ३६.
 श्रुतिशासनसंयुक्तः स पूज्यो राजपुत्रवत् ।
 गुणबलप्राप्त पूजार्था तस्य शासनपूजनम् ॥ ३७.
 शासनं पूजयेत्तस्माद् अविचारं शिवाज्ञया ।
 शिवाज्ञा पूजना साक्षात् शिवो भवति पूजितः ॥ ३८.
 अविकल्पयति तस्मात् पूजयेच्छिवशासनम् ।
 सोऽपि यां गतिमाप्नोति न तां यज्ञशतैरपि ॥ ३९.
 आचरेत्सोऽथ विधिना निर्लेपः शिवभक्त्यना ।
 गन्धलेपविशुद्ध्यर्थं नित्यमद्विरूपस्पृशेत् ॥ ४०.
 गन्धलेपनिहीनोऽपि भावमुद्धतुष्टो विशुद्ध्यति
 भावशुद्ध्या भवेच्छुद्धिः शुद्धभावस्ततो भवेत् । ४१.
 अस्मस्नानेन यत्पूर्वं पापमापरणान्तिकम् ।
 अन्यन्तरकृतं यत्तद् दहत्यग्निरिवेभ्यनम् ॥ ४२.

(PL 45)

(PL45) ॥ स्नानं वारुणमाग्नेयं पंच स्नानानि विप्राणां वारुणं वारिणा स्नानं वृक्ष्या सातपथा दिव्यं मानसं ध्यानमाग्नेयं उदकुम्भ सहस्रेण अपि वर्ष सहस्रेण भावपूतं चरेत्तुल्यं दृष्टिपूतं न्यसेत्पारं जटाकलापधारी स्यात् यदेव पुण्यं यज्ञेन जटी मुण्डा शिखि वापि मौनी भूतानुकम्पश्च माधूकरीं चरेत्तुल्यं उपवासात्परं भैक्षं यः सर्वसंग निमुक्तः सोऽपि ह वपनं कृत्वा वसेदायतने नित्यं योगिनामभदानेन पूषपाशमैककर्तात्मा	दिव्यं वायव्यमानसे । विहितानि विशुद्धये ॥ 43. आग्नेयं अस्मन्ना भवेत् । वायव्यं रत्नसा गवाम् ॥ 44. विहितं शिवयोगिनाम् । मृदाढक हातेन वा ॥ 45. भावतुष्टो न शुध्यति । वस्त्रपूतं जलं पिबेत् ॥ 46. सत्यपूतं वचो वदेत् । पक्षे वा वपनं भवेत् ॥ 47. तत्पुण्यं वपनाद्भवेत् । भिक्षाशी विगतस्पृहः ॥ 48. यतिः शान्तमनाश्चरेत् । एकाग्रं परिबर्जयेत् ॥ 49. एकाग्रं गृहिणाऽऽहृतम् । शिवः शिवपरायणः ॥ 50. योगीन्द्रानुचरो भवेत् । सगणः शिवधार्मिकः ॥ 51. योगस्थानमवाप्नुयात् । पुष्पजाटी क्रियापरः ॥ 52.
--	--

(Pl 45)

॥

त्रिःस्नान पूजा संयुक्तः कौपीनाच्छादनः सदा ।
 योगिनां भक्ति योगेन योगस्थानमवाप्नुयात् ॥ 53.
 शिव ध्यान परः शान्तः शिव धर्म परायणः ।
 सर्व एवाश्रमा ज्ञेयाः शिव धर्माः शिवाश्रमाः ॥ 54.
 महाव्रताष्टकं कार्यं ईशानोक्तं शिवार्थिभिः ।
 सर्वव्रतानां प्रवरं अस्मिन्धर्मः समाप्यते ॥ 55.
 शिवे भक्तिः शिवे शान्तिः अहिंसा सर्वदा शमः ।
 सन्तोषः सत्यमस्तेयं ब्रह्मचर्यं तथाष्टकम् ॥ 56.
 यथा संभव पूजाभिः कर्मणा मनसा गिरा ।
 शिवे भक्तिः सदा कार्या तद्वच्च शिवयोगिषु ॥ 57.
 स्वदेहाग्निविशेषेण शिवभक्तांश्च पातयेत् ।
 अथ दारिद्र्यरोगेभ्यः तेषां कुर्यात्प्रियाणि च ॥ 58.
 शिवस्य परिपूर्णस्य किं नाम क्रियते जनैः ।
 यत्कृतं शिवभक्तानां तत्कृतं च शिवे भवेत् ॥ 59.
 सतूरमपि गन्तव्यं यच्च माहेश्वरो जनः ।
 प्रयत्नेनापि द्रष्टव्यं तत्र संनिहितो हरः ॥ 60.
 माहेश्वरस्य भक्तस्य शिवार्चनरतस्य च ।
 पूजां कृत्वा यथान्यायं अश्वमेधफलं भवेत् ॥ 61.
 नित्यं शिवकथासक्तो नित्यं शिवपरायणः ।
 अर्चयित्वा यथान्यायं गाणापत्यमवाप्नुयात् ॥ 62.

(PL 45)	॥ शिवाश्चमगतान्भक्त्या स्वागतासनपाद्याद्य- पूजयित्वा यथान्यार्थं दशवर्षसहस्राणि प्राप्ताय शिवभक्ताय वर्षकोटिसहस्राणि प्राप्ताय शिवभक्ताय त्रिंशद्वर्षसहस्राणि शिवभक्तस्य विप्रस्य दृतेनाभ्यर्च्य चोत्तर्य शिवभक्तान्निजान्प्राप्तान् भोजयित्वा यथान्यार्थं	शिवभक्तान्प्रपूजयेत् । मधुपर्कदिभोजनैः ॥ 63. यः कुर्यादभिवादनम् । रुद्रलोके महीयते ॥ 64. तुष्टिं व्रजति धीनरः । वसेत्तैश्च वणाकथे ॥ 65. यो दद्याच्छुभमासनम् । पुरन्दरपुरे वसेत् ॥ 66. पादौ प्रक्षाल्य भक्तितः । विष्णुलोके महीयते ॥ 67. मधुपर्कदिभुक्क्रमात् । शिवलोके महीयते ॥ 68.
(PL 46)	श्रान्तसंवाहनं कृत्वा मृदुशय्याप्रदानेन प्रतिश्रयप्रदानेन सुशीतकं दत्त्वा कथेद्वीपप्रदानेन दत्त्वाभ्यःस्नानशौचार्थं स्वेदबिन्दुपरीतां गं संकीर्त्य तारुवृन्तेन	सोमलोके महीयते । सिंहासनपतिर्भवेत् ॥ 69. हैमं स्वर्गे गृहं कथेत् । सर्वान्कामानवाप्नुयात् ॥ 70. ज्ञानचक्षुरतीन्द्रियम् । वारुणं लोकमाप्नुयात् ॥ 71. अश्विनः क्षमकश्चितम् । वायुलोके महीयते ॥ 72.

(PL46) ॥

क्षुत्पिपासातुरं शान्तं
 पाकयित्वा यथान्यायं
 रोगार्तस्य शिवं कृत्वा
 युगकोटिशतं माशं
 काकात्पुनरिहायातः
 सुरूपः सुभगः श्रीमान्
 शरणागतमुद्विग्नं
 मा भैषिरिति चाश्वास्य
 दारिद्र्या र्णवनिर्मज्जं
 समुद्धृत्य यथा शक्त्या
 दत्तितः शस्त्रसंकीर्णः
 कारुण्यात्सर्वभूतामां
 अत्यल्पमपि कारुण्यात्
 तस्मात्सर्वेषु भूतेषु
 अभावे तृणभूम्यम्भः
 दत्त्वागताय भार्योऽपि
 महीभृत्स्वर्गसोपानं
 इहामुत्र सुरवं तेषां
 अमृतस्यन्दिनीं वाचं
 धर्माविशेषिनीमुक्त्वा

आर्तं रोगिणमेव वा ।
 सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥ 73.
 शेषजायैः प्रयत्नतः ।
 शिवकोके महीयते ॥ 74.
 समस्तज्ञानपारगः ।
 निर्मलो निरुपद्रवः ॥ 75.
 आक्रान्तं रिपुतस्करैः ।
 शिवकोके महीयते ॥ 76.
 हाहाभूतमद्येतसम् ।
 सर्वाकामानवाप्नुयात् ॥ 77.
 श्वचण्डाकादिपक्षिणाम्
 देयमन्नं स्वशक्तितः ॥ 78.
 दत्तं भवति चाक्षयम् ।
 कारुण्याद्गानमुत्तमम् ॥ 79.
 पन्नमूलफलानि च ।
 स्वर्गं यान्ति प्रियेण वा ॥ 80.
 यथा कोके प्रियं वचः ।
 वाग्येषां मधुरस्वरा ॥ 81.
 चन्दनस्य शीतलाम् ।
 सुरवमक्षयमाप्नुयात् ॥ 82.

(PL46)

॥ अहं दानेन विप्रेन्द्र
 इदं तत्स्वर्गसोपानं
 प्रत्युत्थायाभिगमनं
 पूर्वाभिभाषणं तुष्टः
 संपृच्छेदागतं भक्त्या
 गमनेऽप्यस्य वक्तव्यं
 शिवं भवतु मे नित्यं
 आशीर्वादमिदं वाक्यं
 नमस्काराभिवादेषु
 शिवं भवतु वो ब्रूयात्
 एवमादि शिवाचारं
 अशेषपापनिर्मुक्तः
 शिवभक्तेषु या भक्तिः
 शिवे भवति सा नित्यं
 आकृष्टस्ताडितो अपि
 वागाद्यविकृता स्वस्था
 सर्वेषामेव तीर्थानां
 ज्ञानतीर्थाद्वयं तीर्थं
 ज्ञानयोगतपोजप्य-
 क्रोधिनस्तु वृथा यस्मात्

यजन्माययनेन वा ।
 अमकं यत्प्रियं वचः ॥ ४३.
 वक्ष्यं चैवाप्रियं वचः ।
 प्रत्येकं स्वर्गहेतवः ॥ ४४.
 यागतं स्वागतं वदेत् ।
 पन्थानः स इति शुश्रिवाः ४५
 अशेषार्थप्रसाधकम् ।
 सर्वकार्येषु सर्वदा ॥ ४६.
 स्वस्तिमंगलवाचने ।
 सर्वकार्येषु सर्वदा ॥ ४७.
 अनुष्ठाय शिवाश्रमी ।
 शिवलोके महीयते ॥ ४८.
 तूदकैः - तेजकैः ।
 भक्तिर्भक्तेष्वनुष्ठिता ॥ ४९.
 यो नाक्रोशेभताडयेत् ।
 क्षान्तिरेषा सुनिर्मला ॥ ९०.
 तीर्थं ज्ञानस्य पारंगम् ।
 यत्पूर्णं क्षान्तिवारिणा ॥ ९१.
 यज्ञदानानि सत्क्रियाः ।
 तस्मात्क्रोधं विवर्जयेत् ॥ ९२.

(PL 46)

- ॥ मर्यास्थि प्राण हृदयं निर्दहेदप्रियं वचः ।
 न वाच्यमप्रियं तस्मात् शिवयक्तैर्विशेषतः ॥ १३.
- क्षमा दावं तपः सत्यं क्षमा अहिंसा क्षमा धृतम्
 क्षमा स्वर्गश्च मोक्षश्च क्षमयेत्तज्जगदुत्तमम् ॥ १४.
 स ^{सू} ~~क्ष~~रः सात्विको धीमान् स तपस्वि जितेन्द्रियः ।
 येनाहु क्षान्ति शस्त्रेण क्रोधशत्रुर्विबर्जितः ॥ १५
 निर्मलैः क्षान्ति रुक्मिणैः लोकमाह्लाद्य शीतलैः ।
 इह सौख्यमवाप्नोति परञ्च शिवां गतिम् ॥ १६
 आत्मबलसर्वभूतेषु यो हिताय शिवाय च ।
 स यथा वर्तते नित्यं अहिंसेयमुवाहृतम् ॥ १७.
 सर्वशास्त्रेषु वेदेषु सर्वयज्ञेषु यत्कृतम् ।
 यो न हिंसति भूतानि तस्य पुण्यं ततोऽधिकम् १८.
 त्रैलोक्यमपि यो दद्याद् अरिबलं रत्नपूरितम् ।
 चरेत्तपांसि सर्वाणि न तत्तुल्यमहिंसया ॥ १९.
 अहिंसा परमो धर्मः शक्तानां परिकीर्तितम् ।
 अशक्तानामयं धर्मो दानयज्ञादिपूर्वकः ॥ १००.
 नातः परं प्रपश्यामः स्वचिदध्यागमे वथम् ।
 पुंसा ममय दानात्तु दानमुदुतमुत्तमम् ॥ १०१.
 सर्वभूताभयं दत्त्वा यश्चरेच्छान्तमानसः ।
 इहैव सर्वभूतेभ्यो न भयं तस्य विद्यते ॥ १०२.

(PL 47)

PL 47)

॥ यो न हिंसति भूतानि स्थावराणि चराणि च ।
 सर्वदुःखविनिर्मुक्तः परां शान्तिमवाप्नुयात् ॥ 103.
 पापे रयन्ते पापिष्ठा अतिशूरा नराधमाः ।
 आभूतसंप्लवं यावत् पच्यन्ते नरकाग्निषु ॥ 104.
 स्वदेशे यो नृपः कुर्यात् प्राणिघातनिवारणम् ।
 स नृपः सहृदो न मोदते बिभक्षिरम् ॥ 105.
 देहान्ते च महाभोगैः समस्तकुलसंयुतः ।
 कल्पकोटिशतं स्पर्शं शिवलोके महीयते ॥ 106.
 यः स्वार्थं वा परार्थं वा समस्तो न्द्रियसंयमः ।
 अकार्यं न प्रवर्तेत तमाहुः शान्तिकृष्णम् ॥ 107.
 यः प्रशान्तेन्द्रियसामः सदा चन्द्रां शु निर्मलः ।
 स प्राप्नोति शिवस्थानं शान्तः शान्तेन चेतसा ॥ 108.
 यथाकाकोपपन्नेन वृत्तिन्यायागतेन च ।
 उत्पन्नार्थेषु यस्तोषः स तोषः परिकीर्तितः ॥ 109.
 अतीतानागतार्थेषु वर्तमानेषु सर्वदा ।
 नानुस्मरत्यतीतार्थानि सन्तोषोऽयमुदाहृतः ॥ 110.
 तेन सर्वमखैरिष्टं तेन चाप्तं च तत्फलम् ।
 येन वृष्णमहं त्यक्तं संतोषं सम्यगाश्रितः ॥ 111.
 सन्तोषैश्वर्ययुक्तानां यत्सुरं शान्तचेतसाम् ।
 देवासुरमनुष्याणां कुतः स्वप्नेऽपि कुर्वन्म ॥ 112.

(PL 47)

॥ स्वानुभूतं स्वदृष्टं च यः पृथार्थं न गृह्यते ।	
यथा भूतार्थकथनं इत्येतत्सत्यकक्षणम् ॥ ११३ ।	
सत्यं सत्यं पुनः सत्यं एतावत्सत्यकक्षणम् ।	
परपीडा विनिर्मुक्तं यथा बद्धचनं शुभम् ॥ ११४ ।	
अश्वमेधायुतं पुण्यं सत्यं च तु कया धृतम् ।	
अश्वमेधायुतात्सत्यं अयुतं दशभिर्गुणैः ॥ ११५ ।	
सत्ये प्रतिष्ठितं ज्ञानं धर्मः सत्ये प्रतिष्ठितः ।	
सत्ये प्रतिष्ठितं ज्ञौचं मोक्षः सत्ये प्रतिष्ठितः ॥ ११६ ।	
स्वामिना रक्ष्यमाणानां उत्सृष्टानां च संभ्रमात् ।	
परस्वानामनादानं इदमस्तेष्वकक्षणम् ॥ ११७ ।	
अकोथेन परस्वेषु यो यनागपि वर्तते ।	
कर्मणा मनसा वाचा स तृप्तः शिवतां व्रजेत् ॥ ११८ ।	
मैथुनम्यासमाचारः तदचित्तमजल्पनम् ।	
लक्षणं ब्रह्मचर्यस्य समस्तेन्द्रियसंथमम् ॥ ११९ ।	
ब्रह्मचर्ये स्थितं सत्यं ब्रह्मचर्ये स्थितं तपः ।	
ब्रह्मचर्ये स्थितं ज्ञानं ब्रह्मचर्ये स्थिता क्षमा ॥ १२० ।	
ये स्थिता ब्रह्मचर्येण ते नित्यं संस्थिताः शिवे ।	
एकशत्रोषिता यापि सा गतिब्रह्मचारिणः ॥ १२१ ।	
सा गृहस्थैर्न संप्राप्ता कुतश्च शतैरपि ।	
यः संश्रवे समुत्सृज्य चेतसाऽऽस्ते निराकुलम् ॥ १२२ ।	

५५७)

जै ब्रह्म

॥

अहो पतिवरः श्रीमान् नोपयाति स्त्रियं रक्त्वा ॥

पर्ववर्षं जन्मोपि परदारविवर्जिताः ॥ १२३.

ब्रह्मचारिण एतेऽपि विज्ञेया हि शिवाश्रमे ॥

शिवाभ्यतिथिगुर्वर्थं कुर्यात्कर्माणि सर्वदा ॥ १२३.

अहिंसा कल्मविज्ञेयो न स तस्याश्रमनथे ॥

शिवाग्निगुरुकार्येषु समुद्युक्तः सदा मरः ॥ १२४.

तस्य सिध्यन्ति कर्माणि मनसा चिन्तितान्यपि ॥

(PL 48)

एष धर्मव्रतः श्रीमान् अष्टशारवः शिवोद्भवः ॥ १२५.

न शक्यो विस्तरादुक्तुं उपशारवा प्रभेदतः ॥

यः पठेत् शिवे भक्त्या आचाराध्यायमुत्तमम् ॥ १२६.

मिमलकुलजैः सार्वं शिवलोके महीयते ॥

इति शिवधर्मशास्त्रे शिवधर्मा-वाश्रमा-

चारो नाम एकाद-

शोऽध्यायः ॥

॥२॥ श्रीनन्दिकेश्वरः ।

अथ संक्षेपतो वदये शिवभक्तानुक्रम्यथा ॥

आद्यशारवोपशारवार्थ- शिवभक्ति समुद्भवम् ॥ १.

(PL 48)

12. क्वचिदुच्छ्रयदा पश्येत् शिवकिंजं प्रपूजितम् ।
 सदा संपूज्य योगच्छेत् स रुद्रो नात्र संशयः ॥ २.
 स्नाननैवेद्य वस्त्राणि नावदीत प्रियाण्यपि ।
 वत्तं यच्छिवमुद्दिश्य तस्माद्दामेन यत्कलम् ॥ ३.
 दृष्ट्वा यतनमासाद्य नमस्कृत्वा शिवं व्रजेत् ।
 चतुष्पथं नदीं शैलं शिवयोगिनमेव च ॥ ४.
 अवतीर्य नमस्कृत्वा दृष्ट्वा किंजं दृढव्रतः ।
 हस्तियात्रा समन्वेद्यः शिवयोगि तपस्विनम् ॥ ५.
 तत्रस्थोपि नमस्कृत्वा शिवकोके महीयते ।
 यूकाश्चोष्ट्रबयो यस्य मांसं कशुभकृन्मम ॥ ६.
 कबकद्वयं च सौवीरं कुसितानि विवर्जयेत् ।
 निर्यासमप्यपक्वान्नं नित्यमेव विवर्जयेत् ॥ ७.
 सर्वदा नोग्रतपसां अश्वमेधाद्युतस्य च ।
 फलं प्राप्नोति यत्नेन मत्स्यमांसस्य वर्जनात् ॥ ८.
 सर्वदोषाश्रयं मद्यं इति पुराद्विवर्जयेत् ।
 क्व मद्यं क्व शिवे भक्तिः क्व मांसं क्व शिवार्चनम् ॥ ९.
 मद्यमांसप्रवृत्तानां घूरे तिष्ठति शंकरः ।
 सर्वयज्ञेषु यत्कलम् सर्वयज्ञेषु यत्कलम् ॥ १०.
 तत्कलं कथ्यते सर्वं यो मद्यं परिवर्जयेत् ।
 गर्भादि सर्वसंस्कारे श्मशानान्ते च भोजनम् ॥ ११.

(p. 48)

१२. रजस्वकादिसंस्पृष्टिं शिवभक्तो विवर्जयेत् ।
 न जे ब्राह्मणभस्मानि किं गच्छायां पदा स्पृशेत् ॥ १२.
 न कंद्यथीत निर्माल्यं अप्सु तिष्ठेन्न वनतः ।
 धारयेत्तिब निर्माल्यं भक्त्या केलं च भक्षयेत् ॥ १३.
 भक्षणा नारकान्गच्छेत् तद्विकंद्य च मूढधीः ।
 न तव्यः स्नान पूजाद्यं प्रतिगृह्णाति शंकरः ॥ १४.
 यत्र नैवेद्य निर्माल्यं अरबकत्पूजयेत्तिबम् ।
 भूप्रदेशे यथा कश्चित् स्वदेहमकदूषितम् ॥ १५.
 नाश्रयेत् तथा रुद्धो नरं निर्माल्यदूषितम् ।
 असंस्पृश्यो भवेत्सोऽयं यो यस्यांगमकं स्पृशेत् ॥ १६.
 तस्यां न संस्पृशेत्किं गं वसे निर्माल्यदूषितः ।
 यत्र नैवेद्य निर्माल्यं संकीर्णं ककशादिभिः ॥ १७.
 स्नानं वै क्रियते भक्त्या न तद्गृह्णाति शंकरः ।
 मूर्तयो याः शिवस्याष्टौ तासु निन्दां विवर्जयेत् ॥ १८.
 गुरौ च शिवभक्तेषु नृप साधुतपस्विषु ।
 अष्टम्यादिषु सर्वेषु पक्षयोरुभयोरपि ॥ १९.
 श्मश्रुकर्मजनाभ्यंगं प्रस्थानं च विवर्जयेत् ।
 कुर्याद्विशेषतः पूजां नक्तं चात्र समाचरेत् ॥ २०.
 परमेश्वरपूजां च कुर्यान्मंत्री समाहितः ।
 शौचं च मृज्जकैः कुर्याद् गन्धके पापनुत्तये ॥ २१.

- (PL 48)
१२. योऽश्नीयादन्नमस्नातः पापमद्यात्स केवलम् ।
 तस्मात्स्नात्वा प्रभुंजीत भस्मना सक्तिकेन वा ॥ २२. ।
 प्रातः स्नात्वाभसां गच्छेद्भस्मना च शिवं पदम् ।
 त्रिसंध्यमाचरेद्यस्तु शिवार्चामग्निपूजनम् ॥ २३. ।
 पापकंचुकमुत्सृज्य शिवलोके महीयते ।
 कुर्यात्स्नात्वातिचतुर्मासं महापूजाप्रवर्तनम् ॥ २४. ।
 भोजनं शिवभक्तानां शक्त्या दानं प्रकल्पयेत् ।
 त्रिसप्तकुलसंयुक्तः समस्तैश्वर्यसंयुतः ॥ २५. ।
 वसेच्छिवपुरे / नित्यं चातुर्मास्यप्रवर्तनात् ।
 एवं पर्वोत्सवे श्राद्धे पुण्येषु दिवसेषु च ॥ २६. ।
 शिवं संपूज्य वैवैद्यैः पूजयेच्छिवयोगिनम् ।
 पितरः सर्वदेवाश्च शिवमाश्रित्य संस्थिताः ॥ २७. ।
 प्रीते शिवे तु ते सर्वे सुप्रीताः स्युर्न संशयः ।
 ज्ञानवैराग्यसंपन्न- भस्मनिष्ठं जितेन्द्रियम् ॥ २८. ।
 भोजयेच्छान्तमनसं श्राद्धेषु शिवयोगिनम् ।
 यदीश्वरादितत्त्वार्त्ता परिज्ञानं विवेकता ॥ २९. ।
 भवेत्साधर्म्यवैधर्म्यात् एतज्ज्ञानस्य लक्षणम् ।
 नाभिष्टं ये हि संप्राप्तं न चेष्टमभिनन्दति ॥ ३०. ।
 रागद्वेषविहीनो यः सबैराग्येषु वर्तते ।
 भस्मनिष्ठाप्रतिष्ठस्य दिवसेनापि यत्फलम् ॥ ३१. ।
- (PL 49)
- द्वे

(P. 49)	१२ न तच्छब्दं गृहस्थेन प्राप्तुं कृत्वा शतैरपि ।	
	वश्येन्द्रियः प्रसन्नात्मा यो न द्वेष्टि न कांक्षति ॥ ३२.	
	शब्दादिबिषयाभोगान् स विज्ञेयो जितेन्द्रियः ।	
	ज्ञानवैराग्यसंपन्नः शिवः शान्तेन चेतसा ॥ ३३.	
	युक्तः षडंगयोगेन शिवयोगी प्रकीर्तितः ।	
	शिवधर्मोद्भवं ज्ञानं ज्ञानाद्वैराग्यसंभवः ॥ ३४.	
	ज्ञानवैराग्ययुक्तस्य शिवयोगः प्रवर्तते ।	
	शिवयोगाच्च सर्वज्ञः परिपूर्णः सुनिर्वृतः ॥ ३५.	
	स्वात्मन्यवस्थितः शुद्धः शिववत्सर्वगो भवेत् ।	
	सर्वेषामेव भूतानां उत्तमं मानुषं स्मृतम् ॥ ३६.	
	सर्वेषामेव वर्णाणां त्रैबण्यः पुरुषा वराः ।	
	पुरुषेभ्यो द्विजः श्रेष्ठो द्विजेभ्यो ब्रह्मपारगः ॥ ३७.	
	वेदविद्व्यस्तु विद्वंसः तेभ्यस्तत्त्वार्थचिन्तकः ।	
	तत्त्वविद्व्यश्च भानात्वं प्रतिबुद्धो विशिष्यते ॥ ३८.	
	नानार्थतत्त्वकोटिभ्यो विशिष्टो योगमाश्रितः ।	
	योगिनां योगिकोटिभ्यः परमः शिवयोगिराट् ॥ ३९.	
	तत्त्वार्थविद्विकोटिभ्यः शिवयोगी विशिष्यते ।	
	योगज्ञा योगसिद्धाश्च पितरो योगसंभवाः ॥ ४०.	
	भुङ्क्ते प्राणान्ति ते तस्मात् विशेष्मैव योगिनः ।	
	सर्वयज्ञतपो दामैः कृतैर्वैश्वेध यत्कृतम् ॥ ४१.	

(P. 49)

12. तत्कृतं कथ्यते सर्वं
 यश्चासि कुरुतात्या
 नश्यन्तुस्सामं योऽण
 ब्रह्मचर्यं जपो ^{सौ}नं
 इत्येतत्तपसो रूपं
 यद्यदिष्टं विदिष्टं च
 तत्तदुणवते देयं
 सर्वं दोषैर्विरहितां
 दद्याद्भूमिं जलोपेतं
 एकच्छत्रं महीं कृत्वा
 संपूर्णं यो नृपः कश्चिन्
 कन्यामलंकृतां दद्याद्
 द्विजाय वेदविदुषे
 शिवभक्ताय विप्राय
 कुक्कुटं समुद्रतट्य
^{दोष}सर्वं ^{सौ}विनिर्मुक्तं
 यो गामलंकृतां दद्याद्
 मध्यमोत्तमवस्त्राणि
 एतत्समासतो ज्ञेयं
 ब्रह्मचारी समाप्तिस्थः

संभोज्य शिवयोगिमम् ।
 दक्षिणाभवकम्विजः ॥ 42.
 एवं यज्ञः प्रकीर्तितः ।
 क्षान्तिराहारकायनम् ॥ 43.
 अक्षोरं पंचकक्षणम् ।
 न्यायप्राप्तं च यदुवेत् ॥ 44.
 एतद्गानस्य कक्षणम् ।
 सर्वस्य प्ररोहिणीम् ॥ 45.
 भूमिदानं तदुच्यते ।
 द्विजेभ्यः प्रतिपादयेत् ॥ 46.
 महीदानं तदुच्यते ।
 अलंकृतं जीवनसंयुताम् ॥ 47.
 कन्यादानं तदुच्यते ।
 दत्त्वा कन्यां स्वकंकृताम् ॥ 48.
 स्वर्गं प्राप्नोति निश्चकम् ।
 तरुणो यः पयस्विनीम् ॥ 49.
 गोदानमिति कीर्तितम् ।
 यो दद्यात्तु नवानि च ॥ 50.
 वस्त्रदानस्य कक्षणम् ।
 शान्तः शिवपरायणः ॥ 51.

(PL 47)	१२. अहोरात्रं न भुंजीत	उपवासस्य कक्षणम् ।
	चत्वारिंशत्समायुक्तं	पिण्डानां हि शतद्वयम् ॥ ५२.
	मासेनाद्याद्यथाकारं	इति चान्द्रायणं ^{सू} तम् ।
(PL ५०)	ऋषिभिः सर्वशास्त्रज्ञैः	तपोनिष्ठैर्निर्दिष्टैः ॥ ५३.
	देवैश्च सेवितं तोयं	क्षितौ तीर्थं तदुच्यते ।
	एवमाद्यानि दानानि	तपांसि नियमानि च ॥ ५४.
	समस्तानि समाश्रयं	बभूवुमेव च ।
	सूक्ष्माणि साधकान्यथ	मुने बहुयामि तानि ते ॥ ५५.
	रुद्रावतारस्थामानि	पुण्यक्षेत्राणि निर्दिशेत् ।
	मुक्ताब्जं तेषु रुद्रत्वं	शिवक्षेत्रेषु देहिनाम् ॥ ५६.
	वस्त्रापदं महाकोटि-	रविमुक्तमहाकथम् ।
	जोकर्णं भद्रकर्णं च	सुवर्णक्षिप्रं च दीप्तिमतम् ॥ ५७.
	स्थाण्विश्वरं च विरूपाक्षं	त्रिषु लोकेषु विश्रुतम् ।
	स्थावाष्टकमितं ज्ञेयं	रुद्रक्षेत्रमहोदयम् ॥ ५८.
	वस्त्रापदादि स्थाण्वन्तं	रुद्रसायुज्यमाप्नुयात् ।
	तुण्डकण्डं चिरण्डं च	माकोटं मण्डलेश्वरम् ॥ ५९.
	कातंजरं शंकुकर्णं	स्थूलेश्वरं स्थलेश्वरम् ।
	पवित्राष्टकमित्येतत्	महापुण्यविबर्धनम् ॥ ६०.
	मृताः प्रयान्ति तत्रैव	शिवाख्यं परमं पदम् ।
	गया चैव कुरुक्षेत्रं	नारकं नरकं तथा ॥ ६१.

(ट)

(प. ५०)

१२. विमलं चाहुहसं च महेंद्रं भीममष्टकम् ।
 एतद्गुह्याष्टकं नाथं सर्वपापविमोचनम् ॥ ६२.
- गत्वा तु पुरुषः श्रीमान् प्राप्नोति शिवमन्दिरम् ।
 श्रीपर्वतं हरिश्चन्द्रं जल्पमात्रादिकेश्वरम् ॥ ६३.
- मध्यमं च महाकाकं केदारं भैरवं तथा ।
 एतद्गुह्यातिगुह्यं च अष्टकं समुदाहृतम् ॥ ६४.
- संतर्प्य च पितृन्सर्वान् शिवं शान्तं पदं ब्रजेत् ।
 (म) अमरेशं प्रभासं च वैमिशं पुष्करं तथा ॥ ६५.
- आषाढी दण्डि मुण्डि च भारभूतिश्च काकुळम् ।
 ककुळीश्वरं च विख्यातं तथा प्रत्यात्मको महान् ॥ ६६.
- प्रत्यात्मिकाष्टकमिदं क्षेत्रं रुद्रस्य कीर्तितम् ।
 तत्र यान्ति मृताः सर्वे रुद्रस्य परमं पदम् ॥ ६७.
- पञ्चाष्टकमिदं ज्ञेयं शिवक्षेत्रस्य लक्षणम् ।
 दानाद्याबसथं कूपं उद्यानं देवतालयम् ॥ ६८.
- स्थाने ह्येतेषु यः कुर्यात् सोऽक्षयं फलमाप्नुयात् ।
 क्षमास्पृष्टा दया सत्यं दानं शीलं तपः श्रुतम् ॥ ६९.
- एतदष्टांगमुद्दिष्टं परं पात्रस्य लक्षणम् ।
 शिवे भक्तिः क्षमासत्यं अशेषेन्द्रियसंयमः ॥ ७०.
- सर्वभूतेषु मैत्री च शिवधर्मस्य लक्षणम् ।
 शिवयोगी शिवज्ञानी शिवधर्मरतश्च यः ॥ ७१.

(प्रश्न) 12. इत्येतन्नविधं ज्ञेयं	शिवपानस्य कृष्णम् ।
यस्योपवासदानानि	तपस्तीर्थफलानि च ॥ 72.
संपूर्णानि कथं भूयः	संभोज्य शिवयोगिनम् ।
शिवमुद्दिश्य दातव्यं	अनपेक्ष्य गुणाश्रयम् ॥ 73.
वित्तमिश्रभक्तेभ्यः	शिवदानस्य कृष्णम् ।
शिवभक्तद्विजं भक्त्या	यः श्राद्धादिषु भोजयेत् ॥ 74.
कुतश्च समुद्भूत्य	शिवकोके महीयते ।
बहुमानं किमुक्तेन	शिवभक्तं प्रपूजयेत् ॥ 75.
शिवभक्तः स्थितो भुङ्क्ते	साक्षाद्भुङ्क्ते सदाशिवः ।
द्विजानां वैदविदुषां	कोटिं संभोज्य यत्कलम् ॥ 76.
तत्कलं कोटिगुणितं	संभोज्य शिवयोगिनम् ।
वीतरागाय	शिक्षादानेन तद्भवेत् ॥ 77.
तस्माच्छ्राद्धे विशेषेण	पुण्येषु दिवसेषु च ।
शिवमुद्दिश्य विप्रेन्द्रान्	शिवभक्तांश्च भोजयेत् ॥ 78.
मृदुस्माधारपात्राणि	वंशाकाबु कृतानि च ।
सोऽपि यांगतिमाप्नोति	सोऽपि यज्ञशतैरपि ॥ 79.
तस्मान्मान्यश्च पूज्यश्च	रक्षणीयश्च सर्वदा ।
नाममानं प्रसन्नोऽपि	क्षणार्धमपि यः शिवे ॥ 80.
स मुनिः स महासाधुः	स योगी स शिवं व्रजेत् ।
गृहे श्राद्धस्य चतुर्थ्यं	अरण्ये तच्छताधिकम् ॥ 81.

(PL 50)	१२ तन्नादीह्वयुतं पुण्यं	अनन्तं स्याच्छिवाकथे ।	
	निवेदयित यः सद्यः	आसनं रुद्रबेजजम्	॥ ४२ ॥
	नागदन्तमथ वापि	सिंहासनपतिर्भवेत्	।
(PL 51)	कौपीनादीनि कार्पासं	निवेद्य शिवयोगिने	॥ ४३ ॥
	द्युगकोटिसहस्राणि	शिवलोके महीयते	।
	और्णं प्रावरणं दत्त्वा	विस्तीर्णं शिवयोगिने	॥ ४४ ॥
	शेष्णि शेष्णि सुवर्णस्य	दत्तस्य फलमाप्नुयात्	।
	व्याघ्रजं मृगचर्मदि	तिक्तपिष्टविमर्दितम्	॥ ४५ ॥
	मृदुरक्तं कषायेण	निवेद्य शिवयोगिने	।
	यावत्तद्गोमसंख्यातं	मृगयाप्रादिचर्मणि	॥ ४६ ॥
	तावद्युगसहस्राणि	रुद्रलोके महीयते	।
	जलस्थकपवित्राणि	निवेद्य शिवयोगिने	॥ ४७ ॥
	ज्ञाणार्थं सूक्ष्मतन्त्रां	अवदकक्षं वसेद्वि	।
	त्रिबिम्बसमायुक्तं	यः प्रदद्यात्कमण्डलुम्	॥ ४८ ॥
	महासरांसि यद्वत्त्वा	तत्पुण्यं सकलं कथ्यते	।
	मृदुवासश्च सुस्निग्धं	व्रणदोषविवर्जितम्	॥ ४९ ॥
	निवेद्य शिवयोगिभ्यः	सर्वयज्ञफलं कथ्यते	।
	द्व्यंशद्वारु गर्वाश्रितं	सुकृतं भैक्षभाजनम्	॥ ५० ॥
	निवेद्य शिवयोगिभ्यः	सदा सन्नफलं कथ्यते	।
	दन्तधावनमुष्णिगं	निवेद्य शिवयोगिने	॥ ५१ ॥

(PL 51)

12.

दि०यस्त्रिभोगसंयुक्तं	हैमं स्वर्गे पुरं कथ्येत् ।
योगपटोपवीतानि	निवेद्य शिवयोगिने ॥ 92.
वस्त्रायुग्मसहस्रास्य	वत्तस्थ फलमाप्नुयात् ।
शिवभक्ताय यो दद्यात्	उपानयनं क्वाष्टपादुके ॥ 93.
स बराध्वसहस्रास्य	वत्तस्थ फलमाप्नुयात् ।
कल्पाष्टदण्डं यो दद्यात्	अन्यं वा शिवयोगिने ॥ 94.
बलाबलभययुक्तात्मा	भवेद्दण्डाधिनायकः ।
ताम्रं वंशात्तपत्रं वा	निवेद्य शिवयोगिने ॥ 95.
एकच्छत्रं स भुंजीत	मण्डकं शतयोजनम् ।
पात्रान्तरविशेषेषु	वत्तेषु शिवयोगिने ॥ 96.
भवेत्क्षितिपतिः श्रीमान्	कुकाधारो गुणान्वितः ।
शिवज्ञानाभियुक्ताय	यो दद्यात्पुस्तकं महत् ॥ 97.
युगकोटिशतं दि०यं	शिवलोके महीयते ।
भवेदिहागतः श्रीमान्	सुरवाक्यो वेदपारगः ॥ 98.
सम्यग्ज्ञानार्थं भक्ताय	बृहस्पतिसमो भवेत् ।
यः कुर्यात्कारयेद्वापि	वपनं शिवयोगिनाम् ॥ 99.
वर्षकक्षं महायामैः	शिवलोके महीयते ।
यः कारयेच्च भक्तानां	वपनं शिवयोगिनाम् ॥ 100.
इह लोके सुखं प्राप्य	सोऽन्ते मुक्तिमवाप्नुयात्
एनं वस्तु विशेषेषु	वत्तेषु शिवयोगिने ॥ 101.

(PL 51) 12

शिवयोगी शिवज्ञानी	शिवधर्मरतश्च यः	॥ 102.
शिवं प्राप्नोति तुल्यत्वात्	सर्वतुल्यगुणाः स्मृताः	॥ 103.
रुद्रो रुद्राक्षधारणेन	भवतीति किमुदुतम्	॥ 104.
तन्मा लया सदाहृस्ते	रुद्रश्च क्रमते हितौ	॥ 105.
रुद्राक्षानि स्वयं रुद्रो	ये च रुद्राक्षधारकाः	॥ 106.
रुद्राक्षधारणान्तस्मात्	बुद्ध रुद्रः परत्र च	॥ 107.
रुद्राक्षमाकां थो धत्ते	भक्त्या कण्ठे करेऽपि वा	॥ 108.
हाताधीर्ध्वं अमाणेन	स रुद्रो नात्र संशयः	॥ 109.
जपाच्च रुद्रमंत्राणां	कोटिकोटिगुणोत्तरम्	॥ 110.
हृस्ते मूर्धन्युपनीते वा	कृत्वा रुद्राक्षमाहिकाम्	॥ 111.
यश्च भुंजीत तद्भुक्तं	रुद्रो भुंक्ते स्वयं प्रभुः	॥ 112.
रुद्राक्षधारणं तस्मात्	नित्यमेव प्रशस्यते	॥ 113.
पशत्यानुग्रहात्थय	ब्राह्मणस्य विशेषतः	॥ 114.
यदि मात्रोपकरणं	दत्त्वाल्पमपि भक्तितः	॥ 115.
वर्षकृष्णं महाभोगैः	शिवकोके महीयते	॥ 116.
कुर्यादावसाथं सौम्यं	सुगुप्तं शिवयोगिनाम्	॥ 117.
शिवकृत्य कृतेयान्तर	तान्पुण्यं समं भवेत्	॥ 118.
यथा शिवस्तथा योगी	यथा योगी तथा शिवः	॥ 119.
तेन योगीन्द्रपात्रेषु	दानमणवपि चाक्षयम्	॥ 120.

(PL 51)	12	यद्यदस्योपयुज्येत उपयोगप्रदानेन	तदर्थं तस्य भक्तिनः प्रशस्तं लोकमाप्नुयात्	। ॥ 112.
		व्याख्याने शिवधर्मस्य शोभितं मृदुगन्धाद्यैः	कृत्वा मण्डपमुत्तमम् न्यसेत्तत्रासनं शुभम्	। ॥ 113.
(PL 52) (तदुक्तः)		पुस्तकं ^{शेः} तदुक्ते स्थाप्य शिवधर्मस्य भक्तारं	पूजयेदुभयं ततः आचार्यं पूजयेत्ततः	। ॥ 114.
		शिवश्च शिवधर्मश्च पूजयेच्छिवधर्मं च	तुल्यमेव न संशयः तुल्यमेतद्वयं यतः	। ॥ 115.
		य एवं न्यायतो भक्त्या आयुर्विद्यां यशःसौख्यं	शिवधर्मं शृणोति च क०६वान्ते तु शिवं ब्रजेत्	। ॥ 116.
		इत्येष नः समाख्यातः सर्वेषां शिवभक्तानां	शिवधर्मः सनातनः अयं नार्यो विजानता	। ॥ 117.
		शिवाश्रमेषु यो भक्त्या शृणुयाच्च भवेत्तस्य	शिवधर्मं प्रवर्तयेत् शास्त्रोक्तमखिलं फलम्	। ॥ 118.
		श्रुत्वैव मखिलं धर्मं चन्द्रानेयसुगोत्राय	आख्यातं ब्रह्मसूनुना शिवभक्ताय सारवत्	। ॥ 119.
		सारात्सारं समुद्रुत्य उक्तं द्वादशकाण्ड्यायं	चन्द्रानेयेण धीमता धर्मशास्त्रं शिवात्मकम्	। ॥ 120.
		यान्वदस्योपदेशेन सावत्तस्यापि तत्पुण्यं	शिवधर्मं समाचरेत् उपदेशुर्न संशयः	। ॥ 121.

- (१३३) ॥१२॥ उपदेशं विना यस्माद् धर्मे स्नातुं न शक्यते ।
 नच कर्तुमविज्ञानात् तस्मात्तुल्यं तयोः फलम् ॥ १२३.
 उपदेष्टानुमन्ता च कर्ता कारयिता च यः ।
 कृतानुपाककश्चैव पञ्चतुल्यफलाः स्मृताः ॥ १२३.
 कर्तुरप्यधिकं पुण्यं तत्कृतं यस्तु पाकयेत् ।
 यस्मादायतनं क्षिप्रं भाशं गच्छेदपाकितम् ॥ १२४.
 भूमिरत्नाश्च नागानां गोहिरण्यादिवाससाम् ।
 श्वेत्पूर्वोपसृष्टानां दानाच्छ्रेयोऽनुपाकनम् ॥ १२५.
 दातुरप्यधिकं पुण्यं तद्वत्तं योऽनुपाकयेत् ।
 तत्पाकितं तु तद्वत्त्वात् शिप्रमेव प्रणश्यते ॥ १२६.
 तस्मादुपदिशेद्द्रुमं स्वयं वापि समाचरेत् ।
 कारयेदनुमन्यैत कृतमन्यैश्च पाकयेत् ॥ १२७.
 इति पञ्चप्रकारोऽयं शिवधर्मः प्रकीर्तितः ।
 धर्मार्थं काममोक्षार्थं सर्वभूतानुकम्पया ॥ १२८.
 कपाकपाकिन्देवेश! महाकाळ नमोऽस्तु ते ।
 चन्द्रार्धमूर्धन् भूतेश चर्मवासः सदाप्रिय! ॥ १२९.
 गजचर्मरत! स्वामिन्! चण्डायुध! नमोऽस्तु ते ।
 त्रिशूलपाणे! देवेश! त्रिनेत्र त्रिदशेश्वर! ॥ १३०.
 त्रिमूर्ते च महायोगिन्! त्रिपुरान्तक! ते नमः ।
 सर्वेश! हे! सर्वगत! सर्ववित्सर्वतो मुख! ॥ १३१.

(1252)

१२. सर्वत्रावस्थितोऽनन्त! सर्वं व्यापि नमोऽस्तु ते ।
 स्थूलसूक्ष्मविभा . . . व्याप्तं येन चराचरम् ॥ १३२.
 अनन्तानादिका व्यक्त- . . . व्यक्ताव्यक्ताय ते नमः ।
 अनन्तं शाश्वतं विश्वं . . . श्रुतं नित्यमुमापतिम् ॥ १३३.
 श्रीकण्ठं सर्षकण्ठं च . . . नीलकण्ठं नमाम्यहम् ।
 विद्यामयी तनुर्यस्य . . . विद्यार्थी न च तत्र स्थितम् ॥ १३४.
 सकलं निष्कलं चैव . . . कलाहीन! नमोऽस्तु ते ।
 योगाधिपो योगगण्यो . . . योगात्मा योगसंभवः ॥ १३५.
 महायोगधरो यश्च . . . योगेश्वर! नमोऽस्तु ते ।
 सर्वं तेजोमयं देहं . . . तेजसा यपि तेजसम् ॥ १३६.
 तेजो निधिश्च यश्चेवं . . . तेजोतीत नमोऽस्तु ते ।
 ओमित्येकाक्षरं यत्तु . . . प्रख्यातं भुवनत्रये ॥ १३७.
 तस्याप्यर्थपथो रस्तु . . . सदाशिव नमोऽस्तु ते ।
 अर्धमात्रापराध्वं यत् . . . तस्यार्धस्थ तु योऽधिपः ॥ १३८.
 परापरं परं शान्तं . . . शान्त्यतीत नमोऽस्तु ते ।
 अकारोकारयोरुध्वं . . . अकारो बिनदुरेव च ॥ १३९.
 निर्वाणपरमातीत! . . . तदतीत नमोऽस्तु ते ।
 वाक्काग्रज्ञातभागस्थ . . . शतधा कल्पितं च यत् ॥ १४०.
 अनौपम्यमनामं च . . . शिव शान्त नमोऽस्तु ते ।
 अनन्तानादिमव्यक्तं . . . देहस्थं देहवर्जितम् ॥ १४१.

(१५२)	॥ हृदिस्थं सर्वभूतेषु अशाह्यमिन्द्रियैर्वायत् स्वदेशे गूढमानन्त गुहातीतश्च गूढात्मा शुभावासश्च यो नित्यं महादेव महाबोध ! महाज्ञान ! परातीत ! ईशानमीश्वरं ब्रह्म निर्द्वन्द्वं निर्मलं साक्षात् एकाक्षरं चतुर्भुजं चतुष्कलं कलातीतं इति स्तवेन दिव्येन स मुक्तः सर्वपापेभ्यः सर्वस्तरतु दुर्गाणि सर्वः सुगतिमाप्नोतु	व्योमस्थं यन्नमोऽस्तु ते । सर्ववस्तुविवर्जितम् ॥ १४२ ॥ गुहावास नमोऽस्तु ते । गुह्यानां गुह्यगोचर ! ॥ १४३ ॥ गूढार्थं च नमोऽस्तु ते । महा ^{मा} य ! महाबल ! ॥ १४४ ॥ ज्ञानगुह्य नमोऽस्तु ते । सदाशिवमजं परम् ॥ १४५ ॥ यं महेश नमोऽस्तु ते । चतुर्भुजैरकं कृतम् ॥ १४६ ॥ निर्विकल्पातीत ! नमोऽस्तु ते । यः स्तौति परमेश्वरम् ॥ १४७ ॥ शिवसायुज्यमाप्नुयात् । सर्वो भद्राणि पश्यतु ॥ १४८ ॥ सर्वस्य तु भवेच्छिवम् ।
-------	---	--

श्रुति शिबधर्मशास्त्रे नन्दिकेश्वरप्रोक्ते

शिवधर्मशास्त्रे द्वादशोऽध्यायः

शिवधर्मे पूर्वं संपूर्णम् ॥

26/6/59.

b. 2, 29 w 29 1/2 hrs